

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI

BİR SİVİL TOPLUM KURULUŞU OLARAK
HEDA-DER

Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Mehmet AKGÜL

KONYA - 2018

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ		
	Numarası	108102061004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Sosyolojisi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet AKGÜL		
Tezin Adı	Bir Sivil toplum Kuruluşu Olarak HEDA-DER			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ

(İmza).

.....

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ		
	Numarası	108102061004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Sosyolojisi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet AKGÜL		
Tezin Adı	Bir Sivil toplum Kuruluşu Olarak HEDA-DER			

Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ tarafından hazırlanan 'Bir Sivil toplum Kuruluşu Olarak HEDA-DER' başlıklı bu çalışma 29.04/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mehmet AKGÜL

İmza

Dr. Öğretim Üyesi

İmza

Ali BAYRAK

İmza

Prof. Dr. Binyamin SOLMAZ

ÖNSÖZ

Sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları ile ilgili bugüne kadar bir çok eser, birçok tez yazılmıştır; ancak HEDA-DER ile ilgili bir araştırma yapılmamıştır. Bu çalışmada kapsamlı bir şekilde araştırma gerçekleştirildi ve açılımı Halk Eğitim Dayanışma ve Araştırma Derneği olan kuruluşun, bir sivil toplum kuruluşu olarak topluma hitap eden yönleri ele alındı. Bunun için dernek kurucuları ve üyeleri ile mülakat yapılarak, derneğin içyapısı ve işleyişi, etkinlikleri, sivil topluma bakış açısı ile ilgili bilgi edinilmiştir.

Çalışmamda her türlü özverisi, hoşgörüsü ve değerli yönlendirmeleriyle, bıkmadan usanmadan bana yardımcı olan, Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı Başkanı sayın danışman hocam Prof. Dr. Mehmet AKGÜL her türlü desteği ile çalışmama anlam katan sevgili eşim Ahmet KARSANDIÖZÜ çalışmamda yardımlarını esirgemeyen HEDA-DER Kurucularından Sayın Musa Kazım YILMAZ ve HEDA-DER Genel Kurul Üyesi Mehmet Asım YILMAZ'a teşekkür ederim.

Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ

KONYA, 2018

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ		
	Numarası	108102061004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri/ Din Sosyolojisi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Mehmet AKGÜL		
Tezin Adı	Bir Sivil toplum Kuruluşu Olarak HEDA-DER			

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sivil toplum kavramını genel olarak değerlendirip, sivil toplum örgütlerinden olan, genel merkezi Konya’da bulunan HEDA-DER’i kapsamlı olarak incelemektir. Bu derneğin, kuruluşlarından bu yana yapmış oldukları faaliyetler tespit edilecek ve bunun toplumdaki karşılığı din sosyolojisi bağlamında belirlenmeye çalışılacaktır.

Araştırmamızda konu itibariyle teorik bir çerçeve oluşturduğu için dokümantasyon taraması ve mülakat yöntemleri kullanılmıştır.

HEDA-DER’in yapmış olduğu faaliyetler, işleyişi, geçirmiş olduğu değişiklikler, yeniliğe açık olup olmama durumları ve toplumla bütünleşebilen yönleri incelenmiş, elde edilen sonuçlar ayrıntılı bir şekilde çalışmamızda belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din, Din Sosyolojisi, Sivil Toplum, Sivil Toplum Örgütleri, Dernekler

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Öğrencinin	Name Surname	Safiye Sümeyra KARSANDIÖZÜ		
	Student Number	058106021002		
	Department	Philosophy and Religious Studies/ Sociology of Religion		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Mehmet AKGÜL		
Title of the Thesis/Dissertation	HEDA-DER As CSO			

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate civil society concept generally and to examine HEDA-DER thoroughly which is one of the civil society organization whose head office is in Konya. The activities which have been done through the aim of the organization since its founding will be checked, and the return of the activities in the society will be tried to be determined in the context of religious sociology.

In this study, documentation search and interview methods were used due to the theoretical subject.

The activities, operation processes, changes have been gone through, being open to the novelties and the directions that integrate with the society that HEDA-DER had were investigated, and the obtained results were detailed in this study.

Keywords: Religion, Religion Sociology, Civil Society, Civil Society Organizations, Associations.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL AÇIDAN SİVİL TOPLUM

1.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI	3
1.2. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ KAVRAMI	5
1.3. DERNEKLERİN KAVRAMSAL VE HUKUKİ TEMELİ	9
1.4. SİVİL TOPLUM KAVRAMI İLE İLGİLİ TEMEL YAKLAŞIMLAR- KURAMLAR.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUMUN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

2.1. AVRUPA'DA SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ	15
2.1.1. Batı Avrupa'da Sivil Toplum.....	16
2.1.2. Doğu Avrupa'da Sivil Toplum	17
2.2. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ	18

2.2.1. İslam'da Hıfı'ı Fudul.....	19
2.2.2. Osmanlı'da Sivil Toplum	20
2.2.3. Osmanlı'da Sivil Toplum Unsuru Sayılabilecek Oluşumlar	22
2.2.3.1. Millet Sistemi.....	22
2.2.3.2. Fütüvvet, Ahi teşkilatı ve Loncalar	22
2.2.3.3. Tekkeler, Vakıflar, Tarikatlar	23
2.2.3.4. Taşradaki Soylu Kesim:Ayan	23
2.2.4. Osmanlı'nın Son Dönemi ve Cumhuriyet Döneminde Sivil Toplum.....	24
2.2.5. Tek Parti Döneminde Sivil Toplum (1923-1950).....	25
2.2.6. 1980 Sonrası Dönemden Günümüze Sivil Toplumun Gelişimi	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ OLARAK DERNEKLER

3.1. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ.....	31
3.2. DERNEKLERİN TARİHİ GELİŞİMİ	32
3.3. DERNEKLERİN ÖGELERİ.....	34
3.3.1. Kişi Unsuru ve Üyelik.....	34
3.3.2. Amaçları	34
3.3.3. Süreklilik Hali	35
3.3.4. Tüzel Kişilik.....	35
3.4. DERNEKLERİN KURULUŞU	36
3.5. DERNEKLERİN İŞLEYİŞİ	36
3.6. DERNEKLERİN ORGANLARI	36
3.6.1. Genel Kurul.....	36

3.6.2. Yönetim Kurulu	37
3.6.3. Denetim Kurulu.....	37
3.7. DERNEKLERİN SONA ERME DURUMLARI.....	38
3.7.1. Kendiliğinden Sona Erme.....	38
3.7.2. Genel Kurul Kararı İle.....	38
3.7.3. Mahkeme Kararı İle.....	38
3.8. DERNEKLERİ DÜZENLEYİCİ KURALLAR	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BİR SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ OLARAK HEDA-DER

4.1. HEDA-DER'E GENEL BİR BAKIŞ	40
4.2. HEDA-DER'İN ORGANLARI	42
4.2.1. Genel Kurul.....	42
4.2.2. Yönetim Kurulu	42
4.3. HEDA-DER'İN FAALİYET ALANLARI.....	43
4.3.1. Eğitim	43
4.3.2. Seminerler.....	45
4.3.3. Konferanslar.....	46
4.3.4. Paneller	47
4.3.5. Konya İnanç Özgürlüğü Platformu	48
4.3.6. Yürüyüşler / Mitingler / Protestolar	48
4.3.7. Fotoğraf Sergileri	49
4.3.8. Yaz Etkinlikleri	49
4.3.8.1. Geziler ve Piknikler	50
4.3.8.2. Çocuk Şenlikleri	50

4.3.8.3. Tanışma ve Kaynaşma Piknikleri	50
4.3.8.4. Kermesler	50
4.4. HÜVEYDA KÜLTÜR MERKEZİ	51
4.5. DERNEK ÜYELERİYLE MÜLAKAT	51
4.5.1. Derneğin Kurucularından Eğitimci Musa Kazım Yılmaz İle Yapılan Mülakat	51
4.5.2. Dernek Başkanı Ersoy Kağnıcıoğlu İle Yapılan Mülakat	63
4.5.3. Derneğin Kurucu Başkanı Adem Yıldız İle Yapılan Mülakat	73
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	86
KAYNAKÇA	99
EKLER	104
Ek-1: HEDA-DER'in Tüzüğü	104
Ek-2: HEDA-DER'in Yapmış Olduğu Fotoğraf Sergilerinden Örnek Fotoğraflar	111
Ek-3: HEDA-DER'le İlgili Gazete Manşetlerinden Örnekler	115
Ek-4: Konya İnanç Özgürlüğü Platformunun Basın Açıklamalarından Örnekler	117
Ek-5: Dernek Kurucularından Musa Kazım Yılmaz'ın Bir Makalesi	121
ÖZGEÇMİŞ	124

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CIA	: Merkezi İstihbarat Teşkilatı (Central Intelligence Agency)
DGM	: Devlet Güvenlik Mahkemeleri
FETÖ	: Fethullahçı Terör Örgütü
ISO	: Uluslararası Standartları Örgütü
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
LGBT	: Lezbiyen, gay, biseksüel, transgender
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
NGO	: Hükümet Dışı Kuruluşlar
OHAL	: Olağanüstü hal
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TEMA	: Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı
TESEV	: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı
TEV	: Türk Eğitim Vakfı
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

Sivil toplum kavramı gündelik hayatta, medyada, kitle iletişim araçlarında sık sık duya geldiğimiz ve günümüzde oldukça popüler bir kavramdır. Bu kavram ta antik Yunan'dan bu yana zihinleri meşgul etmiş, büyük ihtimalle bundan sonrada meşgul edecektir. Sivil toplumun farklı farklı tanımlamalarının yapılması, ne olduğu ve nasıl olması gerektiği ile ilgili ortak bir görüş belirlenemiyor olması kavramın gereksiz olduğu anlamına gelmez. Aksine bu kadar üzerinde durulan bir kavramın bundan sonra da incelenmeye değer olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kavram, devlet ve toplum arasındaki ilişkiye vurgu yapar. Sivil toplum bireylerin özerkliğini ön plana çıkararak bir alanı temsil eder. Bireyler benimsedikleri bir amaç doğrultusunda, gönüllü ve karşılıklı dayanışmaya yönelik bir grup oluştururlar. İşte bu gruba Sivil Toplum Kuruluşu adı verilir. Toplum böylece devlet karşısında ekonomik, siyasal, sosyal olarak örgütlenir.

Sivil Toplum Kuruluşları, dini, milli, siyasi, sosyal, ekonomik yani özelde bireyi genelde ise toplumu ilgilendiren her konuyla ilgili olarak oluşabilmektedir. Biz araştırmamızda genel olarak din kurumunu hedef alan, özel olarak ta İslami eğitimi vermeyi hedeflemiş bir derneği inceledik. Bilindiği üzere günümüz toplumunda din kurumu, kişiden kişiye ya da gruptan gruba pratik yaşamda bir farklılık arz etse de bir şekilde yeryüzünden yok olup gitmeyecek, insan var oldukça kendisi de var olmaya devam edecek bir kurumdur. Var olması için çaba sarf eden birtakım dernekler, vakıflar vardır. Sivil toplum ve din kurumu arasındaki iletişimi, topluma yansıyan yüzünü ortaya koymak adına birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin Konya'da 1999 yılında Bengü Önal tarafından, Mehir Vakfı ile ilgili buna benzer bir çalışma yapılmıştır. HEDA-DER ile ilgili herhangi bir çalışma bu zamana kadar yapılmamıştır. Bu çalışmayı yapmamızın temel nedeni, dikkat çeken, farklı bir bakış açısına sahip olmaları, orta yaş ve özellikle gençler üzerindeki etki alanlarıdır. Bu alanları tespit edip, araştırma sonrasında toplumun dine etkisi, dinin topluma etkisi

bağlamında somut ve faydalı birtakım sosyolojik çıkarımlar elde edebilmek için bu çalışmayı yapmayı uygun gördük.

Çalışmamızın amacı, genel olarak, sivil toplum kavramını ele almak ve tarihi geçmişine değinerek, Türkiye’de sivil toplum gelişimi üzerinde durmak; özel olarak ise, Konya ve Adana’da şubesi, Rize’de temsilciliği bulunan, yerel ölçekli bir sivil toplum kuruluşu olan HEDA-DER yani Halk Eğitim Dayanışma Ve Araştırma Derneği’ni din sosyolojisi bağlamında incelemektir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; kavramsal olarak sivil toplum, Sivil Toplum Örgütü ve dernek ele alınmıştır. İkinci bölümde; sivil toplumun, hem Avrupa’da hem Türkiye’deki tarihsel gelişim süreci aktarılmıştır. Üçüncü bölümde; bir sivil toplum örgütü olan dernekler geniş bir şekilde incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise, tezin esas noktası olan Heda-Der ile ilgili yapmış olduğumuz incelemeler ve değerlendirmeler verilmiştir.

Araştırmada dokümantasyon taraması yapılmış ve mülakat yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem ile HEDA-DER’in temel amaçları, yaptıkları faaliyetler, bu faaliyetlerin topluma etkisi ile ilgili bilgiler elde edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL AÇIDAN SİVİL TOPLUM

1.1. SİVİL TOPLUM KAVRAMI

Sivil toplum kavramının ilk ortaya çıkış zamanı Eski Yunan'a kadar götürülebilmektedir. Nitekim bu kavramı ilk olarak Aristoteles kullanmıştır. "Aristoteles'in insanlar için en uygun yönetim biçimi olarak gördüğü "politike koinonia" yasalarla belirlenmiş kurallar sistemi içinde özgür ve eşit yurttaşların siyasal toplumu, yani polistir. Daha sonra Latince'ye 'societas civilis' olarak çevrilmiştir. Aristo'nun sivil toplumu devletten ayrı bir konumda değil, devlet ve siyasal toplumla eş anlamlı kullanılmaktadır." (Onbaşı, 2005:13)

Kavram, Fransızca ve Latince kökenli "**civil**" kelimesinden türetilmiştir. Dolayısıyla bu kelime "*şehir hayatı ile ilişkili olan, şehirdeki yaşantıyı kasteden; medeni, görgülü olanı tanımlayan, askeri ya da dini olmayan, kırsal ya da köy hayatına ilişkin olmayan*" anlamındadır. Sivil kavramı "şehir adabı"na işaret eder bu kavramın karşıtı olsa olsa 'gayrı medeni' olabilir (Mardin, 1990: 9). Yani sivil kelimesi ülkemizde askeri sivil ayrımından dolayı, askeri toplumun karşıtı gibi algılansa da bu doğru değildir; çünkü sivil toplum, politik toplumun, yani devlete ait olan alanın karşıtıdır.

Aslında sivil toplum ve politik toplum ayrımı, organik değil metodolojik bir ayrımı ifade eder. Zaten toplum sivil ve siyasal olarak ayrılabilir ve bunların her biri küresel bir toplum içerisinde yer alır. Birinin alanı genişleyip büyüdükçe diğlerinin etkisi azalıyor ya da yok olmaya doğru gidiyor diyemeyiz. Dolayısıyla sivil toplum devletle iç içe geçmiş ve somut gerçeklikte kolay kolay birbirinden ayıramayacak durumdadır (Bilge, 2009:106)

Bu noktada sivil toplumu devlet dışı alan olarak nitelendirmenin sivilin devlete olan ihtiyacını tamamen ortadan kaldırdığı anlamına gelmeyeceğine de değinmek gerekmektedir. Sivil toplum, devletin ekonomik, siyasal, kültürel varlık alanını daraltmayı amaçlar; kesinlikle devlete düşman olmaz. Amacı devleti ortadan kaldırmak değildir (Önal, 1999:16). Dolayısıyla devletsiz sivil toplum olamayacağı gibi sivil toplumun olmadığı bir devletin de varlığı düşünülemez. Sivil toplum var olabilmek için devlete ihtiyaç duyar; böyle bir mekanizmanın varlığı da sivil toplumu gerekli kılacaktır. Dolayısıyla sivil; devlet ile toplum arasındaki ara kademedir.

Sivil toplum, “Devlet denetimi veya baskısının ulaşamadığı veya belirleyici olamadığı alanlarda, bireylerin/ grupların devletten izin almadan, kovuşturmayaya uğrama korkusu taşımadan ve ekonomik ilişkilerin baskısından da büyük ölçüde bağımsız olarak hareket ederek tutum belirleyebildikleri, gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturabildiği toplum ”dur. Sivil toplum, bireyin, devletten izin almaksızın faaliyet gösterebildiği, toplumsal ilişkilerde bulunabildiği alanıdır (Önal, 1999: 13).

Fuat Keyman, sivil toplumu “aktif yurttaşlardan oluşan bir alan” olarak nitelendirmektedir. Ona göre sivil toplum kavramı sadece vatandaş olarak elde ettiğimiz hakları değil aynı zamanda bunun gerektirdiği sorumlulukları da içerir. Yani ‘sivil toplum, aktif ve sorumlu vatandaşlığın yaşama geçtiği alandır. O yüzden STK denilen şey, profesyonel olarak proje alıp belli bir şey yapmak değil, dayanışma içinde bir vatandaşlığı yaratmaktır”(Keyman, 2004:13) Dolayısıyla uluslar arası literatürde bu dayanışmayı nitelendirmek için sivil toplum, sivil toplumun günlük hayattaki göstergeleri olan sosyal ve siyasal gruplar; ‘**devlet dışı kuruluşlar**’ yani “*Non Governmental Organizations*” olarak adlandırılmaktadır (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013:11)

Bu noktada devlet dışı bir alanda benzer amaçlar için bir araya gelen ve sorunlara çözüm bulmaya çalışan sivil kişilerin oluşturduğu kamusal alan ve bu kavramın içeriğine değinmek gerekmektedir. Aktif bir yurttaş ve bu anlamda sorumlu olan birey, Sivil Toplum Örgütleri aracılığı ile kamusal alanın belirlenmesinde oldukça etkili bir aktördür.

Peki, bu kamusal alan nedir? Kamu (public) kelime itibariyle, ” herkes, genel, umum, halka ait, umuma açık, aleni’ ’ gibi anlamlara gelmektedir. Kamusal alan “herkesin alanı” nı ifade eder. Bu alanın karşısında konumlandırılan alan ise özel alandır ve bireyin aile ve arkadaşlarını, yakın çevresini içine alır. Dolayısıyla kamusal alan da, özel alan olarak nitelendirdiğimiz kesimlerden farklı bir konuma yerleşen, tanıdıklar, yabancılar ve çok çeşitlilik gösteren inançları içine alan bir yaşam bölgesi olarak karşımıza çıkar. Esasında her iki alanda toplumsal her türlü ilişkinin var olduğu yaşam alanlarını temsil eder (Yelken, 2003:46)

Kamusal alan kavramı en geniş haliyle “liberal politik düzenin, feodal düzenin yerini aldığı sırada oluşmuş olan, yurttaş ya da bireylerin toplulukla ilgili sorunları ve konuları üzerinde tartışma, fikir beyan etme imkânı buldukları, sosyo politik sorunların çözülmesinde kişilerin değerler, erek ve normlar üzerinde mutabakata varma ve katkı yapma şansına sahip oldukları estetik/ebedi eleştiri veya politik muhalefet alanının adı” olarak tanımlanmıştır (Özcan, 2010: 200)

Ülkemizde teoride kamusal alan ile ilgili farklı düşünceler türetilmiştir. Herkes kendi penceresinden kendi ‘kamu’ sunu oluşturmakta ve kamusal alanın içeriğini bu düşünce yapılarına göre belirlemektedirler. Kamusal alan tartışmalarına değinmek burada konuyu uzatacağı için sadece pratik olarak nasıl görüldüğü ile ilgili bilgi verildi. Türkiye’de pratikte kamusal alan, devlet tarafından sınırları çizilip, halkın talep ve faaliyetlerini devletin isteği doğrultusunda gerçekleştirdikleri ve bu şekilde ortaya çıkan bir alanı temsil etmektedir. Batıda ise durum bunun tam tersidir. Halk bazı taleplerde bulunur ve bu talepler çerçevesinde kamusal alan düzenlenmeye çalışılır. Dolayısıyla Türkiye’nin kamusal alan anlayışında birey, devletin belirlediği standartlara uymayanların dışlandığı, tek tip, kamusal alanda kendi üzerine düşen rolü oynaması gereken, itaatkâr bir vatandaş tipini temsil eder (Özcan, 2010:224)

1.2. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ KAVRAMI

Sivil toplumun kavramsal olarak Batı Avrupa’nın tarihinde Antik Yunan’a kadar uzandığını söylemiştik. Bu kavramın kurumsallaşması moderniteye geçişle birlikte olmuştur. Modernizmin getirmiş olduğu çatışmacı toplumsal yapı, toplumda

farklı çıkar gruplarına yol açmış ve bunların siyasal karar mekanizmaları üzerinde baskı kurma ihtiyacını karşılamak üzere kurumsallaşmayı mümkün kılmıştır. Sivil Toplum Kuruluşları liberal demokrasinin gerektirdiği şekilde özellikler göstermeye başlayınca modern yaşamın vazgeçilmezi haline gelmiştir (Aslan ve Kaya, 2004:216). Bu temel özellikler sivil toplumun özgürlükçü, demokratik ve çok kültürlü vb. olmasıdır (Keyman, 2004:9)

Sivil toplum kuruluşları, bireylerin örgütlenme özgürlüğünü elde etmesi sonucu kendiliğinden oluşmuş kurumlardır. Örgütlenme olayının yasal ve kurumsal boyutlara taşınmış olması toplumun bazı kesimlerini ve bireylerini belli amaçlar doğrultusunda toplanmaya, birleşmeye, faaliyette bulunmaya itmiştir. Kurumsal yapıların toplumsal sorunları çözmede ve artan talepleri karşılamada yetersiz kaldığının düşünülmesi örgütlenebilme özgürlüğünü de beraberinde getirmiştir. İşte bu sebepler neticesinde toplumsal kesimlerin isteklerini, önceliklerini, haklarını korumak, geliştirmek amacıyla oluşturulan bu kuruluşlar, yönetime her daim katılma isteği içerisinde olmuşlardır (Öner, 2001:60).

Türkçede STK olarak geçen kavram, “İngilizce’de *non governmental organizations* (NGO)’daki anlamıyla katılım veya temsilen hükümete dâhil olmayan doğal ve yasal şahıslar tarafından yaratılan hükümet dışı örgütler şeklinde ifade edilmektedir. Ancak ABD’de STK, gönüllü kamu örgütleri şeklinde adlandırılmaktadır.” (Talas, 2011:391).

Sivil Toplum Örgütleri ile ilgili çok çeşitli tanımlamalar yapılabilmektedir. Örneğin; STK’lar toplum yararına çalışan, bu yönde kamuoyu oluşturan, kar amacı gütmeyen sorunların çözümüne katkı sağlayarak, çoğulculuk ve katılımcılık kültürünü geliştiren, demokratik işleyişe sahip, bürokratik donanımdan yoksun ve gönüllü olarak bir araya gelen bireylerden oluşan örgütlenmelerdir.” (Aslan ve Kaya, 2004:216). “Belli toplumsal, kültürel, sanatsal, bilimsel amaç ya da amaçlar çerçevesinde gönüllü olarak bir araya gelen, örgütlenen ve o amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunan kişilerin oluşturdukları, tüzel kişiliği ve sürekliliği olan örgütsel yapı.” (Yıldırım, 2003:238)

STK'ların tanımlarından en geçerli olanlarından bir tanesi de bu kurumların çok yaygın ve güçlü olduğu ABD'de eyalet yasalarında yapılan tanımlardır. Buna göre; "Ohio eyaleti mevzuatındaki tanıma göre; "Sivil Toplum Kuruluşları, maddi bir gelir veya kar elde etmek amacıyla kurulmamış olan, bundan dolayı da gelirinin bir kısmı ya da tamamı üyelerine, mütevellilerine, çalışanlarına veya herhangi bir özel şahsa dağıtılmayan kuruluşlardır. Fakat kuruluşa sunulan hizmetlerin karşılığında yapılan makul ödemeler maddi kazanç ve karın dağıtılması olarak değerlendirilmez (Şahin ve Öztürk, 2008:15).

STK'ların geniş olarak ifade edildiği tanımlardan biri de "yurttaşların ortak bakış, ortak çıkar, ortak duyarlılık, ortak talep vb. temelinde gönüllü olarak bir araya gelmek suretiyle, devletin hukuki, idari, üretici ve kültürel organlarının dışındaki alanda meydana getirdikleri dernek, vakıf, sivil girişim, platform, ilişki ağı ve benzerlerinden oluşan formal informal, geçici, esnek örgütlenmeler ya da yapılar ve etkinlikler" şeklindedir (Akatay ve Harman, 2017:45).

Sivil toplum Kuruluşlarında olması gereken fonksiyonlar vardır. Bunlar;

"1) Kamuoyu oluşturmak yolu ile bireylerin taleplerinin dile getirmesine yardımcı olmak,

2) Çoğulcu toplum yapısının oluşumunu sağlamak suretiyle piyasadaki metalaşmaya ve egemen piyasa değerlerine karşı dengeleyici bir unsur olmak,

3) Kendi içlerinde oluşturdukları katılımcı ve çoğulcu bir kültürle beslenmiş ve aynı zamanda yönetim deneyimi de edinmiş bireylerin yetişmesini sağlamak,

4) Pilot projeler üretmek ve bu projelere kaynak bulmak ya da bu projeleri uygulamaya geçirmek yoluyla eğitim, sosyal refah ve istihdam konularında hükümet politikalarına paralel ya da alternatif sorumluluklar alabilmek" (Talas, 2011:392).

Sivil Toplum Kuruluşlarının en önemli özellikleri "devlet iktidarını kontrol etmek, katılım düzeyini yükseltmek demokratik tutumları geliştirmek, kutuplaşmaları yumuşatmak, yeni siyasal liderlerin yetişmesi için yardımcı olmak, bilgiyi toplumun geniş kesimlerine yaymak, yeni fikirler geliştirebilmek, siyasal sistemin halka karşı

sorumluluğunu artırmak, siyasal katılımı seçimlerin ötesinde bir noktaya taşımak” (Yıldırım, 2003:229)

Şimdi bu hedefleri gerçekleştirmek için yapılan aktivitelere örnek verecek olursak bunlar;” halk sağlığı ve eğitimi aktiviteleri (doğum kontrolü, cinsellik, aşı, gençlik rehberliği genel sağlık bilgisi vb.); sağlık krizlerini ortaya çıkarma ve çözme aktiviteleri (HIV/AIDS eğitimi ve desteği, madde bağımlılığından kurtarma, hepatit B desteği gibi); toplumsal problemler için yapılan aktiviteler (çocuk suçluluğu, sokak çocukları, hayat kadınlarına yönelik faaliyetler gibi); çevresel birtakım faaliyetler (yeşillendirme, kullanılabilir su ve enerji tüketimi vb.); ekonomik faaliyetler (mikro teşebbüsler, makro borçlanmalar, bilgisayar, teknik eğitim ihtiyaç tedarik etme hizmetleri; toplumsal kalkınmayı sağlayıcı aktiviteler (okul yapımı, alt yapı inşası, tarımsal faaliyetler vb.) kadın hakları, sorunları ile ilgili etkinlikler(kadın ve çocuk hakları, şiddet görenler için yapılan yardım hizmetleri, cinsel istismara maruz kalmışlara yapılan grup terapileri, telefon acil yardım hatları vb.) gibi olmaktadır (Talas, 2011:393).

Sivil Toplum örgütleri siyasal sistemi farklı yollarla etkileyebilme gücüne sahiptir. Bu etkileme türlerini siyasi ve hukuki yollarla etkileme şeklinde iki kategoride açıklayabiliriz. Sivil Toplum kuruluşları bu anlamda amaçlarını iktidara iletme ya da kabul ettirebilmek için siyasi ilişkilere başvururlar. Zaman zaman meclis üyeleriyle iletişime geçip üyelerinin istek ve çıkarlarını iktidara direkt iletebilmektedirler. Bazen de yasama erki ile iletişime geçip yasaların kendi amaçları doğrultusunda çıkarılmasını sağlayabilmektedirler.

STK’lar ABD’de ‘görünmez hükümet’, ‘tahtın arkasındaki erk’ olarak anılmaktadırlar. Dolayısıyla siyasetle iç içedirler ve yönetim üzerindeki güçleri oldukça fazladır.

Türkiye’de sivil inisiyatif temsil eden STK çeşitleri şunlardır; “1) Ticaret Birlikleri, 2)Sendikalar, 3) İşveren Kuruluşları/profesyonel Federasyonlar, 4) Hükümet Dışı Kuruluşlar(NGO), 5)Hizmet ve Üretim Birlikleri, 6)Yerel İdarelerin Birlikleri, 7)Politik ilgi grupları, 8) Dinsel İlgi Grupları, 9)Diğer gruplar. Bu grupları

da temsilen pek çok dernek, vakıf vb. mevcuttur. Bunların en etkili ve güçlü olanları şüphesiz “İş Adamları Dernekleri (TUSİAD, MUSİAD vs.), vakıflar (TESEV, TEMA vakfı, TEV vs.), birlikler (TOBB), sanayi ticaret odaları (İSO, İTO vs.) (Talas, 2011:396).

Türkiye’de 1980’li yıllardan beri oluşturulmuş olan STK’lardan başta gelenleri “Çevreci gruplar (Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Doğal Hayatı Koruma Derneği, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı, TEMA), kadın dernekleri (Seküler Feminizm ve İslami kadın hareketi Temsilcileri), Alevi Grupları (Cem Vakfı, Pir Sultan Abdal Derneği, Hacı Bektaş Veli Dernek ve Vakıfları), Güneydoğu meselesine Kürt etnik talepleri çerçevesinde reçete sunan dernek ve kuruluşlar, insan hakları ile ilgili faaliyet gösteren dernekler (İnsan Hakları Derneği, Mazlum-Der vs.), Liberal Düşünce Topluluğu; bunların dışında İslami cemaat, dernek ve vakıfları temsil eden STK’lar; ayrıca Atatürkçü Düşünce Derneği, Ülkü Ocakları, Vatanseverler Güç Birliği, İstek Vakfı gibi yukarıdaki STK’lardan farklı amaçlar etrafında birleşen sivil toplum kuruluşları mevcuttur”(Talas, 2011:396).

1.3. DERNEKLERİN KAVRAMSAL VE HUKUKİ TEMELİ

Toplumsal olarak en çok iç içe olduğumuz, iletişime geçtiğimiz, mutlaka yolumuzun düştüğü, ya üye olduğumuz ya da desteklediğimiz sivil toplum kuruluşlarından birisi de derneklerdir. Dernekler, siyasi ve kültürel olarak toplumun her kesimine hitap edebilen bir yapıya sahiptir. Derneklerde, aynı düşünce yapısı ile olayları değerlendirebilen kişiler, karşılıklı dayanışma ve yardımlaşmaya dayalı bir grup kurarlar ve amaçları doğrultusunda hareket ederler.

Dernekleri cemiyet ve cemaat kavramları çerçevesinde değerlendirecek olursak; “Cemiyet” kavramı Arapça asıllı bir kelimedir. “Cem’iyyet” biçiminde yazılan bu kelime ‘cem’ kökünden gelir. Cem toplanma, bir araya gelme, yığma anlamlarına gelmektedir. Aynı kökten türeyen cemaat; insan toplulukları, cem’iyyet; dernek, kurum, düğün dernek, cem’iyyat ise; dernekler kurumlar anlamını taşımaktadır (Acar, 2010:41).

“5253 sayılı dernekler kanununun 2. ve 4721 sayılı Medeni Kanununun 56. maddesinde dernek; “kazanç paylaşma amacı dışında kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları olarak" tanımlanmıştır (Turhan, 2008:36).

Dernekler; geleneksel toplumlarda görülmezler. Çünkü bu toplumlarda üretim az, ekonomi daha çok tarıma dayalıdır ve bu toplumlardan bazılarında feodalizm hâkimdir ve sanayileşme, iş bölümü, uzmanlaşma oluşmamıştır. Dolayısıyla bireyler bu tarz bir örgütlenmeye ihtiyaç duymazlar ancak modern toplumlarda tam tersidir. Modern toplumlar, toplumsal hareketliliğin bol olduğu yani uzmanlaşmış, iş bölümünün arttığı, sanayileşmiş, siyasal katılımın arttığı toplumlardır. Kişiler uzmanlaştıkça ihtiyaçları değişir. Siyasal anlamda gelişme gösteren toplum kendi ihtiyaçlarına göre siyasal değişime ihtiyaç duyar. Toplumda birtakım gelişmelerin yaşanması, bireyler de bir varlık olarak ön plana çıkma isteği uyandıracak ve birleşmeye, ortak karar ve düşünce yapıları etrafında dayanışmaya itecektir. İşte bu yüzden dernekleşme ihtiyacı duyulur. Birey dernekleşme sayesinde başka kurum ve kuruluşlar karşısında durabilecek ve bulara baskı uygulayıp kendisi hakkında siyasal sosyal bir takım kararların belirlenmesinde etkili olacaktır. Dernekleşmenin en büyük faydası kişinin bağlı olabileceği devlet ve birkaç kurum dışında birçok kuruluşun olabilmesi ve paylaşılan bir siyasal yapının olması ve çoğulcu bir toplum düzeyine geçilmesidir (Erkan, 2012:245-246).

Sonuç itibariyle dernekler, toplumsal yaşamın bünyesinden doğan bir tepkidir. Bu anlamda ekonomik ve sosyal gelişmenin ölçüsü olarak görülürler.

1.4. SİVİL TOPLUM KAVRAMI İLE İLGİLİ TEMEL YAKLAŞIMLAR-KURAMLAR

Kavram felsefe ve siyaset tarihinde köklü bir geçmişe sahiptir. Düşünürler, kendi toplumsal yapıları gereğince, yaşanan olaylar çerçevesinde bir devlet modeli ortaya koymuş ve bu çerçevede bir sivil toplum anlayışı geliştirmişlerdir. Çünkü sivil toplum; ancak devlet ile etkileşim halinde bulunan insan yaşayışları neticesinde

ortaya çıkar, bireyin devlet ile olan ilişkileri bağlamında bir yer bulur ve tanınır. Bu yüzden düşünürlerin devlet ile ilgili fikirlerini gözden geçirmemiz gerekmektedir.

İlk kez Aristo ve Platon'un söylemlerinde gördüğümüz sivil toplum daha sonra toplumların sorunları çerçevesinde şekillenmiş ve anlam olarak değişim yaşamıştır. Aristo; sivil toplumu, polis yani 'site devleti' üzerinden tanımlıyor. Toplum ve devlet ayrımı yapmadan sivil toplumu politik düzlemde değerlendiriyor. Aristo'nun sivil toplum tanımı ; "yasalarla belirlenmiş kurallar sistemi içerisindeki özgür ve eşit kabul edilen yurttaşların toplumu" dur. Ancak Aristo tüm yurttaşları değil sadece devlet içerisinde yaşayıp, devletin vatandaşı olan özgürleşmiş bireyleri sivil toplumdan saymaktadır ona göre köle ve kadınlar bu toplum biçimine dâhil değildir (<http://www.sivilakademi.com/sivil-toplum-nedir/>, 2018).

Hobbes, Locke, Rousseau; doğal hukuk okulunun temsilcilerinden olan bu filozoflar sivil toplumu toplumsal sözleşme bağlamında açıklarlar onlara göre sivil toplum doğal olmayan yani belli bir sözleşmeye dayalı olarak oluşturulmuş devlet içerisindeki toplumdur. Bu felsefede sivil toplum "societas civilis" kavramı ile ifade edilir ve devlet ve siyasal toplumla eş anlamlı kullanılmıştır (Tunç, Aktaş, 1998:72).

Rousseau ve Hobbes başlangıçta kişinin çıkar ve rızasını gözetirler ancak her ikisi de mutlakiyet anlayışına dayalı, kapsayıcı bir devlet ve bunun doğurduğu bir kamusal alana işaret ederler. Bu alan alabildiğine siyasi; devlete bağımlıdır ve ondan ayrı bir alan olarak görülemez. Bu tür bir yönetimde sivil unsurların oluşması da imkânsızdır. Sonuç olarak bu düşünürler liberal bir gelenekten daha çok devletçi bir düşünce tarzına sahiptirler (Çaha, 2003:29).

Doğal Hukuk Okulu temsilcilerinden farklı olarak sivil toplum ile devlet arasında bir ayrım yapan çatışmacı filozoflardan Marx, Hegel ve Gramsci'nin sivil toplum konusundaki fikirleri çok önemlidir. Hegel, bunlar arasında sivil toplumu devletten ayıran ilk filozof olarak karşımıza çıkar. Hegel sivil toplum-devlet ayrımını siyasal bir etiğin yansıması olarak görür. Ona göre etik yaşam; aile, sivil toplum ve devlet olarak üçe ayrılır ve her biri ayrı etik değerlere sahiptir. Aile içerisindeki etik anlayışta, toplumsal ilişkileri düzenleyen sevgi, saygı, fedakârlık, itaat gibi birtakım

ortak duygu ve düşünceler mevcuttur. Sivil toplum etiğinde ise; rekabet, hırs, çatışma gibi çıkar duygusu olan normlar vardır ve bunlar aile içi bağların kopmasına aralarındaki uyumun yok olmasına ve birbirlerini düşman olarak görmelerine sebebiyet verir (Yıldırım, 2017:8-9). Hegel, sivil toplum kavramını kollektif anlamıyla değerlendirir. Sivil alanda, kişisel yaşam kesitleri olan kazanç elde etme, şahsi mutluluk sağlama ve statünün güvenliği gibi durumlar sivil toplum sayesinde kollektif bir hale gelir. Bu kollektivite bir çıkarlar sistemi oluşturur ve bireyin egoistleşmesine neden olur. İşte bu egoistleşmeyi ancak düzene koyacak olan ve tarafsız olan bir güce ihtiyaç vardır ki bu da devlettir. Yani bireyin gelişimini etkileyen tarihi ve toplumsal durumlar içerisinde sadece sivil toplum olamaz. Sivil toplum kavramı hem kavram niteliğiyle hem de bir toplumsal aşama olması özelliğiyle bu konuda tek başına yetersizdir çünkü Hegel'e göre insan ancak devlet içerisinde yaşarsa nihai hedefine ulaşabilir (Mardin, 1990:13).

Hegel'e göre sivil toplum "modern toplumda olgunlaşan pazar ekonomisi, ekonomik firmalar, sosyal sınıflar, gönüllü kuruluşlar, kısaca devlete bağımlı olmayan kural, kurum, kuruluş, oluşum ve pratiklerin karmaşık bir ağından oluşmaktadır" Bunun yanı sıra Hegel'in üçlü şemasındaki aile ve sivil toplumdaki sonra "devlet, sivil toplumdaki çatışmacı unsurları bir senteze ve harmoniye dönüştürmeyi amaçlar; sivil toplumu çepeçevre kuşatan devlet, objektif bir çatı olarak özel inisiyatifleri, şahsında uyumluluğa yönelmeye zorlar" Hegel'in devlet anlayışında kişiler bir sözleşmeye dayalı olarak değil tamamen doğal olarak devletin otoritesini kabul ederler. Sivil toplumun içinde bulundurduğu çatışma, çelişkiler uyumsuzluk durumu onun Hegel'de olumsuz anlamda algılanmasına sebep olmuştur. İşte bu nedenle Hegel devletin sivil toplumdaki bireylerin çıkarlarını gözetip onları koruduğundan bahseder. Dolayısıyla sivil toplum devlete muhtaçtır içinde bulundurduğu özgürlükleri sosyal dengeyi bozmadan ancak devlet sayesinde yaşatabilir (Yıldırım, 2017:10).

Marx Hegel'den farklı düşünmekte ve sivil toplumu, toplumun tüm alanlarını kuşatan bir alan olarak nitelendirmekte ve Hegel'in devlet ile ilgili otaya koyduğu yarı tanrısal özelliği reddetmekte ve sivil topluma siyasi hayatı belirleyici bir görev

yükler. Ona göre sivil toplum tüm üretim biçimlerini elinde bulunduran burjuvazinin toplumdur. Marx'ın Engels'le birlikte yazdığı Alman İdeolojisi adlı eserinde sivil toplum şu şekilde açıklanır:

“Önceki tüm tarihsel aşamalarda mevcut üretici güçler tarafından belirlenen ve sonuçta karşılık olarak bunları belirleyen ilişkilerin biçimi sivil toplumdur... Sivil toplumun nasıl tüm tarihin gerçek odak noktası ve sahnesi olduğunu, kendisini prenslerin ve devletlerin eylemleriyle sınırlı tutarak gerçek ilişkileri göz ardı eden şimdiye dek kabul görmüş tarih anlayışının ne kadar saçma olduğunu burada görüyoruz... Sivil toplum üretici güçlerin gelişiminin belli bir aşamasında bireylerin bütün maddi ilişkilerini kucaklar. Sivil toplum verili bir aşamanın bütün ticari ve sanayii hayatını kapsar ve bu haliyle dış ilişkilerinde kendisini ulusallık olarak ortaya koymak ve içeride de devlet olarak örgütlenmek zorunda olsa da devleti ve ulusu aşar” (Tunç, Aktaş, 1998:73).

Marx'a göre tüm hayat alanlarımız ekonomik hayat içerisindedir ve bu hayatı elinde bulunduran güç burjuvazidir. Aile, din, devlet, kanun yasa vb. her şey üretim biçimlerine göre şekillenir kısacası ekonomi her şeydir bütün toplumsal ilişkileri ve aktiviteleri kapsar. Dolayısıyla üretimden bahsederken kesinlikle sınıfsal ayrımlara dikkat çeken Marx, sivil toplumu devlet hâkimiyeti altına eriyen bir yapı olarak görmekten ziyade orada kendisini yenileyen yönüne vurgu yapar, yani devlet zaten sivil toplumun güdümündedir ve dolayısıyla sivil toplumun sadece gelişebilmesi için yardımcı bir unsurdur sivil toplumdan ayrı düşünülemez. Marx'a göre sivil toplum 18.yy Avrupası'nda burjuva ile gelişme göstermiştir (Çaha, 2003:37).

Gramsci; ise Marx'ın aksine sivil toplumu alt değil üst yapısal bir alan olarak görmektedir. Gramsci bu nedenle yaklaşımını Marx'tan değil Hegel'den etkilenerek oluşturmuştur. Yalnız o Hegel'in devleti nihai ve vazgeçilmez bir son olarak görmez aksine sivil toplumun gelişebilmesi için ona hizmet eden bir araç olarak görür. Bu yaklaşımıyla Marx'la aynı düşüncede birleşir. Ona göre sivil toplum sosyal bir grubun toplum üzerindeki kuşatıcı etkisinin, egemenliğinin kültürel tarafını oluştururken; devlet ise politik tarafını oluşturur. Devlet sadece bu egemenliğin sürmesini sağlar. Sivil toplumun çıkarlarını savunur ve sivil toplumu oluşturan

grubun egemenliği bittiği zaman devletinde varlığı sona erer. Marx ve Gramsci bu anlamda sivil toplumu eşitlik ve maddi temeller üzerine oturarak ekonomik g¼c¼ yani üretim araçlarını elinde bulunduran bir sınıfın tüm toplumu kapsadığını ileri sürmektedir. Ancak daha sonra Marksist ideolojinin hayata geçirilmiş hali olan Sovyet rejiminde bu teorinin bir hayalden ibaret olduğu, Lenin ve Stalin ile ortaya çıkmış ve özg¼rl¼k arayışı yerini totaliter ve özg¼r kılmayan bir rejime bırakmıştır. Yani Marksizm yerleştiği toplumlarda sivil toplum için tam bir olumsuzluk kaynağı olmuş ve onun kökünü kazıyacak derecede yükselen bir paradigmaya dönüşm¼ştür. Sonuç itibariyle Marksist literatürde Marx ve Gramsci'nin teorileri dışında sivil toplum yaşama şansı bulamamıştır. Marx teoride de burjuvaziye geliştirdiği gerekçesiyle sivil topluma olumsuz bakmaktaydı dolayısıyla hayata geçirilince de bu kavram olumsuz bir konumda olmaktan öteye gidemedi (Çaha, 2003:41-42).

Gramsci'den sonra onu takip eden Althusser'de sivil toplumu olumsuz olarak değerlendirenlerdendir. Ona göre bazı sivil toplum kuruluşları Devletin İdeolojik Aygıtı(DİA)'dır. Althussere göre yedi çeşit DİA bulunmaktadır. Bunlar; dini DİA(farklı kiliselerin oluşturduğu sistemi), Okul DİA'sı (farklı, gerek özel gerekse devlet okullarının oluşturduğu sistem), Aile DİA'sı, Hukuki DİA, Siyasal DİA(değişik partileri de içeren sistem), Sendikal DİA, Haberleşme DİA'sı (Basın, radyo, televizyon vb.) ve Kültürel DİA (edebiyat, güzel sanatlar, spor vb.) dir (Althusser, 2016:50-51).

İKİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUMUN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Sivil toplumun kavramsal boyutunu tartıştıktan sonra, onun uygulamalı olarak ortaya çıkışı, devlet alanı içerisindeki yeri, devlet ile beraberliği ve ayrışması, tek başına bir alanı temsil etmesi ve bu bağlamda birtakım örgütlenmeleri beraberinde getirmesi uzun ve değişkenlik gösteren bir tarihi süreci içerir. Biz bu süreci Avrupa ve Türkiye’de geçirdiği değişimler ve önem derecesi çerçevesinde değerlendireceğiz.

2.1. AVRUPA’DA SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ

Avrupa’da sivil toplum olgusunun başlangıcı esasında 1200’lü yıllara kadar götürülebilse de bu dönemlerde adı sivil toplum olarak geçmiyor. Ancak sivil toplumun dayanışmacı ruhunu yansıtan birtakım faaliyetler, o zamanın aristokrat zihniyetine karşı geliştirilmiştir. Bu faaliyetlerde ve bunlara yönelik dinsel içeriklerde hep birlikte hareket etme, biz duygusu, dayanışma fikirleri hâkimdir. Bu yüzden sivil toplum sayılabilecek bir takım söylemlere rastlanır. Gerçek anlamda sivil toplumun ortaya çıkışı ise 17.yy hatta 18.yy olarak kabul edilmektedir. Yani feodal dönemden, ortaçağdan, modern döneme geçiş yapılması ile birlikte sivil toplum kavramı modern olanın tanımlayıcısı haline gelmiştir. Çünkü sivil toplum bu dönemde geleneksel ile modern toplum arasındaki farkı ortaya koyarken dile getirilmektedir. Endüstriyel toplum ile tarım toplumu birbirinden ayrılmış, dolayısıyla şehirleşme, şehirli birtakım kimlikler ortaya çıkmış yani serbest pazar ekonomisi oluşmuştur (Keyman, 2004:1-2)

Fuat Keyman’a göre serbest pazarın oluşumu ile birlikte “birey ve sivil haklar” kavramları ortaya çıkar. Birey bu dönemde sosyal mobilizasyonu sağlamış burjuva kesimi için söylenen bir terimdir. Yani köylü olma, asillerden olma gibi doğuştan bir takım kimliklere sahip değil aksine hayatı boyunca kendisine kimlik kazanabilecek bir varlık olarak karşımıza çıkar. Yani serbest pazar, bireyselliği ve dolayısıyla sivil hakları

beraberinde getirmiştir. O dönemde burjuva olarak nitelendirilen bu birey, modern olanı temsil eder ve devlete, iktidara karşı bir takım haklara sahip olur (Keyman, 2004:3-4). Bu noktada demokrasi fikirlerinin ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Sivil toplum ve demokrasi arasında bir ilişki kurulmuştur. Daha sonra da “sivil toplum nedir? Örgütsel yapısı nasıl olmalı?” gibi sorulara cevap aranmaya başlanmıştır. Şimdi bu gelişim sürecini Batı ve Doğu ekseninde değerlendirelim.

2.1.1. Batı Avrupa’da Sivil Toplum

Mardin’e göre sivil toplum kavramı Batı Avrupa’nın çok önemli bir sosyal tarih aşamasını temsil eder. Feodalizmin hâkimiyetinden bahsederken Batı Avrupa’da ki düzenin zayıf bir kral ve yönetimi elinde bulunduran feodal asiller tarafından sağlandığını ve şehirde ticaretin çok da yaygın olmadığını dile getirmektedir. Daha sonra özellikle 12. yy’ın ardından gelen süreçte güvenliğin artması ve buna bağlı olarak gelişen ziraat; ziraat için gerekli olan imalatın şehirden sağlanması ve böylelikle ticaretin canlanması gibi sebepleri feodal düzene inen bir darbe şeklinde değerlendirir. Şehirlerin gelişmesi ve şehir gelişiminin ticarete olan katkısı ve bunun zenginlik doğurması feodallerinde dikkatini çekerek bu zenginlikten istifade etmek istemelerine yol açar. Yalnız bu imkânlardan yararlanmanın bir bedeli vardır. Esnaf, üretici tüccar en başta güvenliğinin sağlanmasını korunmayı istemektedir. Şehirliler kendi güvenliklerinin oluşması halinde, kendilerine has hukuk kurallarını belirleyebilmeleri, kendi askeri kuvvetlerini oluşturabilmeleri durumunda ancak asil kesime imkân tanıyacağını dile getirir ve bu noktada iki taraf arasında uzlaşma sağlanır. Böylece bir şehirli hürriyeti mekanizması oluşur. Bu şehre hükmi bir şahsiyet kazandırır. Bu durumun sağladığı birtakım gelişmeler sonrasında devlet dışındaki alan garanti altına alınır ve ekonomik faaliyetler milli hayatın içerisinde bir özerkliğe sahip olur. İşte bu özerklik durumu sivil topluma işaret eder (Mardin, 1990:10-12).

Çaha’ya göre, Batı Avrupa’da on ikinci yüzyılı on üçüncü yüzyıla bağlayan dönemde ekonomik anlamda müthiş bir gelişme yaşanmış ve zenginlik, paranın değerinin artması, lüks yaşam ve beraberinde getirdiği özel mülkiyet haklarının ortaya çıkması sivil toplumun gelişmesine kapı açtı. Bu gelişmelerle birlikte nüfus

artışı beraberinde ticari bir canlanma, yaşam standartlarının artması, sonrasında ekonomik alandaki gelişim sivil inisiyatiflerin oluşumunu da otomatik olarak sağlamış oldu. Mülkiyet haklarının temelleri atıldı ve bu anlamda özel alan kavramına olan ilgi arttı; hatta bunları Avrupa atasözlerinde bile görmek mümkün şöyle örnek verecek olursak; bir İngiliz atasözüne göre “insanın evi kalesidir” yine bu anlamda kullanılabilir olan bir Alman atasözüne göre ise “İnsan evinin kralıdır”. Bu atasözlerinin o dönemde oldukça yaygın olarak kullanıldığını söyleyebiliriz (Çaha, 1994:80).

Mardin’e göre; Batı Avrupa düşünürleri 17 ve 18.yy da sivil kavramını kullanmaya başlarlar. İkinci Dünya Savaşı Batı Avrupa üzerinde fazlasıyla tahribata sebep olduğu için ekonomik anlamda düzelmeye tek yolu devlettir. Dolayısıyla devlet, özel bir öneme sahipti. Sivil hürriyetler adıyla anılan hürriyetlerin çerçevesi daha bir genişletilerek sivil toplum kavramı adeta bir medeniyet aşaması olarak gözükür. Bu durum sivil toplumun, siyasi olanın egemenliğinden kurtulmuş ilk toplumsal sistem olarak görülmesini sağlar (Mardin, 1990:13)

2.1.2. Doğu Avrupa’da Sivil Toplum

Doğu Avrupa’da ise Sovyetler bloğunun varlığı ile sosyalist ideoloji devletle bir bütünleşme düşüncesi etrafında vücut bulmuş ve komünist toplum fikri ile farklılaşmalara son verilip homojen bir toplum inşa dilmeye çalışılmış ve bu yüzden başta işçi sendikaları gibi sivil toplum fikrini barındıran gruplar tasfiye edilmiştir.

Soğuk savaş döneminin sonlarına doğru Doğu Avrupa’da sivil toplum bir varlık kazanmış hatta sivil ve demokrasi alanında model olarak görülebilecek seviyeye getirilmiştir. Sosyalist ortamda ilk sivil toplum başkaldırısı olarak nitelendirebileceğimiz olay soğuk savaş sonlarına doğru gerçekleşen “Lech Walesa’nın işçi sendikası hareketi “ Polonya’da sisteme karşı koyabilen ilk oluşum olarak göze çarpmaktadır (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013:12) Böylece bu hareket bir muhalefet görevi görmüş ve dolayısıyla diğer sosyalist ülkelerde de bu tip bir canlanışı beraberinde getirmiştir. Bu süreç birtakım işçi sendikalarının, dini kuruluşların, aydın halk kitlelerinin başkaldırılarına örnek olmuş ve sivil toplumun

yaşamda canlanmasını sağlamıştır. Sosyalist rejimin yerini çoğulculuk ilkesine dayanan demokratik rejimler almış ve sosyalist olan tüm iktisadi siyasi sosyal gruplar sistem dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla sivil toplum başat konuma gelmiştir.

2010'da da Arap ülkelerinde benzer şekilde değişimler söz konusu olmuştur. Arap baharı olarak nitelendirilen ve birbirini takip eden olaylar, diktatörlük rejimine karşı bilinçli kitlelerin bir takım başkaldırıları olmuştur. Tunus, Libya Mısır gibi ülkelerdeki rejimler yıkılmış demokrasi anlamında önemli adımlar atılmış serbest seçim sistemlerine dayalı yönetimler geliştirilmiştir (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013:13).

2.2. TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ

Türkiye'de sivil toplumun gelişimine baktığımız zaman esasında 1980'lere kadar sivil toplumun tam anlamıyla ortaya çıkıp faaliyet gösterdiğini söyleyemeyiz. Mardin bizde hiçbir zaman Batı Avrupa kadar derin köklere sahip bir siyasaldan kurtulma fikrinin olmadığını belirtir (Mardin, 1990:13). Ancak kavramın tarihi seyrine bakacak olursak, öncelikle Osmanlı devleti zamanında sivil toplum unsuru olarak sayabileceğimiz loncalar, ahi teşkilatı, vakıflar, tekkeler, tarikatlar vb. kuruluşlar söz konusudur. Sivil toplumsal açıdan değerlendirdiğimizde, devlet dışı bir sivil inisiyatiften bahsetmek Osmanlı'da biraz güçtür. Bu yüzden sivil inisiyatifin çok da gelişemediğini söyleyebiliriz.

Aynı şekilde tek parti dönemi halkı homojenleştirme, tekil, tek tip bir yönetim sağlama amacıyla bu tarz örgütlerin gelişiminin ortam bulmasını engellemiştir. Bu dönemde ortaya çıkan sivil toplum unsurları Millet Mektepleri, Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, Halkevleri, Halkodaları gibi kuruluşlardır.

Çok parti dönemi az da olsa sivil toplum nefesini hissettirecek bir takım gelişmeleri barındırmaktadır. Dolayısıyla bu tarihlerden itibaren sivil toplum adına gruplar tarafından örgütlenme ayaklanma vb. durumlar ortaya çıkmıştır. Ancak tam olarak gelişim gösterdiği dönem 1980 sonrasıdır. Şimdi bu dönemlerde sivil toplum görünümünü ele alacağız; ancak Osmanlı'da sivil toplumu incelemeden önce sivil toplum ruhunu taşıyan ve temeli Peygamberimiz (sav)'in gençlik yıllarına dayanan Hılful Fudul Anlaşması'na kısaca değinelim.

2.2.1. İslam'da Hılfu'l Fudul

Hılfu'l Fudul kelime anlamıyla, Fadl'ların sözleşmesi, Erdemliler Topluluğu, İyiliklerin/Üstünlüklerin Sözleşmesi veya Haklar Sözleşmesi anlamına gelmektedir (Eser, 2009:314).

Peygamberimiz 20 yaşında iken zulme engel olmak maksadı ile bu sözleşmeye katılmıştır. “İbn Kuteybe (276/889) bu sözleşmenin sebebi olarak Kureyş'in harplerde birbirine zulmetmesini zikretmektedir. Çağdaş birçok İslam tarihçisi de Ficar Harbi sonrası Mekke'de bir anarşi ortamının olduğunu, zulümlerin gerçekleştirildiğini, bunun ise Mekke'ye gelen hacı ve tacirleri korkutacağı düşüncesiyle bu hılfın gerçekleştirildiğini söylemektedir (Eser, 2009:319).

Bu antlaşmanın metinleri şu şekildeydi;

“1) Mekke'de ister oranın halkından olsun isterse dışardan gelen insanlar olsun, bir kişinin zulme uğradığını gördükleri zaman onunla birlikte olacaklardı.

2) Mazlumun hakkı zalimden alınıncaya kadar zalimin karşısında olacaklardı

3) Deniz bir tek tüyü ıslatıncaya kadar, Sebir ve Hira dağları yerlerinde kaldığı müddetçe ve maişette(mali durumda) tam bir eşitlik sağlanana dek bu maddeler geçerli olacaktır.” (Eser, 2009:321).

Hılfu'l Fudul, insan hakları açısından, çok önemli bir hadisedir. Birleşmiş milletler genel Kurulu'nun yayınladığı 30 maddelik Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi ve İslam Konseyinin yayınladığı İslam'da İnsan Hakları Beyannamesi'nin temeli konumundadır. Bu beyannamelerden en önemli farkı, teorik olarak belirlenen bu maddelerin yaşama geçirilmiş, pratikte uygulanmış olmasıdır. Ne yazık ki şimdiki İnsan Hakları Beyannameleri sadece sözde bir hak tanımlaması yapmakta, bazı güçlerin siyasi alandaki etkinliğine ve hukuk dışı faaliyetlerine engel olamamaktadır.

Mithat Eser, Hılfu'l Fudul'un her türlü hak talebinde aklımıza geldiğini bu anlamda belli bir kesimin haklarını korumaya yönelik faaliyetlerinde bu kapsamda

değerlendirilebileceğini, hatta bu cemiyetin bir nevi sendikacılık gibi görülüp, İşçi Memur Sendikalarının en önemli referans noktası olması gerektiğini dile getirmektedir (Eser, 2009:327).

Sonuç itibariyle bu anlaşma, sivil toplum duygusunun ve dolayısıyla insan hak ve özgürlüklerinin İslam dünyasında ilk görünümünü bize sunmaktadır.

2.2.2. Osmanlı'da Sivil Toplum

Osmanlı dönemine baktığımızda, özellikle Cumhuriyet öncesi dönemde ne tamamen devletten ayrılmış kurumlar vardır ne de tamamıyla devlete bağlı onun hâkimiyeti altında gelişen kurumlardan bahsedebiliriz. Esasında Osmanlı halkı sivil toplum oluşturabilecek özelliklere sahip zengin bir millettir ve yaşayış biçimi olarak ta sivilleşmeye müsait oluşumlar var etmiştir. Örneğin; dini yaşayış, toplumu yönetme yetkisini elinde bulunduran ulema kesimi, sikkesiz sultan denilen ve bu anlamda çok güçlenen toplumsal kesim olan ayan, esnaf yetiştiricisi olan ve kurumlaşan loncalar. Bu oluşumlar, Osmanlı devletinde çok zengin bir sivil toplum alt yapısını teşkil etmekteydiler (Çaha, 2003:184-185) Bu grupların kendine has bir yapılanması, özgün bir takım değerleri üstlenmiş olmaları ve devlete karşı meşru olabilecek duruşları, onların sivil bir yapıya bürünmesini kolaylaştırmıştır.

Osmanlı'da sivilleşme çabaları, sivil bir toplum idealize etme isteği zaman olarak Batı ile uyuşmamaktadır. Çünkü Batı için bu tarihi 17.yy a kadar götürmek mümkünse de Osmanlı devleti için Tanzimat döneminden itibaren böyle bir çaba olduğunu söyleyebilmekteyiz. Ama bu Tanzimat döneminden önce sivil örgütlenmelerin olmadığı anlamına gelmiyor. Osmanlıdaki esnaf teşkilatlanmaları, Osmanlı'nın bir Vakıflar imparatorluğu olması sivil toplum unsurlarına birer örnektir (Önal, 1999:31).

Osmanlı'nın Tanzimat'la başlayan batılılaşma süreci sosyo- kültürel, siyasal değişimleri de beraberinde getirmiştir. Her ne kadar bu değişimlerle birlikte kişilerin yaşam biçimlerinde, giyim kuşamlarında, bakış açılarında da bir takım değişimler oluşsa da bu olgu halk içerisinde tam anlamıyla benimsenemediği için; buna bağlı sivil oluşumlardan da bahsedememekteyiz. Daha çok bu anlamda ikincil grup olarak

nitelendirdiğimiz dernekler, sendikalar, belediyeler, basın grupları gibi devlet ile birey arasında bir köprü görevi üstlenen kurumlar ortaya çıkmıştır (Önal, 1999:33).

Osmanlı’da merkez- çevre ilişkisine dayalı bir sivil toplum durumundan bahsedebiliriz. Merkez diye kastedilen devlet otoritesidir; çevre ise halkı temsil eder. Halk bu anlamda merkezi otoriteden bağımsız bir hareket alanı bulamamaktadır. Şehirlerin merkeze bağımlı bir yapıda olmaları ve merkezi otoritenin kullanım alanları güçlü, bağımsız bir sivil toplumun ortaya çıkmasını engellemiştir.

Osmanlı devletinde merkezi otoriteye bağlı olarak devletin koyduğu kurallara göre yetişen bir halk söz konusudur. Dolayısıyla devlet ile birey arasındaki ilişki bir sözleşme ya da uzlaşmaya bağlı değildir, devletin baskın olması ile şekillenen bir ilişki durumudur (Çaha, 2003:147).

Batı Avrupa’da ise durum tam tersidir. Kendine özgü haklarını savunabilecek, kendi tarzı yaşam alanı olan, devletin güdümünde olmayan sınıflar mevcuttu ve bu sınıflar kendi haklarını muhafaza edebilmek için mücadele ediyorlardı. Çaha, bu konuyla ilgili Fransa örneğini vermektedir: Fransa’da soyluların gerek duydukları zaman krallığı kuşatabildiklerinden bahseder. Soylular krallığın otoritesini tehdit etmedikleri müddetçe kendi alanlarında bir hükümlanlığa sahiptirler. Osmanlı devletinde ise toplum ile devlet iç içedir, sosyal bir takım sınıflardan bahsedilemez, nihai güç “Allah’ın yeryüzündeki Gölgesi”ni temsil eden yani “Zillullah-i Fil Alem” olan padişahda toplanmıştır. Toplumun öncüllerini tercihlerini devletin kendisi oluşturmakta, bu yüzden Batı Avrupa’daki gibi mülkiyet hakkı olan, ayrıcalığa sahip sosyal sınıflar mevcut değildir (Çaha, 2003:147).

Osmanlı’da 19.yy dan önce ekonomik hayat siyasi, dini, idari faaliyetlerle iç içeydi. Hatta ekonomiyi fonksiyon olarak tamamıyla iktisat dışı alanla ilgisi olan Kazasker, Kadı, Defterdar, Darphane Nazırı, Gümrük Emiri, Divan beylikçisi gibi Bürokratlar yönlendirmekte ve ekonomik faaliyetlere karar verip organize etmekteydiler. Dolayısıyla devlet dışı ekonomik kurumlar gelişme alanı bulamamaktaydılar (Çaha, 2003:149).

Bütün bu tespitlerle birlikte Osmanlı toplum yapısında sivil toplumu temsil edebilecek bir takım kuruluşların olduğundan bahsetmiştik. Şimdi bu kuruluşları inceleyelim.

2.2.3. Osmanlı'da Sivil Toplum Unsuru Sayılabilecek Oluşumlar

2.2.3.1. Millet Sistemi

Osmanlı'da öz itibarıyla millet sistemi çoğulcu bir nitelik taşımakla beraber üstten de devlete bağımlı bir sistemdi. Osmanlı Devleti'nde bulunan azınlıklar bu sisteme bağlı bir şekilde yaşamaktaydılar.

Sisteme göre, etnik bir ayırmadan ziyade, dini olarak cemaatlere ayrılan milletlerin dini liderleri yönetimle ilişkiye girerek kendi cemaatlerini idare ediyorlardı (Çaha, 2003:162-163).

Her ne kadar millet sistemi kendi özünde özerk bir yapıya sahip ise de işlevleri açısından devlete bağımlı olması sivil toplum özelliği taşımamasına sebep olmaktadır.

2.2.3.2. Fütüvvet, Ahi teşkilatı ve Loncalar

Osmanlı Devleti'nde esnaf teşkilatlanmaları sivil toplum açısından önem taşır. Bu teşkilatlanmalara yön veren iki müessese vardır bunlar; fütüvvet ve ahi teşkilatıdır.

Fütüvvet teşkilatı; Müslüman Türk gençliğini yön verip çeşitli meslek gruplarında yetiştirmeyi hedeflemiş, onların mert, yiğit, cömert, becerikli insanlar olmalarını istemiştir Bu teşkilat ile tarikatlar arasında bir bağ vardır. Bu bağ sayesinde manevi değerler ve iktisadi gayretlerin bütünleşmesi sağlanmıştır (Akgündüz, Öztürk, 1999:350-351).

Ahi teşkilatı, Anadolu'da Türkler tarafından kurulmuştur. Teşkilat Ahi tarikatına bağlıydı bu yüzden dini bir hiyerarşiye sahipti. Esnaf ve sanatkârların üretim kontrolünü yapmak, yamak, çırak, kalfa ve ustaların sanatsal olarak ve

ahlaken yetişmeleri, eğitimleri ile ilgilenmek pirlerin en önemli görevlerindendi. Ahi teşkilatı Fütüvvet teşkilatının geliştirilmiş halidir. Ahiliğin Osmanlı devletinin oluşumunda gayreti ve emeği çok fazladır (Akgündüz, Öztürk, 1999: 351).

Osmanlı devletinde zamanla Fütüvvet usulünü uygulayabilecek olan esnaf azaldı. Ticarete gayri Müslimler dâhil oldu. Loncalarda bu sebepler doğrultusunda ortaya çıktı (Akgündüz, Öztürk, 1999: 352).

Osmanlıda loncalar esnaf ile yönetim arasında bir köprü gibiydi. Belli amaçları vardı. Bunlar;” üretim kalitesini yükseltme, kalifiye eleman yetiştirme, yetişen elemanlara ustalık sertifikası verme, İşve ticaret ahlakını geliştirme ve denetleme, işçileri koruma ve üretimi en ucuz yoldan tüketiciye ulaştırma” vb. görevlerdir (Çaha, 2003: 163). Loncalar bir nevi günümüzdeki sendikaların işlerini yürütmekteydiler. Kalite kontrol ve ürünlerin standarda uyumu onlardan sorulurdu (Akgündüz, Öztürk, 1999: 353). Dolayısıyla loncalar yönetim ve işleyiş açısından devlet ile Anadolu esnafı arasında devleti temsilen bir görev üstlenmekteydiler. Bu durumda sivil toplum açısından yüzünün daha çok devlete dönük olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Çaha, 2003:163-164).

2.2.3.3. Tekkeler, Vakıflar, Tarikatlar

Osmanlı devletinde ulema tamamen devlete bağlıydı ve devlete karşı sadakati simgeliyordu. Ulema siyasal sistemi halk gözünde meşrulaştırma ve halka kabul ettirme görevini üstlenmişlerdi. Dolayısıyla tekke ve tarikatlar sivil kimlikten uzaktı.

Vakıflar kurumu ise; toprakların imar edilmesinden açların ve yoksulların doyurulması ve giydirilmesine kadar her alanda etkinlik gösterdi. Bu nedenle vakıflar, modern zamanlardan çok daha önceki zamanlarda bu topraklarda sivil toplum unsurlarının olduğunun bir kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır.” (Önal, 1999:32).

2.2.3.4. Taşradaki Soylu Kesim:Ayan

17. yy sonlarında tımar sistemi bozulması ile birlikte halk ve hükümet arasındaki ilişkilerde öncülük yapmak, vergi toplamak, cepheye asker göndermek, güvenliği sağlamak gibi vazifeler üstlenen Ayan adı verilen soylu bir kesim vardı.

Ayanlar bu şekilde merkezi idarenin sorumluluğunda olan görevleri yürüttükleri için batı Avrupa'daki feodal sınıf gibi devlete karşı özerk bir yapıda olamamışlardır. Dolayısıyla bu kurumda sivil toplum açısından örtük bir potansiyel oluşturmuştur (Çaha, 2003:168-169).

2.2.4. Osmanlı'nın Son Dönemi ve Cumhuriyet Döneminde Sivil Toplum

23 Temmuz 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Osmanlı devletinde, sivil hareketlilik oluşmuş ve toplumun devletten bağımsız olarak hareket edebildiği, örgütlenmelerin yaşandığı bir döneme geçilmiştir. Bu anlamda toplum ile devlet arasındaki sivil toplum ilişkisinin temelleri atılmış oldu. Hatta bu dönem cemiyetleşme dönemi olarak adlandırılmıştır (Özkerem ve Arslanel, 2015:4).

Bu dönemde ilk yasal siyasal partiler kurulmuştur. Örneğin; 1889'da kurulan "Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti", 1907'de "Osmanlı Hürriyet Cemiyeti" ile birleşmiştir. Genel olarak Asker ve sivil mekteplilerin oluşturduğu bu cemiyetle birleştikten sonra "İttihat ve Terakki Cemiyeti (Cemiyet-i Mukaddese)" adını almıştır. "Fedakâran-i Millet, Osmanlı Demokrat Fırkası, İttihad-ı Muhammedi Fırkası, Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası, Ahali Fırkası, Osmanlı Sosyalist Fırkası, Hürriyet ve İhtilaf Fırkası(1911) "(Aliefendiöğlü, 1999:99) da bu dönemde kurulan diğer partilerdir.

II.Meşrutiyet Dönemi'nde ortaya çıkan ve aktif olan diğer cemiyetler; **Osmanlı Donanma Cemiyeti, Hilal-i Ahmer cemiyeti (Kızılay), Müdafaa-i Milliye Cemiyetidir.** Sivil toplum olgusundan beklenen dışında tam tersi bu kurumlar devletle tamamen uyum ve işbirliği içerisinde olmuşlar, adeta Dâhiliye Nezaretinin bir parçası bir uzantısı gibi hareket etmişler ve yarı resmi bir niteliğe bürünmüşlerdir (http://www.obarsiv.com/pdf/NadirOzbek_NB.pdf, 2017).

Meşrutiyet dönemindeki derneklerin yanı sıra bu dönemde kurulan sivil toplum kuruluşlarından biri de "**Türk Ocakları**" dır. Bu Ocakların kuruluş çalışmaları her ne kadar 1911'de başlamış olsa da resmi olarak 25 Mart 1912'de kurulmuştur. Bu kuruluşta amaç Türkçülüğü yaymak ve yaşatmaktır (<https://www.turkocaklari.org.tr/turk-ocagi-tarihi/turk-ocaklarinin-kisa-tarihcesi-3496>, 2017).

Cumhuriyetin ilk yıllarında bildiğimiz üzere, milletin simgesi olarak devlet bireye hâkim bir yapıda ve cumhuriyet ideolojisi içerisinde bireyin tek başına bir önemi yok ve her şey devlet otoritesince belirleniyor, devlet topluma egemen durumda olduğu için Türk Ocakları’da devlet ve dolayısıyla iktidar ile paralel düşüncelere sahip olmuş ve çalışmalarını bu düşünce sistemi üzerine kurmuştur. Zaten İlk kurulduğu dönemlerde İttihat ve Terakki Partisinin desteğini alırken, Cumhuriyet Döneminde de hükümetin rejimiyle örtüşen faaliyetlerde bulunmuştur (Özçelik, 2010:24). 19 Şubat 1932’de kapatılarak “**Halk Evleri**” adıyla faaliyetlerine devam etmiştir (Kodal, 2014:310) Halk Evleri kuruluşunu ve içinde bulunduğu Tek Parti Dönemini bir sonraki başlıkta değerlendireceğiz.

Bu dönemlerde kurulan bir diğer kuruluş ta **Milli Türk Talebe Birliği**’dir. Bu birlik Türkiye’deki en eski öğrenci kuruluşudur. 4 Aralık 1916 tarihinde Darülfünun öğrencileri kurmuşlar ve 1927’de tüzel kişilik kazanmıştır.1980’e kadar çeşitli zamanlarda feshedilip tekrar açılmıştır. Günümüzü kadar farklı isimlerle varlığını sürdürmüştür (Öztürk, 2016:104).

2.2.5. Tek Parti Döneminde Sivil Toplum (1923-1950).

Bu dönem toplumsal olarak tek tipleştirme, toplumu homojen bir yapıya sürüklenme dönemidir. Dolayısıyla bu dönemde yapılan reformlar sivil toplum dinamiğini yok edici nitelikte olmuştur.

Öncelikle bu dönemi anlayabilmek için Cumhuriyet yıllarında reform olarak sayılabilecek iki oluşumdan bahsedelim. Bunlardan biri Hilafet ve Saltanatın kaldırılması, diğeri ise alfabenin değiştirilmesidir. Alfabe devrimi devleti kendi tarihinden ve özünden koparmış olsa da, onu batılı devletlerin sınıfına dâhil etmiş oldu. Batılılaşmanın aydınlar, Entelektüel kesim arasında da ancak bu şekilde gerçekleşeceği inancı söz konusuydu. Hilafet ve saltanatın kaldırılması ise devletin güç alanını daha da genişletmiş devleti kadir-i mutlak hale getirmiştir. Dolayısıyla bu durum zaten zayıf olan sivil toplumu daha da zayıflatmıştır. Bu kurum kaldırılınca demokratik rejim harekete geçmediği için, hâkimiyet bizzat devletin elinde ve dolayısıyla entelektüel kesimde olmuştur (Çaha, 2003:196-197).

Sivil toplumun temel unsurlarını oluşturan farklı ideolojiler, gruplar, partiler, dernekler vb. oluşumlar tek parti döneminde yok edilmiştir. Aslında o dönemde de amaç demokrasiye daha hızlı bir şekilde geçiş yapmak idi. O dönemin devlet adamlarınca benimsenen ideal devlet modeli bu şekildeydi. Ancak uygulama noktasında o idealizmden tamamen uzaklaşıldı.

1930'lı yıllarda ideolojik, dinsel ve sosyolojik konuların tamamı devlet tekeline alındı ve devlet dışında bir inisiyatifin gelişim alanı kapatıldı. Daha sonra ekonomik alanda da devlet müdahalesi olunca tek ses, tek parti, tek hedef, tek program vb. anlayışı büyük bir destek görmüştür. Dolayısıyla bu dönemde Türk sivil toplumu yok oluş sürecine girmiş ve Türk demokrasininin sivil toplum çerçevesinde toplumsal dayanakları kısıtlanmıştır (Çaha, 2003:226).

1930'lu yıllarda ön plana çıkan hatta bu dönemlerde varlık gösterebilen tek dernek olarak **Halk Evleri**, dönemine vurgu yapmış bir sivil toplum kuruluşudur. Türk Ocaklarının birer tamamlayıcısı olarak hayata geçirilmiştir. Özellikle Serbest Cumhuriyet Fırkası deneyiminde devlet halkın ne kadar Cumhuriyet Halk Fırkası iktidarından uzak olduğunu fark etmiş ve aradaki bu kopukluğu halktan sayılabilecek, halkın benimseyebileceği bir kuruluşla gidermeye çalışmıştır. Cumhuriyetin istediği halk tipi; eğitilmiş, modern, ilke ve inkılapları benimsemiş dolayısıyla devletin yönetim biçimine karşı olmayan bireylerden oluşan bir toplum idi. Dolayısıyla toplumda bu işlevleri yerine getirebilecek "**Millet Mektepleri, Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, Halkevleri, Halkodaları**" adında kuruluşlar açıldı (Özdemir ve Aktaş, 2011:240-242).

Halkevleri 8 Ağustos 1951'de de kapatılmıştır (Onbaşı, 2011:74-75).

Bu dönemde sivil toplum alanının önemli bir cephesini oluşturan kuruluşlardan biri de **Türk Kadınlar Birliği**'dir. Bu birlik, tıpkı Türk Ocakları gibi resmi ideoloji karşısında duran bir tutum sergilemiştir. Hatta CHP'den de önce partileşerek **Kadınlar Halk Fırkası**'nı kurmuşlar ancak buna resmi bir izin alamayınca Türk Kadınlar Birliği olarak dernek açmak durumunda kalmışlardır. Bu dernek ile seminerler, konferanslar, lobicilik faaliyetleri ve sokak gösterileri ile siyasi

haklar talep etmişler ve 1917’de Osmanlı’nın Hukuk-u Aile Kararnamesi’ni çıkarmasına vesile olmuştur. Bu kararname ile Osmanlı 1926’da Medeni Hukuk’un verdiği tüm imtiyazları kadınlara verebiliyordu. Ne yazık ki Uluslararası alanda da kendini kanıtlayıp tanınan bu aktif dernek dönemin yönetim anlayışına karşı bir tehdit potansiyeli gösterdiği ve sosyal, siyasal, etnik vb. farklılıklara yol açabilme ihtimalinden dolayı 1935’te kapatılmıştır (Çaha, 2003:203-204).

1940’lı yıllarda yenedünyaya ayak uydurmaya çalışan Türkiye çok partili sisteme doğru göz kırpmaya başlamıştır. 1945 yılıyla birlikte çok partili hayata geçilmesi kontrol altında tutulan, bir türlü gelişme fırsatı bulamayan sivil toplumun canlandığı bir dönemi ifade eder. İkinci Dünya Savaşı ile birlikte toplumsal bir değişim geçiren Türkiye’de sanayileşme, kırdan kente göç gibi gelişmelerin yaşanması toplumsal değişmeyi hızlandırmış ve sivil toplumun barınabileceği bir ortam yaratmıştır. Dolayısıyla bastırılan demokrasi ve özgür düşünce söylemleri tekrar açığa çıkmıştır (Özkiraz ve Arslanel, 2015:4).

1923-1950 arası üniter anlayışla yoğrulan sivil toplum unsurlarından bazıları, direnç göstermeyerek kaybolup giderken, bazıları da daha güçlenerek 1950 sonrasına taşınabilmiştir. İdeolojik düzeyde sosyalizm, milliyetçilik ve İslamcılık; ekonomik düzeyde serbest teşebbüs düşüncesi ve atılımları; siyasal düzeyde siyasal partiler; kültürel düzeyde medya ağı içinde üretilen farklı kültürel normlar ve taşra değerlerinin görünürlüğü; sosyolojik düzeyde farklı dernek ve sendikalar gibi sivil toplum unsurlarının tümü 1923 yılı öncesine uzanan derin tarihsel sürecin birer ürünüdür (Çaha. 2003:226-227).

2.2.6. 1980 Sonrası Dönemden Günümüze Sivil Toplumun Gelişimi

Sivil toplum kavramı daha öncede değindiğimiz gibi Türkiye’de 1980’lerde popülaritesini kazanmıştı. Esasında 1960-1980 dönemi arasında güçlü devlet yapısını temsil eden silahlı kuvvetler 1960-1971 ve 1982 yıllarında parlamenter yaşama üç defa müdahale etmiştir. Bu askeri darbeler demokrasinin gelişimine ket vurmuş, örgütsel ve katılımcı yaşamı kısıtlamıştır. Yani “ güvenlik ideolojisinin demokrasinin önüne geçtiği, çok partili parlamenter demokrasinin kesintiye uğradığı, bireysel hak

ve özgürlüklerin kısıtlandığı ve örgütlü yaşama katılımın engellendiği askeri darbeler Türkiye’de devleti topluma karşı güçlü kılma işlemini görmüşlerdir.” (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

Yine de bu darbenin yapılmış olması ve bununla birlikte belirginleşen sağ ve sol ayrımı, bu alanda ortaya çıkan politik akımlar ve bunların devlet denetimini sağlama yönündeki ortak düşünceleri, sivil toplum kavramını ön plana çıkarmıştır. Bu dönemde sivil toplum taleplerinin oluşması tesadüfi değildir. Çünkü o zamanki aydın kesim askeri darbelerin sebebinin toplumun sivilleşmesinin güçsüz olmasına bağlamaktadır. 1980’lerde Türkiye’de modernleşme, ulusal kimlik gibi herkesi ilgilendiren konulardan ziyade “hava kirliliği, sağlık, turizm, çevre, insan hakları, dinsel haklar, etnik haklar gibi belli başlı grupları ilgilendiren spesifik konular üzerinde durulmuş” konuların her birini bir sosyal grup üstlenip savunucusu olmuş ve bu anlamda özgürlük talebinde bulunmuşlardır (Aslan, 2010:270).

1983 sonrasında Turgut Özal’ın kurduğu Anavatan Partisi iktidarı ve Özal’ın izlediği bir takım politikalar sivil topluma olan ilgiyi canlandırmıştır. Özellikle devleti bir araç olarak görmesi ve bireyin amaç olduğunu vurgulaması bunu sağlamıştır (Aslan, 2010:269).

1980’lerin sonlarında sivil toplum gelişiminin tetikleyen bazı iç ve dış faktörler vardır. İç faktörler, “devletin küçülmesi ve liberalleşme politikaları, ekonomide özelleştirmeler, yerel yönetimlere yetki aktarımı, farklı sosyal hareketlerin ortaya çıkması sistemi tümüyle döndürmeye çalışan ideolojik grupların tasfiye edilmesi gibi nedenlerdir (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013). Özellikle aydınların düşünce sisteminde yer alan düşünce, inanç ve girişim özgürlüğü gibi durumların medyaya yansımaları, üniversitelerde bu aydınların boy göstermesi sivil topluma katkı sağlamıştır. Bu kişiler resmi ideolojinin savunduğu, “ homojen bir ulus, tek tip bir kamusal alan, devlet merkezli bir siyasal yapıyı eleştirmiş, bunun yerine, toplumsal çeşitlilik, kimlik, özgürlük, serbest piyasa ekonomisi, sivil toplum, katılım gibi kavramları savunmuştur.” (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013). Yaşanan bazı siyasi dış gelişmeler; özellikle, “Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliğinde yaşanan gelişmeler, Batı ve Latin Avrupa’daki askeri cunta yönetimlerinden demokrasiye geçiş süreçlerinin başarısı,

(Aslan, 2010:269) “küreselleşme, bilgi toplumunun gelişimi, ülkenin her yönüyle dış dünyaya açılması, Türkiye’nin Avrupa Birliği Üyeliği gibi faktörler” (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013) tüm dünyada bu kavramın yayılmasına ve önem kazanmasına olanak sağlamıştır.

1980 sonrası Türkiye’inde iş dünyası sivil toplum kuruluşları olarak, insan hakları ve entelektüel alanda gelişen örgütlenmeler olmuştur (Çaha, Çaylak, Tutar, 2013).

1990’larda sivil hareketlilik canlanmıştır. 1980’den sonra ortaya çıkan yapısal dönüşüm ekonomide de bir takım değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Birleşmiş Milletler Örgütü sivil toplum kuruluşlarından bilgi alıp onlara bazı konularda danışarak bu kuruluşları meşru bir zemine oturtmuş olmaktadır. Bu önemli bir gelişmedir. “Birleşmiş milletlerin resmi organlarından biri olan Ekonomik ve Sosyal Konsey BM tarafından danışmanlık statüsü verilen sivil örgütleri listesinde 2600 kuruluşun adı yer almaktadır.” (Bertlek, 2011:47).

1992 Rio konferansından sonra gerçekleştirilen Habitat II Konferansından sonra artan Yerel Gündem 21 etkinlikleri de sivil toplumu harekete geçirmiştir. STK (Sivil Toplum Kuruluşları) terimi Türkiye’de resmi olarak ilk kez Haziran ayı 1996 da gerçekleştirilen Habitat II İstanbul zirvesinde kullanılmıştır (Aslan, 2010:270).

1990’larda askeri yönetimin etkisinin azalması, 1993’te özel radyo ve tv yayınlarının yapılması, 1995’te siyasal partiler ile sendikalar, dernekler, vakıflar, kooperatifler, meslek odaları arasındaki işbirliğini yasaklayan anayasa maddelerinin kaldırılması da sivil topluma ivme kazandıran gelişmelerdir (Aslan, 2010:270).

90’lı yıllardan 2000’li yıllara geldiğimizde gördüğümüz manzara sivil toplumdaki birtakım önemli değişim ve dönüşümlerin sivil topluma duyulan ilgiyi artırmasıdır. Bunların başında 1999’da olan Marmara ve Kaynaşlı depremleri gelir. Bu depremler arama kurtarma çalışmaları ve insani yardımlar anlamında sivil topluma olan ilgi ve güveni artırmıştır. Devlete dayalı modernleşme ve kalkınmanın toplumsal problemlere tek başına çözüm olamayacağı gerçeğini de ortaya çıkarmıştır. Ayrıca 1997’de olan 28 Şubat tarihli post-modern darbe olarak literatüre

geçen olay ve Adalet ve Kalkınma Partisinin 2002’de ki seçim zaferine kadar olan Laik-İslamcı çatışması, Kürt sorunu gibi kimlik temelli toplumsal sorunlar da sivil topluma katkı sağlayan olayların başında gelmektedir (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

1999 yılında Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyeliğinin onaylanması, 2004 yılında Kopenhag Kriterlerini karşıladığına karar verilmesi, 2005 yılında AB üyelik müzakerelerine başlaması gibi olaylar sivil toplumu canlandırmıştır. “*Demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlıklara saygı gösterilmesini ve korunmasını garanti eden kurumların varlığı*” anlamına gelen Kopenhag Siyasi Kriterlerini sağlamak için, 2001 yılından başlayarak 2005 yılına kadar olan dönem içinde yapılan anayasa değişiklikleri ve çeşitli yeni yasal düzenlemeler hak ve özgürlük alanlarını genişletmiştir.” (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

Sonuç olarak 2000’li yıllar sivil toplumun tıpkı liberal demokrasilerde olduğu gibi yaşandığının ve artış göstereceğinin ortada olduğu bir süreçtir. Günümüzdeki STK’lar ve çeşitliliği bu durumu göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ OLARAK DERNEKLER

3.1. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

Sivil toplum örgütlenmeleri genel geçer olarak beş kısma ayrılır bunlar; dernekler, vakıflar, sendikalar, ticaret ve sanayi odaları, kooperatifler v.b.

Dernekler; “yasal olarak, “belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel bir kişiliğe sahip topluluklar”dır (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

Vakıflar; “belirli kişiler veya kurumlarca belli şartlarla ve resmi bir yolla tahsis edilen mülk veya paraya bir hizmetin gelecekte de yapılması için kurulmuş tüzel kişilikleri olan kuruluştur.” (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

Sendikalar; “işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.” (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

Ticaret ve Sanayi Odaları; “Anayasamızın 135. Maddesine göre; “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.” (<http://www.ttso.org.tr/dosyalar/odalar-ne-is-yapar.pdf>, 2017).

Kooperatifler; “Kooperatifler Kanunu, kooperatifleri; ’Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardımlaşma dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile özel idareler, belediyeler, köyler, cemiyetler ve dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküller.’ şeklinde tanımlamaktadır.” (İçduygu, Meydanoğlu, Sert, 2011).

3.2. DERNEKLERİN TARİHİ GELİŞİMİ

Dünya tarihine baktığımızda Roma devrinde dernekleri görebilmekteyiz. Bu devirde dernekler ikiye ayrılır bunlar; collegium ve sodalitas’tır. Collegiumlar, esnaf ve tacirler tarafından kurulan meslek birliktelikleridir. Belli bir iş kolunda yardımlaşmak ve ortak çıkarları korumak amacıyla kurulmuşlardır. Collegiumların kurulma dönemleri Romanın ikinci kralı Numa Pompilius’un zamanına denk gelmektedir. 12 levha kanunu ile dernek kurma yasası çıkarılmıştır. Sodalitas ise dini derneklere verilen isimdir. Bu derneklerle Tanrılar için törenler düzenlemek ve dini bayramları kutlamak amacı güdülmüştür. Avrupa toplumlarının demokratikleşme süreci ile birlikte insan haklarını korumaya yönelik ihtiyacın artması dernekleşmeyi de beraberinde getirmiştir (Turhan, 2008:31-32).

Türkiye’de dernek tarihine baktığımızda, meşrutiyetten önce dernek olgusu ile ilgili ne bir kanun ne de kanun düzenleyici görememekteyiz. Ancak meşrutiyet öncesinde de derneklere ilişkin faaliyetler olmuştur. O dönemde var olan tarikatlar ve esnaf birliktelikleri olan loncalar ahi teşkilatları bu tarz sivilleşmelerin yerini tutabilmekte idi. Mali ihtiyaçlarını da bu topluluklar vakıflardan karşılıyordu. Bu grupların dışında kalan toplumsal birleşmelere o zaman ki kullanımıyla olumsuz bir anlamın yüklendiği ‘*cemiyet*’ adı verilmekteydi (Çağırğan, 2006:3-4) Cemiyet terimi, o dönemde tüzel kişiliği ifade etmez; siyasi olara devlete karşı ayaklanma planı yapan, düzene aykırı olan ve süreklilik özelliği göstermeyen topluluklardır. Celali ve Softa ayaklanmaları buna örnektir (Çağırğan, 2006:4).

11 Haziran 1868 tarihli “Osmanlı Yaralı Ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti”, 1877 “Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti”, bu cemiyet 1923’te Türkiye Hilal-i Ahmer Cemiyeti, 1935’te Türkiye Kızılay Cemiyeti, 1947’de Türkiye Kızılay Derneği ve günümüzde Kızılay olarak anılan bu dernek önemli faaliyetlerde bulunmaktadır. “Uluslararası Göçmenlere Yardım Komitesi ve Sermaye-i Şefkat-i Osmaniye gibi kuruluşlarda bu tarz derneklere örnektir (Acar, 2010:52).

Cemiyet kavramı II. Meşrutiyetle birlikte olumlu bir anlam kazanacaktır. II. Meşrutiyetin 23 Temmuz 1908’de ilan edilmesiyle beraber dernekleşme gittikçe artan bir hal alır. Aynı okuldan mezun olan ya da aynı mesleğe sahip olan kişiler birbirlerini gazete ilanlarıyla ile toplanmaya birleşmeye davet eder hale gelmiştir (Acar, 2010: 52).

3 ağustos 1909 tarihinde yürürlüğe giren “*Cemiyetler Kanunu*” ile birlikte dernekler için Osmanlı hukukunda ilk kez kanuni bir düzenleme yapıldı. Sonuç olarak, II. Meşrutiyet Dönemi’nin daha önce kurulan dernekleri de dikkate alarak, siyasi amaçlarla kurulan siyasi partiler ve siyasi amaç güdülmeden kurulan derneklerle birlikte çok cemiyetli bir toplumsal hayata geçiş süreci olduğunu söylemek mümkündür (Çağırğan, 2006:7-8).

1924 anayasasında 70 ve 79. maddeler ile dernek ve toplantı haklarına yer verildi. 1938’de ise 3512 sayılı yeni bir yasa oluşturulmuş ve bu yasa daha otoriter bir sistemi temsil etmiştir. 1946’da bu yasanın bazı hükümleri yumuşatılmıştır. 1950 den sonra uzmanlaşmanın artması, siyasal katılımdaki artış, toplumsal hareketlilik dernekleşmeyi de artırmıştır. 1961 anayasasının 28 ve 29. maddeleri dernek kurma ve toplantı yapma haklarını genişletti. 12 Mart 1971 darbesinden sonra devlet dernek kurma ile ilgili vermiş olduğu hakları denetim altına alarak yeni dernekler yasası çıkarmış ve sivil toplum üzerinde hâkimiyet kurmaya çalışmıştır.

1983 yılında anayasanın 33. maddesine dayanılarak çıkarılan 2908 sayılı yasakçı kanunla birlikte dernekler neredeyse durma noktasına gelmiştir. 1980 darbesi de bu durumu tetiklemiştir. Ancak 1984’ten sonra dernek sayısında canlanma olmuş ve 1995 ve 2001 yıllarında anayasanın 33. maddesinin değiştirilmesi ile dernekler ile

ilgili kısıtlayıcı hükümler anayasal temelini yitirmiştir. Hatta bazı dernekler Bakanlar Kurulunun onayı ile ‘kamuya yararlı dernek’ olarak nitelendirilmişler ve bazı ayrıcalıklara sahip olmuşlardır (Önal, 2000:39).

3.3. DERNEKLERİN ÖGELERİ

Bir topluluğun dernek olabilmesi için bazı şartları taşıması gerektiği Medenî Kanun’da ve Dernekler Kanununa göre, bir topluluğun dernek sayılabilmesi için üye, amaç, süreklilik ve tüzel kişiliğe sahip olması gerekmektedir.

3.3.1. Kişi Unsuru ve Üyelik

Derneği kuran kişiye üye denir. Bir başka deyişle belirli bir ortak amaç etrafında birleşerek derneği kuran ya da kurulmuş bir derneğe katılan gerçek veya tüzel kişiye üye adı verilir.

Üye olmak için kimsenin herhangi bir kuruluştan izin almasına gerek yoktur. Üye olan kişi derneğin tüm faaliyetlerine dilediği şekilde katılabilir. Derneğin amaçları doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilir. Anayasa da derneğe üye olma ile ilgili dernek kurma özgürlüğü başlığı altında 33. maddede “Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.” şeklinde geçmektedir (Çağırğan, 2006:26).

3.3.2. Amaçları

Her derneğin belli bir amacı olması gerekmektedir. Dernekler Kanunu’na göre dernek bir amaç etrafında birleşen toplulukları ifade eder.

Derneklerin amaçları belirli, açık, anlaşılır olmalıdır. Gerçekleşmesi olanaksız, gerçek dışı amaçlarla dernek kurulamaz. Belirlemiş oldukları amaçlar doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilirler, toplantılar düzenleyebilirler. Basın toplantısı yapabilirler, bildiri yayımlayabilirler, çeşitli yayımlar oluşturup dağıtabilirler (Turhan, 2008:39).

Türk Medenî Kanunu’nda derneklerin “kazanç paylaşma dışında bir amaçla” kurulması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla dernek üyelerinin parasal açıdan bir menfaatleri olamaz maddi olmayan bir amaç benimsemeleri gerekmektedir (Çağırğan, 2006:37) Maddi olmayan bir amaç derken, illa bir yarar sağlayan, hayır için yapılan bir amaç olması şartı yoktur. Örneğin; Makarna Sevenler Derneği böyle bir amaç taşımaz. Bazen de üyelerine maddi olmayan bir fayda sağlayabilir örneğin, Tenis Kulübü gibi. Ya da sadece hayır amacıyla kurulan dernekler vardır Kadınları Koruma, Hayvan Severler Dernekleri buna örnektir (Çağırğan, 2006:38).

3.3.3. Süreklilik Hali

Dernek üyelerinin belli bir amacı gerçekleştirmek için faaliyet, bilgi ve becerilerini birleştirmelerini ifade eder. Derneklerin bu unsuru ebedilik anlamına gelmemektedir. Üyeler herhangi bir süre kaydı tutmaksızın birlikte hareket ederler. Süreklilikten kasıt budur.

Bazen belli bir süreye işaret eden dernekler vardır buna örnek verecek olursak; bir üniversitenin 2003 Mezunları Derneği gibi (Turhan, 2008:40).

3.3.4. Tüzel Kişilik

Tüzel kişilik; tek tek bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan, maddi bir varlık içermeyen kişiliği ifade eder. Derneğin tüzel bir kişiliğe sahip olması gerekmektedir yoksa dernek özelliği gösteremez (Turhan, 2008:40).

Derneklerin hangi durumlarda tüzel kişilik kazanacakları Türk Medeni Kanunu’nda belirtilmektedir. Madde 59’da kazanma anı u şekilde belirtiliyor; “dernekler, kuruluş bildirimini, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülkî amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanırlar. Kuruluş bildiriminin içeriği ve gerekli belgelerin nelerden ibaret olduğu. yönetmelikte gösterilir.” (<https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 30.07.2017).

3.4. DERNEKLERİN KURULUŞU

Dernekler Kanunu'nun 3.maddesine göre, fiil ehliyetine sahip olan gerçek ve tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir (Turhan, 2008:43).

3.5. DERNEKLERİN İŞLEYİŞİ

Derneklerin işleyişi derneklerin üyeleri tarafından oluşturulup kabul edilen tüzüklerde belirtilmektedir.

Türk Medenî Kanunu'na göre 58.maddede derneklerin tüzüğü ile ilgili şu bilgi verilmektedir; "Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur. Dernek tüzüğü, kanunun emredici hükümlerine aykırı olamaz. Dernek tüzüğünde düzenlenmemiş konularda kanun hükümleri uygulanır" (<https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 30.07.2017).

Dolayısıyla "tüzük bir derneğin örgütlenmesi ve işlerine ilişkin bütün kuralları içine alır. Tüzük, dernek kurucularının aynı yöne yönelmiş olan, çeşitli irade ve beyanlarından oluşan hukuki bir metin olarak değerlendirilebilir. Tüzük derneğin temelini oluşturur" (Turhan, 2008:44).

3.6. DERNEKLERİN ORGANLARI

3.6.1. Genel Kurul

Türk Medenî Kanunu'nun 73.maddesinde de belirtildiği üzere, "Genel kurul, derneğin en yetkili karar organı olup, derneğe kayıtlı üyelere oluşur." (<https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 2017).

Genel kurul diğer organlardan farklı olarak seçilerek değil, kanunun istediği biçimde derneğin kurulmasıyla oluşur (Çağırın, 2006:138).

Derneğin tüm üyelerini içine alan ve üyelerin ortak amaçları etrafında istediği kararları özgür iradeyle verebilecekleri bir organdır. Derneğin en önemli işleri ile ilgili kararları alır, dernek işlemlerinin yürütülmesi dernek hak ve yetkilerinin kullanılması konusunda önemli olan organ üyelerini seçer. Onları görevden alabilir. Dolayısıyla genel kurul dernekler için hayati bir önem taşır (Turhan, 2008:46).

Türk Medenî Kanunu'nun 80.maddesinde genel kurulun görev ve yetkileri şu şekilde belirtilmiştir; “ Genel kurul üyeliğe kabul ve üyelikten çıkarma konusunda son kararı verir; dernek organlarını seçer ve derneğin diğer bir organına verilmemiş olan işleri görür. Genel kurul derneğin diğer organlarını denetler ve onları haklı sebeplerle her zaman görevden alabilir.” (<https://www.dernekle.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 2017).

3.6.2. Yönetim Kurulu

Türk Medenî Kanunu'nun 84 ve 85. maddesinde; yönetim kurulunun oluşumu ve görevleri şu şekilde belirtilmektedir; “Yönetim kurulu beş asıl ve beş yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. Yönetim kurulu üye sayısı boşalmalar sebebiyle üye tamsayısının yarısının altına düşerse; genel kurul, kalan yönetim kurulu üyeleri veya denetim kurulu tarafından bir ay içinde toplantıya çağrılır. Çağrı yapılmazsa, üyelere birinin istemi üzerine, sulh hâkimi, üç üyeyi genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.”

“Yönetim kurulu, derneğin yürütme ve temsil organıdır; bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getirir. Temsil görevi, yönetim kurulunca, üyelere birine veya bir üçüncü kişiye verilebilir” (<https://www.dernekle.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 2017).

3.6.3. Denetim Kurulu

Türk Medenî Kanunu 86.maddede ;” Denetim Kurulu, üç asıl ve üç yedek üyeden az olmamak üzere dernek tüzüğünde belirtilen sayıda üyeden oluşur. Denetim Kurulu denetleme görevini, dernek tüzüğünde belirtilen esas ve usullere göre yapar; denetleme sonuçlarını bir raporla yönetim kuruluna ve genel kurula sunar.” (<https://www.dernekle.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 2017).

3.7. DERNEKLERİN SONA ERME DURUMLARI

Türk Medenî Kanunu'na göre dernekler kendiliğinden, Genel Kurul Kararı ile ve mahkeme kararı ile olmak üzere üç şekilde sona erebilirler.

3.7.1. Kendiliğinden Sona Erme

Dernekler Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesine göre şu durumlarda kendiliğinden sona erer;

“-Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi veya sürenin sona ermesi

-İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması

-Borç ödemede acze düşmüş olması

-Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi

-Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması”

3.7.2. Genel Kurul Kararı İle

Türk Medenî Kanunu'nun 88.maddesine göre ; “Genel Kurul her zaman derneğin feshine karar verebilir.”

3.7.3. Mahkeme Kararı İle

Madde 89 da Derneklerin mahkeme kararı ile nasıl sona ereceği şu şekilde belirtiliyor;

“Derneğin amacı, kanuna ve ahlâka aykırı hale gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dâhil gerekli bütün önlemleri alır.” (<https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, 2017).

3.8. DERNEKLERİ DÜZENLEYİCİ KURALLAR

Derneklerin uyulması zorunlu olan kuralları vardır. Çünkü diğer tüm kuruluşlar gibi kurallara ihtiyacı vardır; çünkü birden fazla bireyden oluşur ve güç sahibidirler. Kontrol altında tutulmadıkları takdirde devlet için tehlikeli konumlara erişebilirler dolayısıyla her toplumsal kuruluş gibi ancak kurallar dâhilinde var olabilirler.

Dernekleri düzenleyen kuralların bir kısmı **Özel Hukuk**, bir kısmı da **Kamu Hukuk**'u kurallarından oluşur. Bu kurallar **Medenî Kanun** ve **Dernekler Kanunu**'nda oluşur. Medeni Kanun, derneklerin özel hukuk kurallarını düzenler. Bunlar derneğin kuruluşu, işleyişi, organları, üyeleri ve sona erme durumlarına kadar olan derneğe ait kısımlardır. Dernek kurma hürriyeti ve derneğin devlete karşı olan sorumluluklarını düzenleyen kurallar kamu hukuku kurallarınca düzenlenir. **Anayasa ve Dernekler Kanunu**, kamu hukuku kurallarındandır (Çağırğan, 2006: 46-47).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BİR SİVİL TOPLUM ÖRGÜTÜ ÖRNEĞİ OLARAK HEDA-DER

Refah partisi ve Ak Parti iktidarının siyasi ve toplumsal hayatı dönüştürmesi ile dini dernek, vakıf ve gruplar meşruiyet kazanmıştır. Sivil toplum örgütlenmeleri bu anlamda devletin patronajına mazhar olup değişmeye başlamışlardır. Örneğin, Türkiye’de sivil toplum kuruluşları artık devlet ile olan ilişkilerini dostluk temelinde kurmaya başladılar. Yani devleti muhalif gibi görmeyip, rakipleri karşısında kendisine yardımcı olan bir yandaş, bir destekçi olarak görmektedir. Bu yüzden rakiplerini alt etmenin yollarını ararken, çabalarını devletin yardım ve desteğini nasıl kazanacakları ile ilgili sarf ediyorlar (Onbaşı, 2005:74). Heda- Der bu şekilde devletle işbirliği yapmadığını iddia ediyor. Bu anlamda incelenmeye değer bir kuruluş olarak karşımıza çıkıyor.

4.1. HEDA-DER’E GENEL BİR BAKIŞ

Dernek, 2003 yılında **Halk Eğitim ve Dayanışma Derneği** adıyla Konya’da kurulmuştur. Kurucu üyeler; Mehmet TOK, Adem YILDIZ, Musa Kazım YILMAZ, Bilal KARADAĞ, Mehmet KARAKOCA, Mevlüt GÜNDOĞDU ve Nuh SEL’dir.

Derneğin ilk Yönetim Kurulu Üyeleri şunlardır: Başkan Adem YILDIZ, Başkan Yardımcısı Bilal KARADAĞ, üye Mevlüt GÜNDOĞDU, üye Nuh SEL.

Heda-Der 32 tane erkek üyeden oluşmaktadır. Bunların 28’i genel kurul üyesidir. Bayanların sosyal hayatta aktif olarak yer almasını doğru bulmadıklarını, sosyal aktivitelerin erkekler üzerinden yapıldığına inandıklarını, bu nedenle bayan üye almadıklarını belirtmişlerdir.

Dernek, 2003 yılından bu yana dini eğitim başta olmak üzere çeşitli dersler vermektedir. Dernek binası öğrencilerin eğitimi için uygundur. Bu anlamda binada sınıflar, 100-150 kişi kapasiteli seminer ve konferans salonları, öğrencilerin yatakhaneleri mevcuttur. Öğrencilerin yeme, içme, barınma gibi ihtiyaçları

karşılanmaya çalışılır. Velilerin talepleri doğrultusunda ders programlarında değişiklik yapılabilmektedir.

22.07.2010 yılında Adana'ya şube açılmasına karar verilmiştir. 19.12.2010 yılında Karkın Beldesine temsilcilik açılmasına karar verilmiştir. 01.06.2015 tarihinde Karkın temsilcisi Mehmet TÜREN'in Konya'ya taşınmış olması sebebiyle bu temsilciliğin kapatılması kararı alınmıştır. 20.02.2016 tarihinde Rize'de temsilcilik açılmıştır.

Dernekte Genel Kurul Toplantıları resmi süreçler içerisinde yapılır.

Dernekte üyeleri genel olarak gönüllülerden oluşur bir kişi de ücretli istihdam edilmektedir. Dernek, genel olarak üyelerinin; imam, esnaf, serbest meslekle uğraştığı lise ve üniversite mezunu ağırlıklı olduğu bir dernektir.

Kurumda arşiv kaydı vardır. Bu kayıtların içeriğinde üyeler, toplantı tutanakları, faaliyet ve proje kaydı vb. bulunmaktadır. Dernekler masasının istemiş olduğu her şeyin düzenli olarak zabtı tutulmaktadır.

Dernekte çeşitli sosyal, kültürel faaliyet ve etkinlikler düzenlenmektedir. 2005 yılında nişan, kına çetnevir vb. düğün faaliyetleri için dernek salonunun ihtiyaç sahiplerine ücretsiz tahsis edilmesi kararı alınmıştır.

Dernek 27.08.2005 tarihinde, Mevlana Müzesi önünde, turistlere yabancı dilde, özellikle İngilizce olmak üzere Kur'an-ı Kerim mealini ücretsiz olarak dağıtma kararı almıştır. Sonrasında buna devam edilmemiştir.

Dernek binasında Ramazan ayında iftar yemekleri verilmekte, bayramlarda bayramlaşma etkinliği yapılmaktadır.

18.05.2011 tarihinde karar verilerek, Recep ayının 27.gecesinde **“Peygamberimizin Isra Yürüyüşünün Anlam ve Önemi”** konulu bir program hazırlanmıştır.”

Ayrıca 2013 yılından itibaren belli aralıklarla konuşmacı olarak Musa Kazım Yılmaz'ın katıldığı “**Şehadet ve Şahitlik**” programları yapılmaktaydı; ancak OHAL’den dolayı devam edilmiyor. Şehitin, Allah'ın gücüne, kudretine sürekli şahitlik eden anlamına geldiği için bu ismi verdiklerini dile getirmişlerdir.

Derneğin iletişim bilgileri:

Yer: Şemsi Tebrizi Mh.Apalılar Sk.No:1 Karatay/Konya

Tel: 0332 353 08 65

www.hedader.org

4.2. HEDA-DER’İN ORGANLARI

4.2.1. Genel Kurul

Genel kurul 28 üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler Ahmet YILMAZ, Erdal AYDEMİR, Hüseyin GÜLŞEN, Akın AKCAN, Yavuz ERDEN, Mustafa BOZDEMİR, Fevzi YAYLACIK, Muammer DURMAZ, İbrahim CESUR, İsa ÖZYILMAZ, Ahmet ÜSTÜN, Ramazan TÜRKİŞ, İbrahim ÇELEBİ, Ramazan TOK, Mehmet Asım YILMAZ, Hacı YILDIZ, Mehmet Ali KURTAR, İbrahim GÖLCÜK, Naci YILMAZ, Süleyman ÇİL, Ali ERÖZ, İbrahim İBİN, Nevzat UZUN, M.Serdar BAĞRIAÇIK, Mustafa ERİKÇİ, Mustafa BOSTAN, Mustafa ERGÜN, Eyüp ÜNLER’dir. Bu üyelerin gelir düzeyleri, meslekleri, yaşları vb. özellikleri ile ilgili net bir bilgi verilmemiştir.

4.2.2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu: Başkan, Ersoy KAĞNICIOĞLU; Başkan Yardımcısı, Mehmet Ali ÇIBIK ve üç üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler; Ali ERÖZ, Yakup KILIÇ, Mustafa BÜYÜKSARIKULAK’tır.

4.3. HEDA-DER'İN FAALİYET ALANLARI

4.3.1. Eğitim

Dernekte 15-25 yaş arası 30 öğrenci ders almaktadır. Ders alacak olan öğrencilerin ortaokulu bitirmiş olmaları gerekmektedir. Ortaokulu bitiren öğrencilere liseyi dışardan okumaları talep edilerek; tefsir, hadis, ilmihal, Arapça, ahlak, hafızlık ve kıraat dersleri verilmektedir.

Derslerin yönetim kurulu ile yaptığımız görüşmeler neticesinde Kur'an kurslarının genelinde yaşanan baskı ve zorlama türünden olmadığını tamamen öğrencinin isteyerek katılabilmesinin sağlandığı ortamlardan oluştuğunu görmekteyiz. Amaç, öğrencinin temel İslami Bilimler eğitimi çerçevesinde hafızlık unvanını alabilmesi yönündedir. Kurucu Başkanı Adem Yıldız bu Kur'an eğitiminin İlahiyat okumak isteyen öğrencilere yeterli bir donanım kazandırdığını ve bu eğitimden geçmeden ilahiyat okuyup mezun olanların kendi öğrencileriyle asla eğitim yönünden özellikle Kur'an kıraati ve ezberi açısından karşılaştırılamayacağını belirtmiştir.

Dersler ders programı doğrultusunda sabah 8.30 itibariyle başlar 17.00 gibi sona erer. Çay ve teneffüs molası verilmektedir.

Dersler yatılı olarak iki yıl süren bir eğitimi kapsamaktadır. Daha evvelki yıllarda bayanlar bölümünde kreş eğitimi de bulunmakta idi ancak şimdilerde bu eğitim devam etmemektedir.

Derneğin ilk başkanı Adem YILDIZ'dır. Adem bey memuriyete dönüş yaptıktan sonra Muammer DURMAZ başkan olmuştur. Muammer bey bir rahatsızlık geçirmiş ve Başkan olarak Ersoy KAĞNICIOĞLU iki yıldır görevine devam etmektedir.

Dernekte Yapılan Dersler

-Tefsir Dersleri: Bu dersler Eğitimci **Musa Kazım YILMAZ** tarafından verilmektedir. Halka açıktır. Dilerse halk bu derslere iştirak edebilir.

-Hafızlık Dersleri: Bu dersler İmamlık mesleğini icra eden ve derneğin Kurucu Başkanı olan **Adem YILDIZ** tarafından verilmektedir.

-Aşere-i Takrib Dersleri: Bu dersler Kur'an -ı Kerim'in 10 kıraat üzerine okunmasını içeren derslerdir. Hafızlık derslerini tamamlamış olanlara verilmektedir. Dernekte bu dersleri Filistinli olan **Ahmed HALİL** vermektedir.

-Tashih-i Huruf Dersleri: Kur'an- Kerim'i en iyi şekilde okuyabilmek için verilen, harflerin yerli yerince çıkmasını sağlamaya yönelik bir derstir. Hafızlık derslerini tamamlamış olanlara verilmektedir. Bu dersleri de **Ahmed HALİL** vermektedir.

-Arapça Dersleri: bu dersler Klasik usûl ve pratik usûl olmak üzere iki şekildedir. Klasik usûl dersleri **Musa Kazım YILMAZ**, pratik usûl ise; **Mehmet Ali ÇIBIK** tarafından verilmektedir.

-Hadis Dersleri: bu dersleri **Rıza ÇİMEN** vermektedir.

-İlmihal Dersleri: bu dersleri **Adem YILDIZ** vermektedir.

-Adabı Muâşeret Dersleri: bu dersleri **Mehmet Ali ÇIBIK** ve **Rıza ÇİMEN** vermektedir.

Bunların dışında 2005 yılında dernekte, toplumda, alkol, sigara, bally, uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkların artması üzerine velilerin dilekçe vererek talep etmesi doğrultusunda, “genel ahlakı iyileştirici, okula hazırlık ve destek” amaçlı programlar yapılmasına karar verilmiştir.

2009 yılında Musa Kazım Yılmaz halka açık Arapça kursları vermiştir.

2012 – 2015 yılları arasında yaz programları, yaz kursları yapıldı. Programlar Arapça ve Kur'an eğitimi, toplumsal ahlakı geliştirme amaçlı programlardı.

Aynı dersler Hüveyda Kültür Merkezi'nde de verilmektedir.

4.3.2. Seminerler

2 Aralık 2006'da derneğin genel merkez binasında gazeteci yazar Murat Güzel'in konuşmacı olarak katılacağı "*Türkiye İslamcılığı Üzerine Bazı Gözlemler*" konulu bir seminer düzenlenmiştir.

9 Aralık 2006'da derneğin genel merkez binasında konuşmacı olarak Osman ÇETİNER'in katıldığı "*Etkili İnsan Olmak*" konulu bir seminer düzenlenmiştir.

Ali Küçük 2009 yılı içerisinde, salı günleri halka açık seminerler vermiştir.

Musa Kazım Yılmaz 2009 yılından itibaren pazartesi günleri halka açık seminerler vermeye devam etmektedir.

15.05.2010 yılında, dernek gönüllülerinin sosyal ve kültürel alandaki gelişimlerini sağlamak, kültür ve bilgi birikimlerini paylaşmak, kültürel alana katkıda bulunmak amacı ile derneğin seminer salonunda cumartesi günleri seminerlerine başlanmıştır.

18.11.2013 yılından itibaren toplumsal eğitime katkıda bulunmak için Yevmu's – Sebt (Cumartesi Günleri) seminerlerine başlanmıştır ve bu seminerlere devam edilmektedir. Seminerler ismini sadece yapıldığı günden almaktadır. Farklı bir günde yapılıyor olsaydı o anlama gelecek bir ismi olacağını belirtmişlerdir.

- 2014 yılı şubat ayında, Fırat TOPRAK'ın katılımıyla "*Kavmiyetçilik ve Ümmet Sarkacında İslamcılık*" konulu Yevmu's – Sebt semineri yapılmıştır.

- 21 Mart 2014'te Musa Kazım YILMAZ'ın katılımıyla, "*Müşkilat'ül Kur'an*" ve 18 Nisan 2014'te "*Takvayı Hakkı ile Kuşanmak ve Sadikundan Olmak*" konulu cumartesi seminerleri yapılmıştır.

- 24 Mayıs 2014'te Yasin KURUÇAY'ın katılımıyla, "*Modern Eğitim Çamurunda Kaybolan Gençlik*" ve "*Çöken Aile Yapımız*" isimli Yevmu's – Sebt semineri yapılmıştır.

-17 Ocak 2015'te Mahmut TAŞKIN'ın katılımıyla Adana'da "Afgan Cihadı ve Günümüze Yansımaları" isimli Yevmu's – Sebt semineri yapılmıştır.

-21.02.2015 yılında Mevlüt SUNA'nın katılımıyla Adana'da "Değerlerin Törpülenmesi ve Kaygan Zemin" isimli Yevmu's – Sebt semineri yapılmıştır.

-26.09.2016 tarihinde Yevmu's – Sebt seminerlerinin ayda bir gün olmasına karar verilmiştir.

02.01.2016 tarihinde derneğin Adana Şubesi'nden gelen Mustafa BÜYÜKSARIKULAK Tefsir dersleri vermiştir.

4.3.3. Konferanslar

26 Mart 2006'da, Alaaddin Keykubat Salonunda, Ömer KÜÇÜKAĞA'nın katılımıyla, konferans düzenlendi.

23 Nisan 2006'da, Alaaddin Keykubat Salonunda Prof.Dr. Ahmet AĞIRAKÇA'nın katılımıyla, konferans düzenlendi.

14 Mayıs 2006'da, Alaaddin Keykubat Salonunda, Beşir ERYARSOY'un katılımıyla, konferans düzenlendi.

8 Haziran 2006'da, Alaaddin Keykubat Salonunda. Raziye İPEK'in katılımıyla, konferans düzenlendi.

10 Haziran 2006'da, Alaaddin Keykubat Salonunda Ramazan KAYAN'ın katılımıyla "*Kur'an'da Sözün Gücü*" isimli bir konferans verilmiştir.

25 Kasım 2006'da Alaaddin Keykubat Salonunda Prof.Dr İbrahim SARMIŞ'ın katılımıyla "*Şehadetinin 40. yılında Seyyid Kutup*" konulu bir konferans düzenlenmiştir.

16 Aralık 2006'da Alaaddin Keykubat Salonunda Mehmet GÜNEY'in katılımıyla, "*Değişen Dünya Siyasetinde Müslümanların Birbirine Takınması Gereken Tavırlar*" konulu bir konferans düzenlenmiştir.

14 Ocak 2007’de Alaaddin Keykubat Salonunda Bahaddin YILDIZ’ın katılımıyla “*Amerikan Emperyalizmi ve Direniş Coğrafyası*” konulu bir konferans düzenlendi.

15.06.2012’de Atasoy Müftüoğlu’nun katılımıyla, “*Kudüs Özgür Olsun*” konulu bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansın üçüncüsü de 2013 yılında yapılmıştır.2014 yılında Şeyh Yusuf ABBAS, Abdülfettah EYYUBİ, Amir ABDULLAH’ın katılımıyla yine bu konuda konferans yapılmıştır.

17.07.2014’te Mehmet PAMAK’ın konuşmacı olarak katıldığı “*İlk Kur’an Neslinde Mücadele Anlayışı*” isimli bir konferans düzenlenmiştir.

10 Mayıs 2016’da 6. sı yapılan “Kudüs Özgür Olsun Diye” yürüyüşlerinin ardından Filistin Âlimler Heyeti Genel Sekreteri Dr.Nevvaf Hayil TEKRURİ tarafından konferans verilmiştir.

4.3.4. Paneller

13.11.2009 tarihinde, Konevi Kültür Merkezi’nde “*Başörtüsüne Özgürlük*” paneli yapılmıştır.

08.12.2016 tarihinde, Rize ilinin İsmail Kahraman Kültür Merkezi’nde, Musa Kazım YILMAZ, Abdülgani BOZKURT, Ali KÜÇÜK, Abdullah YILDIZ’ın konuşmacı olarak katıldığı, “*Akidemiz Kudüs*” isimli panel düzenlenmiştir.

24.03.2017 tarihinde, Rize ilinin İsmail Kahraman Kültür Merkezi’nde, Musa Kazım YILMAZ, Abdülgani BOZKURT, Abdullah YILDIZ, Kerim ALASTAL, Baha ELMISRİ’nin konuşmacı olarak katıldığı, “*Özgür Kudüs*” isimli panel düzenlenmiştir.

Genel olarak panellerin, İnanç Özgürlüğü platformlarının temel konularının Kudüs ve Filistin olmasının temel sebebi olarak, bu konuların bir akide, bir iman meselesi olmasını ve bu yüzden kayıtsız kalınmayacağını belirtmişlerdir.

4.3.5. Konya İnanç Özgürlüğü Platformu

Türkiye İnanç Özgürlükleri Platformu'na bağlı olarak Konya İnanç Özgürlükleri adı altında 2007 yılından 2017 yılına kadar toplam 483 hafta süren ve başta Tesettür ve Başörtüsüne özgürlük olmak üzere çeşitli genel ya da özel konuları içeren basın toplantılarıdır. Türkiye İnanç Özgürlükleri Platformu, Konya dışı illerden, başka sivil toplum kuruluşlarının da dâhil olduğu bir platform. Konya'yı temsilen Konya İnanç Özgürlükleri Platformu oluşturuldu. Başlangıçta “Başörtüsüne Özgürlük” adıyla yerel bir özellik gösterirken daha sonra “İnanç Özgürlükleri” adıyla genel bir platform haline geldi. Her hafta sonu cumartesi günleri saat 12’de yapılmaktaydı. OHAL süreciyle birlikte artık bu toplantılar yapılmamaktadır. Toplantılar Türkiye İnanç Özgürlükleri olarak genel anlamda durdurulmuştur.

Toplantıda geçen konulardan bazıları şunlardır; genelde Başörtüsü yasağı, YÖK’ün kaldırılması talebi, Kudüs’ün işgali, Amerika’nın zulümleri, Filistin, Çeçenistan, Irak direnişleri ve Türkiye gündemindeki olaylar.

Bu basın açıklamaları derneğin düşünce yapısını ortaya koyan önemli bir konudur. Dini referans alarak çeşitli konularda düşünceleri belirtip, halka sunuyorlardı.

Basın açıklamalarında öncelikle konuyla ilişkilendirilebilecek bir Ayet-i Kerime ile giriş yapıp daha sonra esas konuya geçilmektedir. İnanç Özgürlüğü Platformu basın açıklamalarından örnek olarak ekler kısmında bulunmaktadır

4.3.6. Yürüyüşler / Mitingler / Protestolar

26 Kasım 2005 tarihinde Rektörlük karşısı Atatürk Kız Lisesi önünden başlayıp, Kayalıpark Mevkiinde sona eren YÖK’ün haksız uygulamalarını protesto için yürüyüş yapıldı.

11 Şubat 2016’da Rektörlük karşısı Atatürk Kız Lisesi önünden başlayıp Kayalıpark Mevkiinde sona eren Peygambere yapılan saldırıları protesto etmek için yürüyüş yapıldı.

15.06.2012 tarihinde Kudüs'ün İsrail'in işgalinden kurtulması için tepkilerini dile getirmek adına "Kudüs Özgür Olsun" konulu bir İsrâ yürüyüşü yapılmıştır.

13.05.2013 tarihinde karar alınarak, "Kudüs Özgür Olsun" konulu İsrâ yürüyüşlerinin üçüncüsü gerçekleştirilmiştir.

Yine 24 Mayıs 2014'te "Kudüs Özgür Olsun" konulu İsrâ yürüyüşü yapılmıştır.

10.05.2016'da "Kudüs Özgür Olsun" yürüyüşünün altıncısı yapılmıştır.

4.3.7. Fotoğraf Sergileri

Dernek çeşitli aralılarda çeşitli konularda fotoğraf sergileri yapıp halkın dikkatine sunmuştur. İlk fotoğraf sergisi "*Amerikan Emperyalizmi ve Irak İşgali*" konulu olup, 06 Ocak-13 Ocak 2005 tarihleri arasında, Kayalıpark mevki Merkez Pastanesi önünde yapılmıştır.

14 - 20 Kasım tarihleri arasında "*YÖK'ün Haksız Uygulamaları*" konulu fotoğraf sergisi Kayalıpark Mevki Merkez Pastanesi önünde yapılmıştır. Hatta halkın ilgisi nedeniyle bu sergi 24 Kasım'a kadar uzatılmıştır.

13 - 23 Temmuz 2006 tarihleri arasında, Kayalıpark Mevki Merkez Pastanesi önünde, "*Özgür Bir Kudüs İçin*" konulu fotoğraf sergisi yapılmıştır.

9 - 15 Kasım 2009 tarihleri arasında, Kayalıpark Mevki Merkez Pastanesi önünde, "*Başörtüsüne Özgürlük*" konulu fotoğraf sergisi yapılmıştır.

Fotoğraf sergilerinden örnek fotoğraflar ekler kısmında verilecektir.

4.3.8. Yaz Etkinlikleri

Yazın genelde gezi ve piknikler ve çocuk şenlikleri ve kermesler düzenleyerek kaynaşma sağlamaya çalışmışlardır. Bu tür toplantıların özellikleri aşağıda verilmektedir.

4.3.8.1. Geziler ve Piknikler

14-17 Nisan 2006 tarihleri arasında dernek, Çanakkale ve şehitliklere gezi düzenledi.

2006'da Haziran ayı içerisinde Kızılören Çamlık Mevkiinde piknik yapıldı.

2014 yılında yaz kursları dâhilinde öğrencilere piknikler düzenlendi.

4.3.8.2. Çocuk Şenlikleri

İlk çocuk şenliği 8 Haziran 2006'da yapıldı. Daha sonra belli tarihlerde 3 şenlik daha yapıldı. 15 Eylül 2006'da Fuar Kültür Merkezi'nde, kardeşlik ve dayanışma bilincini kazandırabilmek amacıyla çocuk şenliği düzenlenmiştir. Bu şenliğe "*Grup Yürüyüş*" katılmıştır

4.3.8.3. Tanışma ve Kaynaşma Piknikleri

Heda-Der'de üyelere ve sempatizanlara yönelik dostluk, tanışma ve kaynaşma piknikleri İlk olarak 29, 30 Nisan 2004'te yapıldı.

07.06.2005 tarihinde Büyükşehir Belediyesi Dere İsmail Kaya Tesisleri'nde dostluk, tanışma ve kaynaşma pikniği yapılmıştır.

12.06.2005 tarihinde, Beyşehir İlçesi Yenidoğan Kasabası, Ulu Kuru Mevkii piknik alanında tanışma ve kaynaşma pikniği yapılmıştır.

4.3.8.4. Kermesler

14.08.2006- 04.09.2006 tarihleri arasında dernek genel giderlerinin karşılanması için kermes düzenlenmiştir.

22.07.2008 – 01.08.2008 tarihleri arasında muhtaç aileler ve öğrencilere yardım etme ve destek amacıyla kermes düzenlenmiştir.

4.4. HÜVEYDA KÜLTÜR MERKEZİ

05.05.2010 yılında bayanlara özel eğitim programları yürütmek amacıyla **Hüveyda Kültür Merkezi**'nin açılmasına karar verilmiştir.

Bu kültür merkezinde bayanlar da erkeklerin aldığı Tefsir, Hadis, Arapça, İlmihal, Hafızlık vb. dersleri alabilmektedir. Daha evvel kreş eğitimi de verilmekteydi şu anda bu eğitim devam etmemektedir.

01.06.2012 yılında, Sultan Veled Salonu'nda Hüveyda Anne Çocuk Eğitim Merkezi'nin düzenlediği bir çocuk şenliği yapılmıştır.

Yine 2012 yılında Hüveyda Kültür Merkezi Çocuk Kulübü, çocuklara kültürel faaliyet bazında geziler düzenleyip yemek vermiş ve eğitime bu gezilerde devam etmiştir.

22.04.2013 yılında Hüveyda Kültür Merkezi'nde "*Ümmü Seleme'yi Anma Programı*" yapılmıştır.

4.5. DERNEK ÜYELERİYLE MÜLAKAT

4.5.1. Derneğin Kurucularından Eğitimci Musa Kazım Yılmaz İle Yapılan Mülakat

Kendinizi tanıtır mısınız?

Çumra İmam Hatip Lisesi, Erzurum İlahiyat Fakültesi mezunuyum. İlahiyatta okurken aynı zamanda medrese eğitimi aldım. 28 Şubat Döneminde Elmas Koleji'nde iki yıl öğretmenlik yaptım ve o yıl bu kolejin kapatılmasından sonra başka bir yerde çalışmadım. 2003 yılından beri dernekte aktif olarak yer almaktayım.

Kısaca derneğinizi tanıtır mısınız?

Derneğimiz, gençlik yıllarımdan beri varolan arkadaş gruplarının sosyal bir faaliyet hususunda bir araya gelmesinden müteşekkil 2003 tarihinde kuruldu. Daha önce değişik öğrenci evlerinde, bazı vakıf ve derneklerin sosyal faaliyetleri içerisinde

bulunmuş bir arkadaş grubu tarafından oluşturuldu. “Halk Eğitim Dayanışma Ve Araştırma Derneği” ismiyle kuruldu. Halkla sosyal ilişkilerin düzenini kurmak maksadı ile “*halk eğitim*” adını aldı. Dostlar arasındaki kuvvetli dayanışmayı ve İslâm dünyası üzerindeki dayanışmayı ve İslâm dünyasında olmasını arzuladığımız vahdeti oluşturmak hususunda da bunun, ana gayesinin dayanışma olması üzerinden, “*halk eğitim dayanışma*” şeklinde kuruldu. Kısacası HEDA oldu. Biz Heda isminin derneğin ismi olarak kısaltılmasını daha çok benimsedik. Bu da Arapçada “*yolda olmak, hidayette olmak, hidayet üzerine olmak*” manasındadır. Dernek, bu mana üzerine kendisini bu gayeye vakfetmiş olmasından dolayı ya da bu gayeye vakfedilmiş insanlar tarafından teşekkül ettirildiği için böyle bir adı benimsedi. Yine Heda fiil kökünün mastarı olan “*hidayet*” Allah’ın bize bir lütfü olduğundan dolayı da bunu daha çok tercih etti, içselleştirdi. İnsanlığın kurtarıcısı olarak beklediğimiz Mehdi’nin de yine bu fiil kökünden geliyor olması ifal babından HEDA’nın ismi faili olarak gelmiş olması da bizde ayrı bir şevk oluşturmuş oldu. Kapu Cami civarında ilk binamızı oluşturduk ve orda dostlarla böyle bir faaliyeti yürütmeye karar verdik.

Şubeleriniz var mı, varsa aralarında bir bağlantı söz konusu mudur?

Adana’da bir şubemiz var birkaç şehirde de temsilciliklerimiz var. Şube sistemi bürokratik olarak daha müşkül bir sistem olduğu için şubeden ziyade temsilcilikleri tercih ediyoruz. Temsilcilik üzerinde böyle bir yapılanmayı daha uygun görüyoruz.

Yönetim konusunda olsun diğer konularda olsun şube ve temsilcilikleriniz derneğin merkezi olan Konya’ya bağlılar mı?

Merkezi bir yapılanma içerisinde değiliz. Düşünsel yakınlık bizi daha fazla ilgilendiriyor. Aynı düşünceyi taşıyan dostlar arasında olunca öyle merkezîyetçi bir yapılanmadan çok âdemi merkezîyetçi bir yapılanmayı daha çok tercih ediyoruz. Böyle olması bizim için daha uygun.

Kısa ve uzun vadeli vizyonunuz, kuruluş amacınız, sosyal sorumluluğunuz nedir?

Kuruluş amacımız; dünyanın bir uçurumun kenarında olduğunun farkındayız. İnsanlığın bir uçuruma doğru gittiğinin farkındayız. İnsanlığın hem inanç sistemi olarak, hem ahlak olarak büyük bir çöküntü yaşadığını, bu çöküntünün bizim ülkemiz üzerinde de tezahürlerinin çok büyük boyutuyla gözüküğünü, yaşadığımız bu kentte de yani merkezimizin bulunduğu Konya’da da bu çöküntünün çok hızla devam ettiğini fark ettik. Bu çöküntüye mani olmak, toplumsal bir ıslahat faaliyeti yürütmek, uluslararası düzeyde Müslümanlar arası vahdete bir katkı sunmak, bu vahdetin gerçekleşmesi için bir çaba içerisinde olmak temel amaçlarımızdandır. Yaşadığımız ülkede Müslümanlar arası İslamî hassasiyetleri yüksek olan kesimler arasında yakınlaşmayı meydana getirmek, bunların aralarında meydana gelebilecek olan farklılıkları daha müsamahakâr bir çizgiye çekmek gibi bir gaye ile oluştuk. Yani genel manada bir toplumsal ıslah çabası; daha özel manada Müslümanlar arası müsamaha algısını geliştirmek için oluşmuş bir yapılanma. Siyasal yönden daha büyük bir yapı içerisinde Allah’ın evren üzerindeki hâkimiyetinin, insanlar üzerinde ve insanlık üzerinde de gerçekleşmesini sağlamak ve bu hâkimiyetin bütün tezahürleriyle ortaya çıkmasını ve bütün gerçekliğiyle bilfiil amel haline dönüşmesini sağlamak.

Üye Profiliniz Nedir?

Daha çok dini hassasiyetleri yüksek bir yapıda arkadaşlık çevremiz. Yine bahsetmiş olduğumuz ana misyonumuza uygun insanlardan oluşmaktadır. Kültür seviyesi Türkiye şartlarında yüksek sayılabilecek bir yapının içerisinde. Daha çok üniversite mezunlarından oluşan, dini ilimler hususunda yeterliliğe ulaşmış insanlar üzerine oluştu. Genel anlamda da dindar, mütedeyyin bir çevre olarak tanımlayabileceğimiz bir yapıda. Büyük bir çoğunluğu üyelerimiz itibariyle orta yaşta; fakat sempatizanlarımız ve dostlarımız itibariyle çok standart bir yaş aralığından bahsedemeyiz.

Amacınız doğrultusunda üyelerinize ve topluma yönelik faaliyetleriniz nelerdir?

Üyelerimiz zaten belirli bir düzeyin üstünde ve birbirlerini tanıyan insanlardan oluşuyor. Bulduğumuz şehirde de temsilciliklerimizde de aşağı yukarı bu böyle. Bunun ötesinde faaliyetlerimiz üyelerimizden çok sempatanlarımız üzerine ve üçüncü şahıslar üzerine gerçekleştiği için bütün faaliyetlerimizi üyelerimiz aracılığıyla üçüncü şahıslar üzerinden yapmaktayız. Dolayısıyla üyelerimiz bizim gayelerimizi gerçekleştirmek için bir arada olduğumuz insanlar, yani dostlarımız.

Topluma yönelik olarak ise; toplumsal ıslahatı ve bu anlamda önce insanların Allah'ın diniyle tanışmasını istiyoruz. Her ne kadar Türkiye'de nüfusun büyük bir çoğunluğunun Müslüman olduğu söylene de halkın dini bilgisinin ve dini yaşantısının çok ciddi derecede zayıf olduğu büyük zafiyetler içerisinde bulunduğu hatta bir kısmının bağlı bulunduğunu iddia ettiği dinle bir alakasının olmadığı bir gerçek. Laik bir devlet içerisinde yaşıyoruz devletin batılılaşma ve sekülerleşme diye bir iddiası var böyle bir gayreti var. İki yüz yıldır devletler ve devlet yöneticileri eliyle zorla batılılaştırılan bu toplumun içerisinde biz bu batılılaştırma ve batılılaşma çılgınlığına dur demek bunun önünde ıslahatçı bir faaliyet olarak durmak için uğraşyoruz. Bu anlamda yeryüzünde Allah'ın hâkimiyetini istediğimiz gibi insan üzerinde de Allah'ın hâkimiyetini istiyoruz. Allah'ın insana bütün alanlarda hâkim olmasını ve müdahale etmesini istiyoruz.

Üyelerinizi amacınız çerçevesinde yetiştirebildiğinize inanıyor musunuz?

Toplumun hemen hemen her kesiminde özelde Konya'da ve şubelerimizin bulunduğu pek çok yerde dini alanla ilgili pek çok insan HEDA ile bir şekilde yolları kesişmiş bir şekilde örtüşmüş durumdadır. Yani kendisi bugün Heda'yla organik bağları içerisinde olmayan pek çok insanın da HEDA'nın faaliyetleri içerisinde bulunmuş olduğunu bunlardan belirgin aralıklarla eğitim aldığını söylemek mümkün yani genel bir hinterlant anlamında faaliyetlerimizin etkili olduğu kanaatindeyiz. Maksudlarımızın pek çoğuna özelde insan üzerinde bireyler üzerinde ulaştığımız kanaatindeyiz.

Herhangi bir pilot projede yer aldınız mı? Hükümet politikalarıyla örtüşen ya da ona alternatif olabilecek sorumluluklar aldınız mı?

Derneğimiz kuruluş itibariyle ve arkadaşlarımızın zihin dünyası itibariyle herhangi bir yerin herhangi bir kurumun ve kuruluşun ne pilotu ne de uçağı olacak durumdadır. Böyle bir şeyi arzu etmiyoruz. Yani herhangi bir kuruluşun siyasal projelerinin bir parçası veya sosyal projelerinin parçası olacakta değiliz. Devlet öncülüğünde meydana gelen projeler hususunda da biz toplumsal ıslahatı ifade ederken, böyle bir talepte bulunurken, toplumsal bozuşmanın devlet merkezli olduğu kanaatindeyiz. Yani, Osmanlının son döneminden bu zamana kadar toplumu bozan en önemli faktörün devlet olduğunu, devletin batılılaşma algısı üzerinde, toplum üzerinde olumsuz bir rol oynadığını ve toplumu bozduğunu düşünerek ve devlet projelerinin, devlete bağlı sosyal projelerin tamamen bu batılılaşma çizgisi üzerinde devam ettiğini düşünerek; biz devletin projelerinin yanında olmak veya bunun uygulayıcısı olmak değil; gücümüz oranında buna mani olmak, bu yanlışlardan devletin dönmesini talep etmek bunun için ısrarcı olmak, bunu sağlamak hususunda gayret göstermek için varız. Böyle olunca bu soru aslında kendi varlığınızla çelişiyor musunuz? Varlığınıza muhalif ameller yapıyor musunuz? Gibi bir soru oldu. Bu soruya evet demenin imkânı yok. Bu kendimizi inkâr anlamına gelir. Böyle bir projenin içerisinde kesinlikle değiliz, olmayız da.

Bir Siyasi Parti ya da siyasi bir düşünce ile bağlantınız var mı?

Rahatlıkla söyleyebiliriz ki herhangi bir siyasi partiyle bağlantımız olmadığı gibi üyelerimizin içerisinde de herhangi bir siyasal parti ile organik, siyasal, sosyal bağları bulunan insanların olmasını düşünmeyiz. Böyle bir yapılanmamız söz konusu değil. Kendini, bizim yapmak iddiasında bulunduğumuz, gayretinde bulunduğumuz işleri yapacağını söyleyen siyasal partilerle de herhangi bir bağımız yok. Bu partilerin hepsinin üç aşağı beş yukarı yine batılılaşma endeksli bir zihin dünyasına sahip oldukları, seküler bir dünyayı talep ettikleri, laik bir dünya görüşüne sahip oldukları fikrindeyiz. Biz böyle bir dünyayı böyle bir düşünce tarzını asla kabul edecek değiliz. Bunu kabullenmiş herhangi bir siyasal partiyle de herhangi bir şekilde bir ilişkimiz olamaz. İlgimiz dahi olamaz.

Kurum olarak özellikle yöneticiler bazında herhangi bir eğitim aldınız mı? Örneğin; kişisel gelişim, bilgisayar, iletişim becerisi, rehberlik, yabancı dil, proje, insan kaynakları gibi.

Bu anlamın içerisinde bahsettiğiniz her şeyin modern bir algı üzerine kurulduğunu görmekteyiz. Bizim moderniteye de bu mana itibariyle bir hayli muhalif bir duruşumuz söz konusu. Kişisel gelişim denilen bilgi türünün kendisinin, insanları ilahlaştırmaya götüren egzistansiyalist bir anlayış olduğunun farkındayız. Bu manada bu tür bir gelişimden bahsetmek bizim için mümkün değil buna muhalefet eden daha çok insanların bireysel gelişmelerinden daha fazla, aile içerisinde gelişmeleri, geleneksel yapının içerisinde var olmaları, insanın kendi kendinin ilahlığına götürecek olan o sapkın yollardan uzak durmalarına yönelik faaliyetler yürütmek derdindeyiz, zorundayız. Özellikle bireysel kişisel gelişim sahaları ile alakalı ciddi muhalefetimiz var bununla ilgili çeşitli toplantılarda, böyle sapkınlıklara yönelmemeleri hususunda insanları yönlendirme faaliyetleri içerisinde bulunuyoruz. Dostlarımızın büyük bir çoğunluğu din eğitimi almış, din alanında yetişmiş, kanaatimizce tezkiye olmuş, dini birikimleri itibariyle yeterliliğe ulaşmış arkadaşlar. Topluma da bu birikimi sunmak için bir çaba sarf ediyorlar; ama bu hususta geleneksel eğitim sistemlerini daha çok önemsiyoruz. Kendi geleneğimize, kendi din algımıza, kendi inanç sistemimize uygun eğitim tarzları ve bu anlamın içerisinde insanın nefis tezkiyesine, ruh tezkiyesine yönelik faaliyetleri önemsiyoruz. Yani batılılaşma manasına bir gelişimi doğru bulmamakla birlikte ruh tezkiyesi nefis tezkiyesi manasına bir temizlenmeyi arınmayı önemli buluyor, faaliyetlerimizi bunun üzerine yürütüyoruz. Devletlerin veya kurumların sunduğu yine batılı manadaki sistemleri ile meydana gelecek algıların çok ta sağlıklı olmadığı kanaatindeyiz. O yüzden buna benzer bir çabayı da doğru bulmuyoruz.

Projelerinizi nasıl oluşturuyorsunuz? Herhangi bir kurumdan destek alıyor musunuz?

Biz tamamen bağımsız bir kuruluştuk. Bu anlamda ne yurt içinde ne yurt dışında, ne devlete bağlı siyasi, ne gayri siyasi herhangi bir kurum ve kuruluşla bir bağımız söz konusu değil ne de birilerinden değişik manalarda bir destek almamız

söz konusu değil. Kendimize yakın bulduğumuz bazı vakıf dernekler ve cemaatlerle kutsal alanlarda dayanışma içerisinde oluyor, onların aralarındaki yakınlaşmayı önemsiyoruz. Ama bunların hepsini bir dostluk zemini üzerinden gerçekleştirmeyi daha uygun, daha ahlaki görüyoruz.

İl ve ilçelerdeki kurum veya kuruluşlarla örneğin Belediye, Milli Eğitim Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü, Müftülük, Tarım Müdürlüğü, Ticaret Ve Sanayi Odaları, Emniyet, Valilik, Kaymakamlık, Diyanet İşleri Başkanlığı, Üniversite vb. herhangi bir bağlantınız var mı? Varsa ne düzeyde?

Bu soru Heda-deri anlamak hususunda önemli bir soru olur. Bu bahsedilen kurumların hepsi devlet kurumudur. Biz baştan beri bunu ifade ediyoruz biz bağımsız bir yapılanmayız! Bütün vakıf ve dernekler için sorulduğunda alınması gereken cevabın “böyle bir soru abestir. Vakıf ve derneklerin bu kurumlarla ne ilişkisi olur” şeklinde olması gerekirken her kurumdan böyle bir cevap alınamayacağı kesindir. Bizim bu kurumlarla organik düzeyde herhangi bir bağımlı olamaz. Fakat bunlardan özellikle Emniyetin ve bazı faaliyetlerimizin yoğunluğundan dolayı Emniyete bağlı bazı kurumların bizimle yakın ilişkileri var bu anlamda Asayiş Şubenin, Güvenlik Şubenin bizimle iyi ilişkiler içerisinde olduğunu söylememiz mümkündür. Sağ olsunlar eylemlerimize geliyorlar, takip ediyorlar yaptığımız faaliyetler hususunda düzenli sistemli raporlar tuttukları kanaatindeyiz. Onlar bizimle ilgileniyorlar ama bizim onlarla herhangi bir ilişkimiz söz konusu değil. Diğer kurumlarla da böyle özellikle Diyanet için söylenildiğinde dini bir algı üzerine olunca Diyanetle bağlarımız olacağı gibi bir düşünce meydana geliyor. Diyanetle böyle bir bağımlı olma imkânı olmaz. Diyanet, daha önce bahsettiğimiz laik bir devletin, seküler bir algının, batılılaşma fikriyatının öncülüğünü yapan devlete bağlı bir kurumdur. Bu bağlamda Diyanetin kendisi laik bir kurumdur, seküler bir kurumdur, batılı bir kurumdur. Bizim böyle bir kurumla bir bağımlı olmasının düşünülemez. Fakat Diyanetin içinde görev alan, Diyanetin içinde var olan insanlarla ilişkilerimiz diğer kurumlarda var olan insanlarla ilişkilerimiz gibidir. Bu insanlarla ilişkilerimiz insanî düzlemde ve dostluk ilişkisi düzleminde devam etmekte ama siyasal, organik bir yapılanmanın ortak projelerin paydası olmamız söz konusu bile olamaz. Dernek resmi bir muamele içerisinde kalmak mecburiyetinde olduğu için belediye ile

ancak izin alma, görüşmek, yıllık faaliyetlerimiz hususunda bilgi vermek gibi işler dışında bir ilişkimiz olmaz. Belediyenin çözümlenebileceği zorunluluklar üzerine ilişkimiz olur böyle bir zorunluluk halinin dışında bir ilişkimizin olması düşünülemez.

Üniversitelerle ilişkiniz ne düzeyde diye soracak olursak buna nasıl bir cevap verirsiniz?

Yani üniversitelerde okuyan arkadaşlarımız var bundan bir rahatsızlık duymuyoruz ama üniversitelerdeki seküler eğitimin zararlarını ortadan kaldırmak hususunda rasyonalist pozitivist gibi bir bilgi türünün insan nesli üzerine, insan zihni üzerine vereceği zararları gidermek hususunda üniversiteli gençler üzerine de değişik faaliyetlerimiz söz konusudur. Onların hem tarih hem sosyal hem siyasal algılarını değiştirmek, hem ıslah etmek hususunda değişik sohbetlerimiz, seminerlerimiz, konferans faaliyetlerimiz, düzenli eğitim faaliyetlerimiz var. Üniversite öğrencileri üzerine de bunları yoğun bir şekilde sürdürüyoruz. Bunun ötesinde böyle bir tasa içerisine değiliz. Dostlarımızı akademik düzeyde görev almaya yönlendirmiyoruz ama görev alanlara da mani olmuyoruz. Bununla birlikte elimizden geldiğince seküler dünyadan, rasyonalist pozitivist zihin alanlarından uzak tutmak hususunda uğraş veriyoruz. Modern bilgi türünün insan nesli için büyük zararları olduğunu, insan türü için büyük bir zarar verici niteliğe sahip olduğuyla ilgili çok sıkı bir inanç üzerineyiz. Bu hususta yani yeryüzünde bilinen vahşi hayvanlar diye nitelendirilen veya zararlı hayvanlar diye nitelendirilen varlıkların, insan türüne ve nesline verdiği zararın milyon katını pozitivist, rasyonalist fikir vermekte; doğal afetlerde meydana gelen zararların milyonlarca katı pozitivist, rasyonalist fikirler sahiplerince insan nesli ve türüne sunulmaktadır. İnsan türünün en büyük düşmanı, bugünkü manada düşünülecek olursa bu sapkın fikir algısıdır. Bunun bilim diye insanlığa sunulması üniversitelerde okutulması, üniversitelerdeki bilgi türünün bu zemin üzerine inşa ediliyor olması, insan nesli açısından en büyük tehlikedir. İnsan neslini varlık olarak ta ve insanın üzerinde yaşamış olduğu yeryüzünü bunun ötesinde var olan evreni en ciddi manada tehdit eden şeyin bu rasyonalist pozitivist algı olduğu kanaatindeyiz. Bu hususta özellikle üniversite gençliğini uyarmayı bir vazife sayıyoruz. İlişkilerimiz daha özel noktada böyledir.

Kurum olarak herhangi bir STK ile bağlantınız var mı?

Yani çok geniş manada şu an diğer STK'larla bir ilişkimiz söz konusu değil. Ancak geçmişte Konya Sivil Toplum Örgütlenmeleri diye bir örgütlenmenin içerisinde bulunduk orda aktif bir görev aldık; fakat böyle bir yapılanmanın Türkiye'deki bir siyasal partinin artık bir ön bahçesi pozisyonuna dönüşmesi ile böyle bir yapılanmanın içinde bulunamayacağımızı artık kendilerine ifade edip onlardan uzak durduk. Konya İnanç Özgürlükleri Platformunu destekliyoruz. Üyelerimizin bir kısmı bu platformun takipçileri, devamcılarıdır. Konya İnanç Özgürlükleri Platformu geçmişteki başörtüsü eylemleri üzerinden devam eden Türkiye İnanç Özgürlükleri Platformu'nun bir üyesidir. Biz buradaki çabayı da Türkiye İnanç Özgürlükleri Platformunu da destekliyoruz. Bazen ilmiye sınıfından hoca efendilerin oluşturdukları değişik zeminlerde meydana gelen platformlara katılıp oralarda düşüncelerimizi görüşlerimizi söylüyor, derneği resmi bir şekilde temsil ediyoruz.

Sizce Konya sivil topluma uygun mu? Halk sivil topluma duyarlı mı? Konya'ya özel hangi sorunlar üzerinde durdunuz? Bu konuda ne tür hizmetlerde bulunuyorsunuz?

Zaten biz en başta sivil toplum kavramına karşıyız. Yani sivil toplumun aslında resmi siyasi ideolojilerin, siyasi yapılanmaların halkı ikna etme faaliyetleri olarak görmekteyiz. Devletlerin kendi politikalarını halka kabul ettirme araçları haline dönüşmüştür. Dünyanın her yerinde sivil toplum hareketleri özellikle 2000'li yıllardan sonra da vakıf dernek vb. sivil toplum hareketleri, Türkiye'deki mevcut hükümetin siyasetini aklama ve bu siyasetini topluma kabullendirme fonksiyonunu yükledi. Devletle aralarındaki bu çok sıkı fıkı bir bağ böyle bir yakınlaşmaya götürdü. Kendilerinin hemen hemen hepsinin isimlerinin başına ak ifade etmek gerekliliğini görmekteyiz. Yani yaşadığımız şehrin mevcut siyasi manada bir sivil toplumla örtüşüp örtüşmediği hususunda ise şunu söyleyebiliriz; gayet iyi örtüşüyorlar ama biz böyle bir sivil toplumla iyi örtüşmüyoruz. Biz bir sivil toplum hareketi değiliz. Sivil toplum kavramını doğru bulmuyoruz. Kendimizi kesinlikle böyle bir tanım içerisinde tanımlamıyoruz. Sivil toplum algısının batılı bir algı olduğu, Müslümanlar içerisinde

böyle bir şeyin asla olamayacağı, Müslümanların meydana getirdiği toplulukların benzer adlarla da adlandırılmalarının doğru olmayacağı kanaatindeyiz. Böyle bir yapının içerisinde de olmayız. Toplumsal proje deyince de genellikle belediyelerin desteklediği projeler veya devletin desteklediği projeler anlaşılmaktadır. Toplumsal sorumluluk denildiğinde devlet politikalarına uygun projeler anlaşılmaktadır. Biz baştan belirttiğimiz gibi devletin bu anlamda çok masum bir kurum olduğu kanaatinde değiliz. Mevcut devletin ve hükümetlerin masumiyet karinelerinin zayıf olduğunu ve meydana getirmiş oldukları çabayla toplumu ne şekilde toplumsal zararlara sebebiyet verdiklerini görmekteyiz. Bir İslâm toplumundan seküler bir toplum üretmek istiyorlar, Müslüman bir ümmetten laik birer topluluk meydana getirmek istiyorlar. Biz böyle bir algıya baştan muhalif olduğumuz için, soruda kastedilen sosyal projelerden anlamamız gereken bu ise biz böyle bir şeyin içerisinde olmayız. Ama kastedilen toplumsal ıslah ise toplumsal ıslah hususunda devletle veya belediyelerle böyle bir yakınlaşmaya gerek görmüyoruz. Bozulmanın kaynağı ile bir çözüm birlikteliği içerisinde olmak akılla dalga geçmektir.

Gelir kaynaklarınız nelerdir? Mali sorunlarınız oluyor mu?

Üyelerimizden masraflarımızı karşılamak hususunda düzenli bir aidat alıyoruz. Bazı giderlerimizi derneğimizle organik bağı olmayan kendileri ile gönül bağlarımızın bulunduğu insanlar tarafından karşılandığını görüyoruz. İhtiyaçlarımızı karşıladığımız binaların bize ücretsiz bir şekilde kullanımınıza tahsis edilmesi gibi bazı gündelik giderlerimizin bir kısmının dostlarımız tarafından karşılanması gibi bizim farkına varmadığımız yollarla oluyor ama genellikle üye aidatları üzerinden devam ettiriyoruz. Her kurum gibi bazen gelir yetersizliği yaşıyoruz. Yapmak istediklerimizi karşılayacak bir gelire sahip değiliz ama yapıyor olduklarımızın devamını sağlayacak maddi imkânlarımız mevcuttur.

Bulduğunuz yerin mülkiyeti kime ait?

Dostlarımızın üzerindedir. Ancak bize tevdi etmiş durumdadır. Hem Konya'daki genel merkezin hem de bayanların faaliyetlerini yürüttüğümüz Hüveyda Kültür Merkezi'nin sahipleri dostlarımızdır. Bize kullanım maksatlı tevdi ettiler.

Kurum olarak bürokratik, siyasi, idareci ve basının yaratabileceği engeller sebebiyle bir sorun yaşıyor musunuz? Ya da destek görememe gibi bir durumunuz var mı?

Şu anda bürokratik açıdan baskı türünden bir engellemeyle karşı karşıya değiliz; ancak kolaylık cinsinden bir şeyle de karşılaşmıyoruz. Biz onlara karışmıyoruz, onlar bize karışmıyor demek daha uygun olur yani prosedürü yerine getirdiğimiz zaman çok büyük bir engelle karşılaşmadık şimdiye kadar. Destek görme anlamında da biz böyle bir şey talep etmiyoruz. Bu hususta tek istediğimiz gölge etmesinler başka ihsan istemeyiz. Siyasi baskı olarak da direk bir şekilde güç kullanımına dayalı bir baskıdan bahsedemeyiz ama bunun ötesinde her tür baskı çeşidinden bahsetmek mümkündür.

Vatandaşın derneğinize duyarsız olduğunu düşünüyor musunuz?

Hayır, böyle bir şey söylememiz mümkün değil. Çünkü vatandaşın bize gelmesini beklemiyoruz biz vatandaşa gitmek durumunda olduğumuz için, biz vatandaş olduğumuzdan dolayı zaten böyle bir sınıf farkı içerisinde falan değiliz. Böyle bir iletişim kopukluğu söz konusu değil. Ulaşmak istediğimiz insanlara gayet rahat bir şekilde ulaştığımız kanaatindeyiz

Nitelikli personel sıkıntısı yaşıyor musunuz?

Kesinlikle böyle bir şey yaşamıyoruz derneğimizdeki gönüllü dostlarımızın bizim maksatlarımızı gerçekleştirmede yeterli olduğunu düşünüyoruz zaten hedeflerimizi din ilimleri almış insanlar tarafından gerçekleştiriyoruz bu hususta da yeterli elemanımızın olduğu kanaatindeyiz.

Alt yapı, bina, ulaşım yönünden sıkıntı yaşıyor musunuz?

Biz tırnaklarıyla kazıya kazıya faaliyet yürüten bir çabayız. Bugüne kadar daha öncede belirttiğimiz gibi devlet tarafından bir kamu kuruluşu gibi destek almış değiliz. Herhangi bir siyasi parti tarafından destekleniyor değiliz. Bu manada maddi imkânları bulunan şahıslar tarafından destekleniyor da değiliz. Kendi dostlarımızın imkânları oranınca iş yapıyoruz bu da büyük zorluklar meydana getiriyor.

Bulduğumuz şartlara, bulduğumuz imkânlara kazıya kazıya geldik ifadesi bizim için bir hakikattir, mecaz ifade etmez. Bize hibe edilmiş binaların tamiratını bile dostlarımızın yardımıyla yaptık.

Çevresel faktörler; iklim vb. doğa olayları yönünden bir sıkıntı yaşıyor musunuz?

Hiçbir sıkıntı yaşamıyoruz.

Kurumun en fazla yoğunlaştığı faaliyet alanları nelerdir?

Normal sloganımız itibariyle “ *insana dair ne varsa* “ diye başlıyoruz; fakat insan olgusunu inşa etmeyi çok özel bir alan olarak görüyoruz. Önce insan olgusunun inşa edilmesi lazım, sonra insanın modern çağın en büyük putu olan mutlak hürriyet putundan kurtulması ve Allah’a kul olmak bilincinde olması, bunu sağlamak hususunda gayretler gösteriyoruz. Eğitimi çok ciddi önemsiyoruz bu anlamda aslında eğitim ifadesinin kendisine de çok muhalifiz ama anlaşılması açısından bir eğitimden bahsediyoruz; yoksa biz insanların eğitilmemesi kanaatindeyiz. İnsanlar eğitilmemeli. İnsanlar Rabbiyle tanıştırılmalı, Kitapla tanıştırılmalı ve bunlara dayalı bir fikrin meydana gelmesi sağlanmalı; yoksa insanlar alışılmış hareketler ve alışılmış fikirleri tekrar edecek olan Pavlov’un Köpekleri durumuna düşürülmemeli. Ki eğitim genel anlamda insan üzerine gerçekleştiğinde bu tür durumlar meydana geliyor. Bilginin Pavlov’un Köpekleri gibi onlara sunulduğu gibi sunulması ve insan refleksi haline dönüşmesi isteniyor ki bu tefekkürün, tezekkürün, tezkiyenin önündeki en büyük engeldir. İnsan öğrenme üzerine kurgulandığında Allah’ın öğretmenliği üzerine, Allah’ın öğretmesi üzerine kurgulanmalı. Bağımsız bir öğretmeyi tefekkür ve tezekkürü çok doğru bulmuyoruz.

Değişik faaliyetler veriyoruz. Yani Kur’an-ı Kerim eğitimlerinden din ilimlerine, yarı modern yöntemlerle, yarı modern bir medrese üzerinde bir faaliyet üretmeye çalışıyoruz.

Kurumun yayın faaliyetleri nelerdir? Örneğin aylık veya periyodik aralıklarla dergi çıkarıyor musunuz? Broşür ya da proje kitabı kitapçığı tarzında yayınlarınız var mı? İnternet kullanımınız nasıldır? Kurumunuzu hangi yollarla tanıtıyorsunuz?

Şu anda bu tür faaliyetleri yapmıyoruz. İnternet üzerinde küçük bir sayfamız var; ama onu da çok aktif olarak kullanmıyoruz. Daha çok yüzyüze bir iletişimi, yüzyüze bir daveti, yüzyüze bir insanlar üzerindeki gelişimi önemsiyoruz. Yüz yüzelik ve birebirlik bizim için daha önemli ama bu ilerde bunları yapmayacağımız anlamına gelmiyor. Ama şimdilik önemsedığımız uygulama tarzı bu. Kişisel ilişkiler yoluyla kurumumuzu tanıtıyoruz. Sosyal medyayı çok az kullanıyoruz. Basın yoluyla hemen hemen hiç bir tanıtım yapmıyoruz. Yapmış olduğumuz faaliyetlerin haber değeri varsa bizim özel arzularımız olmadan basının bunları haber yapması şeklinde, bazen böyle bir kullanım alanı oluyor; ama daha çok birebir, insan insana şeklinde yüzyüze, sohbet ortamlarının içerisinde; bazen örgün, bazen genel manada bir tanıtım meydana geliyor.

Son olarak eğlence, spor gibi sosyal faaliyet alanlarına bakış açınız nasıldır?

Meşru olan her türlü eğlenceyi destekleriz. Örneğin, ben futbol gibi sünnet olan bir aktiviteyi yapmaktan çok keyif alırım. Çünkü bu spor dalı Peygamber efendimiz zamanında da oynanırdı. Bunun yanısıra voleybol, basketbol vb. spor faaliyetlerini destekliyorum. Sadece dünya hayatını bir eğlenceye dönüştürme fikrine karşıyız ve bu amaçla yapılan eğlence türlerini meşru görmüyoruz.

4.5.2. Dernek Başkanı Ersoy Kağncıoğlu İle Yapılan Mülakat

Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Ersoy Kağncıoğlu. Konya'da esnafılık yapmaktayım. Aynı zamanda da Heda-Der'in iki senedir Yönetim Kurulu Başkanlığını devam ettirmekteyim.

Neden bu derneğe üye oldunuz?

Bu derneğin 2005-2006 yıllarında faaliyetlerinden haberdar oldum. O günden beride bizatihi derneğe hem derslerine gelip gitmekteyim, hem de katkıda bulunmaktayım. Dolayısıyla üye olma süreci zamanla doğal gelişen bir süreçtir. Katkısı olduğuna inandığım, insanlara dini ulaştırmada faydası olduğuna inandığım için, dini doğru anlamada, doğru yaşamada faydası olduğuna İnandığım için doğal gelişen bir süreç oldu.

Peki, bu dönemlerde hangi dernek daha dindar diye bir araştırmanız oldu mu?

Hayır, böyle bir araştırmam olmadı. Başka bir dernekte de bu tür faaliyetlerde bulunmadım. Babam da burada İstanbul merkezli bir vakfın Yönetim Kurulu üyeliğini yapmıştı. İşte o zaman yardım etmek amacıyla babamın yanına gidip geliyordum; ama bu derneğin daha faydalı olacağına kanaat getirdim. Bu yüzden faaliyetlerime burada devam ediyorum.

Derneğin size kazandırdığı şeyler nelerdir?

Benim için en önemlisi ümmet bilincini kazandırması. Böyle olduğuna inanıyorum. Ümmetin herhangi bir ırk ayrımı olmadan, herhangi bir dil ayrımı olmadan, tek amaç yolunda çalışması gerektiğine dair bir cemaat, ümmet bilincini kazandırdığı için bu konuda derneğin bana katkıları olmuştur.

Bu anlamda siz kendiniz derneğe bir şeyler kattığınıza inanıyor musunuz?

Bu yapı benim şahsım üzerinden yürüyen bir yapı olmadığı için ümmet ve cemaatsel bir faaliyet olarak düşündüğümüz için burayı elbette ki ufak tefek katkılarımız olmuştur ama buranın bana katmış olduklarının yanında yok mesabesinde diyebilirim. Elimizden geldiğince buranın yaşaması için, devam etmesi için faaliyetlerinin daha iyi ve daha doğru devam ettirebilmek için bir şekilde katkıda bulunmaya çalışıyoruz.

Başka bir sivil toplum kuruluşuyla ilişkiniz var mı? Üye misiniz? Takip ediyor musunuz?

Şu anda yok tanıdığımız arkadaşlar var tabi ama herhangi bir organik bağımız ya da kişisel üyeliğimiz yoktur.

Derneğiniz kuruluş amacıyla sizce örtüşüyor mu ya da örtüşen faaliyetlerde bulunuyor mu? Üyeleriniz ve sempatanlarınız bazında bunu görebiliyor musunuz?

Bir kusursuzluktan tabi ki bahsedemeyiz. Bu çizgi üzerinde devam etmesini sağlamak için burada olunca, bu söylediğimizin olduğuna inanıyorum. Yani bizim kuruluş amacımız üzerinde bir yol izlediğimize inanıyorum ve bu yoldan tabi ki mümkün mertebe ayrılmamaya çalışıyoruz. Tabi bazen yol kazaları olabiliyor. İnsanların kültür, eğitim sosyal durumları farklı olunca her zaman aynı beklentide olamıyoruz. Ama bunları kendimiz tolere ederek bazen kendi hatalarımızı bir başka dostumuzun tolere etmesiyle, kuruluş amacına uygun bir şekilde devam ettiğine inanıyorum.

Bu anlamda derneğin toplumsal gelişime katkıda bulunduğuna inanıyor musunuz?

Biz katkı sağlamak adına uğraşıyoruz ancak bunun toplum nezdinde tam karşılığını bulabiliyor muyuz elbette ki bunu söylemek çok zor. Çünkü bunu insanların artık yaşam tarzlarını, dini sınırlar, muhtevalar içerisinde yürütmediği bir zamanda söylemek toplumda çok büyük bir karşılık buluyor demek, kolay değil; çünkü biz bir yardım kuruluşu değiliz. Sadece insanların karnını doyurmak vb. amacı olan bir kurum değiliz. Biz bir ümmet olarak yeryüzünün her tarafını bir çalışma alanı olarak görüyoruz. Bir yerde bir su kuyusu açınca faaliyetimizin yerine ulaştığına inanmıyoruz. Bu kişilerin sadece yeme içme gereksinimi olmadığı için, beyinlerinin zihinlerinin de doldurulması gerektiğine inanıyoruz. Bunun için de eğitim faaliyetlerimiz bu konuda yardım kuruluşu olma açısından daha ilerdedir.

Derneğin kuruluş, işleyişi ile ilgili düşüncelerinizde bu zamana kadar herhangi bir değişiklik oldu mu?

Benim bu derneğe katıldığım andan itibaren aynı gaye ve çizgide devam ettiğine inanıyorum.

Mevcut siyasi iktidara bakışımız nasıldır?

Siyasal iktidarların hepsine bakışımız bu anlamda aynıdır. Bir sağcı solcu ayrışması yapılıyor mesela Türkiye’de böyle bir ayırım üzerinde durmuyoruz. Bizim için önemli olan neyle hükmedildiği, hükmedenlerin bize yapacakları kanunlar üzerinde durduğumuz için, ana şablon üzerinde durduğumuz için, bizim şu iktidara geldiğinde bu iktidara geldiğinde işte siyasi hükümet şu olduğunda gibi bir şeyimiz yok bizim için önemli olan sadece hükmün Allah’a ait olması. Muhammed(a.s)’ın bize Allah yoluyla getirmiş olduğu kâmil dinin hâkim olmasıdır. Öyle olduktan sonra Türkiye’de bu anlamda neyle hükmettiğine de bakıyoruz. Yeryüzü içinde hakeza bu böyledir. Filistin içinde böyledir. İran içinde bu böyledir Amerika içinde böyledir, neyle hükmettiği bizim için önemlidir.

Bu anlamda hükümeti kendinize yakın hissediyor musunuz? Destekliyor musunuz? Kendinize yakın bulduğunuz bir tarafı var mı?

Hayır, şu anda kendimize yakın bulmuyoruz desteklemiyoruz da. Bu anlamda genel çerçevelerden bahsetmiştik bize göre laik, demokrat bir yapının desteklenmesi bizce caiz değildir. Haramdır. Mevcut hükümette kendisini laik, demokrat, seküler, liberal, özgürlükçü gibi tanımlarla yani İslâmî kavramların dışında ve İslâm’a zıt kavramlarla tanımladığı için ne onlarla beraber yürümek, ne onları desteklemek bizim için kabul edilecek şeyler değildir. Nasihat babında nasihat edebiliriz, yani doğruyu bulması, doğruya yönelmeleri anlamında ama onun dışında beraber yürüme durumumuz olamaz.

Şu an sizin söylediğiniz anlamda Şer'i hükümleri hayata geçirebilecek herhangi bir parti var mı? Ya da olabilir mi? Bundan sonrasında ortaya çıkma ihtimali nedir?

Şu an itibariyle böyle bir durumu öngörmüyoruz. İslâm tarihi üzerinden de iki tane inkılâp görüyoruz. Birincisi Muhammed(As)'ın yapmış olduğu inkılâp diyebileceğimiz beşeri sistemlerin kaldırılıp, İslâmî hükümlerin getirilmesi; ikincisi de artık kabul görür görmez bilmiyoruz İmam Humeyni'nin(rahmetullahı aleyhin) yapmış olduğu İran'daki İslâm devrimidir. Yeryüzünde şu ana kadar biz iki tane bu tür bir İslâmî devrimi görüyoruz. Şu anda bugünkü halkın oylarıyla veya insanların sadece seçmeleriyle bir Şer'i düzenin geleceğini çok öngörememekteyiz. Çünkü çoğunluğu insanların belirlediği şeyler var bugünkü demokrasideki kasıt budur bir kelimeyi demokrasi olsun laiklik olsun herhangi bir kelimeyi tahlil ederken bunun çıktığı ilk ana kaynağa bakmamız gerekiyor. Laiklik örneğin, Fransız ihtilali ile çıkan bir şey bunu ilk çıktığında nasıl anlıyorlarsa öyle anlamak gerekir. Onun için biz şer'i dediğimiz zaman da bunu Muhammed(As.)'in ilk getirdiği gibi anlıyoruz ve görüyoruz ki yeryüzünde Kur'an'dan ve siyerden anlıyoruz ki hiç bir beşeri düzen kendilerini hakka hakikate çağırarlara teslim olmamışlardır. Tabi biz teslim olduk artık hakka hakikate geçiyoruz bundan vazgeçiyoruz şeklinde olmamıştır, aksine hep zorlamışlar yurdu tek ettirene kadar ve diğer peygamberlerden daha nice örnekler var. Bunun için halkın çoğunluğunu ki özellikle Osmanlıdan sonraki devletin Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte insanların zihninden Dinî Mübin'in çıkarılışı onların hayatına dinin dışındaki her şeyin sokulması. Allah'ın haramlarının insanlara önünün açılması helallerinin kısıtlanması gibi amiyane tabirle köpeklerin salınıp, taşların bağlandığı bir zamanla insanlık yetişiyor ve bu eğitim sistemiyle ki halen de öyledir eğitim sistemimiz gözler önündedir böyle bir eğitim sistemiyle insanların Allah'ın dini şeriatını bir sandığa gidip de evet biz bunu kabul ediyoruz deme gibi bir şeyleri yoktur. Yani hepimiz, internette, bu ortamlarda görüyoruz. Şeriat ister misiniz gibi sorular, böyle şeyler var ve insanların genellikle çoğunun bunu istemediği neden istemiyorsunuz sorusuna dinin yanlış tanıtımlarının yani din geldi mi şöyle olur böyle olur el kesilir, kadınlar kısıtlanır gibi hem yanlış tanıtılma hem de bizatihi

yanlış tanıtılması ve bunun üzerine gayret gösterilmesi neticesinde kimsenin şer'i düzeni getirebilmesi gibi bir şey mümkün olmuyor.

Şeriatı doğru tanıtmak gibi bir amacınız var mı?

Genel amacımız budur. İslam inkılabını getirecek inşaallah bizim elimizle olur ama bizden sonra da bizi göremesek de bu zihni canlı tutabilecek bu uğurda çalışacak fedakâr davetçileri yetiştirmeye çalışıyoruz. Halkı dindarlaştırmak gibi bir amacımızda yok dindarlaşma, muhafazakârlık gibi bir kavram. Dindarlıktan kastınız eğer insanların İslâmi emirlere daha duyarlı olması, dini pratikleri daha iyi yerine getirmeleri ise evet biz bunun olmasını istiyoruz. Ama sadece duyarlı olması dini pratikleri yerine getirmekle olmuyor. Ancak şu anda dinî ritüellerin bir gelenek olarak görüldüğü bir gerçektir. Şu anda günümüz Türkiye'sinde şeriatı istemek şeriatı talep etmek dahi suçtur. Ama bunun yanında Ramazanda gayri ahlaki bir grubun onur yürüyüşü adı altında yaptığı yürüyüşlere hiçbir siyasimiz tepki göstermiyor. İşte bizim "kendinizi yakın hissediyor musunuz iktidara" sorusunun cevabı anlamında bu tarz kişilerinde özgür olması gerektiğini bunlarında dernek kurup faaliyetlerde bulunabilmesi gerektiğini söyleyen zihniyetle bir birlikteliğimiz olamaz. Evet, insanların dindarlaşması iyidir. Ama biz dindarlaşmanın dışında insanların şeriatçı olmasını talep ediyoruz. Çünkü Şeriatçılık kavramıyla, dindarlık kavramlarının çok farklı karşılandığını görüyoruz nitekim insanlara dindar mısın denildiğinde evet şeriatçı mısın denildiğinde hayır diyebiliyor. Muhafazakârlıkla, dindarlık; dindarlıkla, şeriatçılık farklı farklı yerlere oturtuluyor. Dolayısıyla kavramlarda bir anlam kayması görüyoruz.

Peki, yıllarca başörtüsü için mücadele ettiniz? İnanç Özgürlükleri Platformu'nda başörtüsü özgürlüğünü savundunuz. Mevcut Hükümet şu an başörtüsü sorununu çözdü mü sizce?

Valla başörtüsü sorunu mu çözüldü; yoksa içindekiler mi çözüldü bilmiyorum. Bizim için başörtüsü İslam'ın şiarlarından, Müslüman kadının şiarlarından. Biz Allah'ın helal kıldığı bir şeyin yasaklaştırılmasını kabul etmediğimizden dolayı bunu savunma sürecimiz bu düşünceyle başladı. Başörtüsü

platformu olarak başladı ama gördük ki bundan nemalananlar veya bununla beraber bizimle mücadele edenlerin yine kendilerine yakın bir iktidar olduğunda, kendilerine herhangi bir makam mevki verilmesi karşısında veyahut sağlanan bir iltimas karşısında; başörtüsünden rahatlıkla sıyrılabildiğini ama işte daha önce dediğimiz gibi işte dindarlıkla şeriatçılık mukayesesini gibi tesettürlü ama laik olabilecek bir kadın portresi çıktı karşımıza. Halende bunu savunuyoruz.

Bu savunmayı okullarda ve işyerlerinde başörtüsü yasaklandığı için mi gerekli gördünüz? Hayır, biz Allah'ın emrinin beşeri bir kanunla yasaklanamayacağından dolayı bunu savunuyoruz. Yani Allah'ın helal kıldığı bir şeyi hiç kimse haram kılamaz.

Şu an bu konuda bir serbestlik var. Serbestlik yönetmeliksi olarak gelen bir serbestlik, herhangi bir kanun değişikliği yok. Kendilerince Anayasaya bir madde koymadılar. Başörtüsü serbest ama içindeki başlar hapis.

Bu İnanç Özgürlükleri Platformu'nun başörtüsü serbestliğinden sonra seyri ne oldu?

13. 14. haftadan sonra İnanç Özgürlükleri olarak değişti başta Başörtüsü ismiyle vardı daha sonra bu değişti. Yani Allah'ın bizden istediği şeylerin genel anlamda her şey için ve tek Türkiye için değil; dünyanın her yerinde Allah'ın dininin hâkim olmasını istiyoruz. Tüm insanların bu aziz dinle buluşması için uğraşıyoruz.

Siz kendinizi bir sivil toplum kuruluşu olarak görüyor musunuz? Ya da kendinizi nasıl adlandırıyorsunuz?

Hayır. Sivil toplum kuruluşu resmiyetteki adlandırmamız. Sivil toplum kuruluşu dediğimiz şey o Fransız İhtilali'nde kiliseye karşı yani bugünkü dini anlayışa karşı oluşturulan bir şey. Bizim kendi literatürümüzde STK diye bir şey yok, bizde cemaatler var. İslami literatürde yeri olmayan bir kavram. Dolayısıyla biz bir cemaatiz.

Peki, böyle bir kavram resmîyette olmasaydı var olabilir miydiniz? Kendinizi tanıta bilir miydiniz? Baka bir deyişle sivil toplum kuruluşu olarak kabul etmiyorsanız kendinizi, neden resmi olarak var olmaya ihtiyaç duydunuz?

Vatandaşlık kavramına da çok iyi bakmıyorum kimlikle insanların tanınacağına inanmıyorum. İnsanlar iki milletten oluşur ya İbrahim'i milleti ya da küfür milleti ya İslam'dandır ya da küfredenlerdendir. Onun için vatandaşlık haklarıyla bazı şeyler kazanılır belli haklar verilir ama kimlik üzerinden bizi birbirimize bir şey bağlamaz sadece yaşadığımız yerde bize verilen hakların karşılığıdır. Burada doğduğumuz için ki biz bunu tayin etmedik yönetimin size verdiği haklardır bizim sizlerle olan bağımız dini mübin bağıdır. Müslüman isek bu anlamda beraberiz. Kişinin elinde TC'nin pasaportu veyahut ta kimliği var diye biz bir ateistle affınıza sığınarak söylüyorum İstanbul'daki LGBT örgütündekilerle TC'ye kayıtlı diye beraber miyiz? Sadece bu bizim bu topraklarda yaşadığımızı ve belli haklarımız olduğunu devletin bize verdiği bir şeydir. Yani bizim literatürde adımız STK diye geçiyor; ancak iç planını biz dolduruyoruz. Her beşeri sistemde olduğu gibi belli açıkları var bunları kullanıyoruz. Bu anlamda kendimizi STK olarak nitelemiyoruz.

15 Temmuzda yaşanan olaylarla ilgili ne düşünüyorsunuz ya da FETÖ darbesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

FETÖ dediğiniz şeyi ben bilmiyorum. Ben Fethullah Gülen Cemaatini biliyorum. Çünkü birilerine lakap takmak bize göre değil. Şöyle bir şey var ki bir zamanlar sevdiğimiz birilerini baş tacı edipte, daha sonradan da ismini en rezil bir şekilde anmak bize göre şeyler değil. Tamam, düşmanımız olabilir, sevmiyor olabiliriz; ama bu, onlara karşı bu tür tavırları gerektirmez. Çünkü kişiler kendini bir şekilde tanımlıyor. Siz yıllarca böyle tanımlamışsınız. İyi günlerinizde hep öyle tanımlamışsınız; hatta kendisini yüceltecek kelime bulamamışsınız. 15 Temmuz gibi bir kalkışmayı Fethullah Gülen Cemaati'nin çokta becerebileceği kanaatinde değilim. Tanıdığımızdan dolayı böyle söylüyorum. Yani yapının çokta üst kısmını bilmesem

de, halk tarafındaki karşılığını bildiğim için bu potansiyelde olmadıklarını düşünüyorum. Ancak ve ancak bu CIA destekli, Amerika destekli olacak bir şeydir.

15 Temmuzda yaşanan olaylar darbe olarak nitelendirildi ama siz ne derdiniz bu olaylar için?

Yani bu cemaat o gün bir başarı elde etseydi şimdi onun başarısını konuşacaktık.

Yani daha mı iyi olacaktı sizce? Yani şöyle; tamam şimdi bu kalkışmayı darbe olarak nitelendireceğiz ama Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı, insanları dinden uzaklaştıran bir şeyi kimse darbe olarak nitelemiyor. Osmanlının yıkılışını. En azından varoluşsal olarak bir hilafetin olduğu bir müesseseyi yıkarak ümmeti başsız bırakarak bir şeyler yapıyor, biz bunu darbe olarak konuşmuyoruz. Darbe diye dayatılan şeyleri konuşuyoruz. Yani işte 15 Temmuz için ilk önce TSK içinde bir kalkışma deniyor sonra darbe deniyor. Sonra bir cemaat terör örgütü olarak lanse ediliyor daha sonrada bunun üzerinden bir cemaate ne kadar sövebilirseniz o kadar pirim yapıyorsunuz. Buna bir kalkışma mı bir darbe mi diyelim bilmiyorum ama bizi ilgilendiren bir dayatılan şeyler. Bizi neyin yönlendirdiğini çözmek daha önemli. Ama ön taraflardaki insanları görüp arka taraftan o günkü şeylerde darbenin merkez üssü İncirlik derken Amerika derken aynı kişilerle stratejik ortak olarak, müttefik olarak, bir dost olarak halen Ortadoğu'daki akan kanın bir suçlusuyla beraber hareket ediyorsanız bunda bir sorun var demektir. O zaman darbe ne? Bu açıdan baktığımızda 15 Temmuz'dan sonra insanlara yapılan zulümlerin adını bu durumda ne koyacağız? Şimdi şu bina bizim geliyorlar bu binaya el koyuyorlar ne hakla koyuyorsunuz sonuçta insanlar inanmışlar ve buraya bir bağışta bulunmuşlar. Misal bizim binamız şu anda iyiyiz iyi çocuklarımız bunlar burada Kur'an okuyorlar hafız yetiştiriyorlar vs. falan bir argüman çok güzel. Bir süre sonra deniyor ki bunlar bizi kandırmışlar, bunu devletin en üst kademesindeki kişi söylerken bunu en alttaki bir öğretmen söylemesi ve bu anlamda kandırılması niye bu kadar ağırlınıza gidiyor? OHAL'i uzatarak bu insanları içerde süresiz tutuyorsunuz, hiç bir yargılama yok. Ne isnat ediliyor? Bir suçlama yok. Dokuz ay sonra sorgusuz sualsiz salınanlar var. Bu şeyleri kim geri getirecek? Tamam, 15 Temmuzda bir darbe dediniz ama sizin 16

Temmuz'da yaptığınız daha büyük bir şey değil miydi? Ve şu anda bu cemaat üzerinden, tüm cemaatler töhmet altında değil mi? Bunun dışında devletin yaptığı şeyler dışında bir şeyler yaptığınızda halk işte bunlar paraleldir, yarın bunlarda böyle yapacak diyorsa 16 Temmuz darbesi başarılı olmuştur! 15 Temmuz değil! Şimdi bütün herkes töhmet altındadır. Müslümanlar olarak TSK'da namaz kılırsanız yine töhmet altındasınız Fethullahçı mı diye. Çünkü onlar çaktırmadan namaz kılıyordu bunlar açık açık kılıyor o zaman bunlar daha tehlikeli. İnsanlara birbirini ispiyonlama, sevmedikleri düşmanlarını hapislerde çürütme hakkı tanıdınız, yani sadece bir vehim üzerinden.

Genel olarak baktığınızda Türkiye olarak ya da Konya olarak baktığınızda yaşanan olaylar darbe gibi görülüyor mu ya da sonrasında o topluluğun içine bir şekilde dâhil olmuş insanların yaşadıkları sıkıntılar arka plana mı atılıyor? Mesela o gün darbeye karşı koyup ölen insanların şehit olduğundan bahsediliyor devleti için can verdi deniliyor? Siz bu söylemlere nasıl bakıyorsunuz?

Daha evvelde söylediğimiz gibi bazı kavramların yeri değişince insanlar artık demokratik, laik bir hükümet için can vermeyi şehitlikten sayabiliyor. Deniliyor ki ben o gün din-i mübin için çıktım deniliyor; amma sen daha önceden de Fethullah Gülen Cemaatine dini mübin için yardım etmiştin, kurban derilerini oraya vermiştin, zekâtlarını oraya vermiştin, bütün yardımlarını yine dini mübin için yapmıştın. Hangisi dini mübin o zaman? Türk toplumu genetik yapısı itibariyle devletçidir. Devletini her şeyden önde tutar genetik yapı bu.

Devlet baba olarak nitelendirilmesi gibi değil mi? Evet aynen öyle. Devlet reisine itaat eder ve onu korur kollar. Bugüne kadar ki şeylerde insanların, yani sıradan halkın tutumundan ziyade İslami bir camia olarak nitelendirenlerin tutumu, bugün Fethullah Gülen Cemaatinden devredilen veya hatta kendi tabirleriyle amiyane tabirle biz böyle demiyoruz kendi kullandıkları ifade bu, ganimet olarak onların yurtlarını, okullarını, hastanelerini satın alanlar için bu çok vahim bir durumdur. Biz bu arkadaşlarımızı kaybettik. Hepsi devleti korumacı oldular. Dün kendilerince sol iktidarda olduğunda en kötü şeyleri kullanan sekiz yıllık eğitim

ortaya getirildiğinde, “kız çocuklarımız oğlan çocuklarımız gâvur olacak kâfir olacak” diye bunlara karşı çıkan, bizimle beraber veya ayrı bir şekilde eylem yapanlar; bugün on iki seneye “çocuklarımız okusunlar, okumakla ne zarar gelir” diyebiliyorsa, burada bir sorun var demektir. 8 yıla niye karşı çıktık Ecevit getirdi diye; çünkü Ecevit solcuydu. Aynı Demirel’i “nurlu Süleyman” diye herkes baş tacı ediyordu. Böyle bir gariplik var. On iki sene çıkmış. Çocuklarımız on iki sene okumak için zorlanıyor, yani ismi bile kötü “zorunlu eğitim”! Nasıl zorunlu eğitilir insan? Adamın kafası çalışmıyordur, kunduracı olacaktır, börekçi çörekçi olacaktır, bir şey olacaktır yani. Niye zorunlu? Ama insanların kafasını yıkamak için bu gerekli. İmam hatip ders kitaplarının, Kur’an-ı Kerim kitaplarının, Peygamberler Tarihi, Siyer kitaplarının başında Türk bayrağı, İstiklal marşı, Atatürk resmi olan bir kitapla ne öğretebilirsiniz ki bu çocuklara.

4.5.3. Derneğin Kurucu Başkanı Adem Yıldız İle Yapılan Mülakat

Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

1973 Konya doğumluyum. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite hepsini Konya’da okudum. İlahiyat mezunuyum. Hafızlığımız var.1996-1997 sezonunda Kur’an kursu hocalığına başladım. 1999’a kadar devam etti. 28 Şubat kararlarında Kur’an kurslarının kapatılmasıyla birlikte bizde 28 Şubat mağduru olduk. Ondan sonra askerlik hayatımız var. Askerlik dönüşünde biraz ticaretle uğraştık ve 2008’den sonra tekrar Diyanet İşleri Başkanlığı’nda imam-hatip olarak görev aldık ve devam ediyoruz.

Neden böyle bir dernek kurma gereği duydunuz?

2000’li yılların sonunda 28 Şubatla birlikte Türkiye’de özellikle inanan Müslüman camiaların üzerinde büyük bir baskı oluştu. Zaten 28 Şubat kararları, 28 Şubat post modern darbesi daha doğrusu; halkın üzerinde, özellikle İslami camiaların, cemaatlerin, cemiyetlerin üzerinde müthiş bir baskı oluşturdu. Biz bu baskıyı nasıl kırabiliriz hesap ederek legal bir dernek kuralım istedik. Arkadaşlarla oturduk bunun istişarelerini yaptık ve böyle bir dernek kurma kararı aldık. 2003 yılının başlarında da bu derneği kurduk. Arkadaşların teveccühü Kurucu Genel

Başkanı olarak bizi tercih ettiler. Biz 2003'ten 2009'a kadar yani tekrar devlet memuru olana kadar bu görevi devam ettirdik.

Derneğinizin amacınız doğrultusunda faaliyetlerde bulunduğunuzu düşünüyor musunuz?

Evet, zaten derneğimizle ilgili tüzüğümüzde de bunlar vardır. Biz bunun doğrultusunda yapabileceğimiz tüm faaliyetleri gücümüzün yettiği kadar yapmaya çalışıyoruz. Büyük oranda da yaptık, gerçekleştirdik diyebilirim.

Dernek size ne kazandırdı?

Dernek bize kişisel olarak belki bir şey katmamıştır ama bir isim olarak dernek çatısı altında bir faaliyet gösterip onun Kurucu Genel Başkanı olarak elbette ki olumlu ya da olumsuz şeyler katmıştır. Çünkü artık insanların hiç tanımadığı bir Adem Yıldız dernekle birlikte insanların ismen de olsa tanıdığı bir Adem Yıldız'a dönüştü. Çok ciddi bir olumsuzluk yaşamadık ama daha rahat hareket edebiliyorken dernekle birlikte tabi ki daha sorumlu davranmak zorundasınız. Attığınız adımlar yaptığınız işler oturup kalktığınız insanlar açısından daha dikkatli daha seçici olmak zorundasınız. Bu gibi durumlarla karşılaştık.

Siz derneğe bireysel olarak bir şeyler kattığınıza inanıyor musunuz?

Bunu benim değerlendirmem aslında doğru olmaz bunu arkadaşların değerlendirmesi dışardan birilerinin, bizim derneğimizin içerisinden birilerinin değerlendirmesi daha sağlıklı olur gibi düşünüyorum. Ama ben kendimce elbette ki kattığımı düşünüyorum. Şöyle ki dernek olarak yaptığımız faaliyetleri takip eden insanlar var. Siz tanımasanız bile onlar sizi tanıyor. Tanır hale geldi. Böylelikle olumlu şeyleri de oldu yani bu anlamda tabi ki sıradan insanlar olarak kurduğunuz dernek ya da sıradan insanlar olarak başladığınız bir hareket büyüdükçe, sizinde farklı farklı katkılarınız ortaya çıkıyor, zaten katkı sunmak zorundasınız Kurucu Genel Başkan olarak. Sizin katkınız olmasa diğerlerinin katkısının olmasını beklemekte biraz abes olur gibi geliyor.

Bu anlamda başladığınız tarihten bu yana derneğiniz sayesinde toplumda bazı gelişmelere tanık oldunuz mu?

Yani bizim yapmış olduğumuz faaliyetler 2003 yılından sonra çok sıkıntılı bir süreçti. Yani bizim derneği kurma aşamamız ve ondan sonraki yıllar. Bu süreçte İslami bilincin kaybolmaması için, toplumdaki İslami bilincin canlı tutulması için elbette ki çalışmalar ürettik ve bu çalışmalarında karşılığını gördük.

Sizce derneği dışardan nasıl görüyorlar? Vatandaşın derneğe ilgisi ne düzeyde? Bu anlamda kendinizi doğru tanıttığınıza inanıyor musunuz? Yanlış tanıdığınızı düşünüyor musunuz? Bunu önlemek için bir şeyler yapıyor musunuz?

Bu tür faaliyetlerde bulunuyorsanız sizi sevenlerde olacak sizi sevmeyenlerde. Sizi sevmeyenler, sizin açığınızı arayıp duranlarda olacak. Elbette ki iki tarafla da karşılaşıyoruz. Ama biz olumsuzluklara çok fazla kulak asmadan doğru bildiğimiz işleri doğru yapabildiğimiz işleri her zaman yapmaya çalıştık. Çünkü kuruluş amacımız da buydu yani toplumun bizi şekillendirmesi değil, biz toplumu şekillendirelim istiyorduk dolayısıyla doğru bildiğimiz şeyleri doğru yapabildiğimiz şeyleri elimizden geldiği kadar imkânlarımız ölçüsünde halka, çevremize, insanlara anlatmaya çalıştık, duyurmaya çalıştık bu manada faaliyetlerimizde çok yoğun oldu. Eleştirilerden ziyade takdir edilmesi, iyi ki yaptınız, iyi ki böyle şeyleri dile getirdiniz demeleri bizi çok daha fazla mutlu etti. Daha çok böyle teveccühleri gördük.

Kendinizi bir sivil toplum kuruluşu olarak görüyor musunuz?

Hiç görmedik çünkü bizim kuruluş aşamamızda da STK'lar diye bir şey gündemde değildi. O zamanlar daha çok dernekler üzerinden, vakıflar, cemaatler üzerinden vardı. Örneğin o zamanlar Ribat Cemaati vardı. Anadolu Gençlik Cemaati vardı. Milli Gençlik vardı. Bu tür dernekler vardı bizde bir dernek olarak faaliyetlere başladık. Bir STK olarak bunu isimlendirmiyoruz ama gelinen süreçte şu anda Türkiye'deki tüm vakıflar dernekler STK olarak adlandırılıyor.

Bu şekilde anılmaktan bir rahatsızlık duyuyor musunuz?

Hayır, bundan bir rahatsızlık duymuyoruz. Ama böyle tanımlamıyoruz. Çünkü sivil toplum kuruluşlarının ne yaptıkları belli değil, hayatın içindeki her alanda var oldukları için ne yaptıklarını bilmiyoruz. Yani Kanarya Severler Derneği de bir sivil toplum kuruluşu işte Heda-Der' de bir sivil toplum kuruluşu yani aynı kefeye konulmayı çok doğru bulmuyoruz. Başka bir örnek verecek olursak Çeşmeleri Koruma Vakfı' da bir sivil toplum kuruluşu. Biz uzun yıllar Konya'daki sivil toplum kuruluşlarından ilk kurulan derneklerden biri olmamız hasebiyle uzun yıllar icra heyetlerinde de bulunduk, toplantılarında da bulunduk benim bildiğim kadarıyla Konya'da 120 tane Sivil Toplum Kuruluşu diye adlandırılan dernek var. Yani bir tane müntesibi olan, bir tane böyle kendince gönüllüsü bile olmayan, tabela dernekler var. Onlarla işin açığı aynı kefedede olmak istemiyoruz.

Peki, siz kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Zaten biz bunu tüzüğümüze de yazdık herkese ilan ettik. Dedik ki İslami camiaların içerisinde bir camiayız, cemiyet olarak görüyoruz. Kendi bildiğimiz doğrultuda, kendi bildiğimiz işleri yapmaya çalışıyoruz. Bir hedefimiz, bir gayemiz, bir amacımız var. Biz bu amaç uğruna kendi kendimize çalışıyoruz, faaliyet gösteriyoruz. Biz böyle tarif ediyoruz hatta logomuzda da var “insana dair ne varsa” diye. İnsanın olduğu her yerde, her tür problemi aşabileceğimizi, çözebileceğimizi düşünerek bu yola çıktık. Ama dini referans alarak bunu yapıyoruz.

Bu noktada şöyle bir soru sormak istiyorum. İnsana dair ne varsa dediniz. Sivil toplum kuruluşları içinde her kesimden insan olabiliyor ya da her konu dâhil olabiliyor bunlar adına bir kurum açılabilir yani insana dair ne varsa sivil toplum kurumu olarak karşımıza çıkabilir dolayısıyla sivil toplum olarak anılmak sizi neden rahatsız ediyor?

Aslında biz şöyle düşünüyoruz. Kendimize özgü kavramları bir şekilde değiştiriyorlar. Bu değişimle birlikte insanlarda kendilerini ifade etme şekilleri de değiştiriyorlar. Dedim ya şimdi Ribat Cemaati de bir cemaat, bir sürü bir dernek var,

Kanarya Severlerde bir dernek ama insani ilişkilerle yakından uzaktan alakası yok işte biz bu gibi kurumlarla aynı kefedede anılmak istemiyoruz. Rahatsız değiliz; ancak biz kendimizi bu şekilde tanımlamıyoruz. Zaten bizi yakından tanıyanlarda bizi bir STK olarak tarif etmezler. Yani biz şu anki STK'ların içinde de değiliz.

Yani sivil toplum kuruluşu ifadesi sizi çok kötü bir noktaya getirmiyor

O anlamda bir sıkıntımız yok zaten. Sadece kavram kargaşasına uğramış olan o ifadeye karşıyız biz. Zaten biz kurulduğumuzda bu kavram zaten çok popüler değildi. 2008, 2010 hatta yeni yeni gündemde olan bir kavramdır. Bugün terör örgütleri de Sivil Toplum Kuruluşu adı altında örgütlenebiliyor. Şimdi siz sivil toplum dediğiniz zaman herkesi içine almış oluyorsunuz. Biz bundan rahatsız oluyoruz. PKK'nın tabela dernekleri, sol dernekler hepsi sivil toplum olarak görülüyor. Bu karışımın içinde biz olmak istemiyoruz. Birde böyle paket bir program gibi 'Sivil Toplum Kuruluşu' ifadesini benimseyemiyoruz. Bunun içinde her şey var. Biz insanlara kendimizi doğru tanıtalım, insanlar bizi iyi tanısinlar, biz bir dernek olarak faaliyet gösteriyoruz. Bizim hedefimiz, amacımız, niyetimiz, referans aldığımız şeyler belli. Zaten bu hususta çok netiz biz. Bu yüzden karıştırılmasını istemiyoruz.

Derneği kurduğunuz zamandan bu yana derneğin kuruluşuyla ilgili olsun, işleyişinde olsun, faaliyetleriniz bazında olsun, bir düşünce değişikliğine gittiniz mi?

Bizim kendi içimizde hiç bir farklılık oluşmadı. Bu çizilen yol hiç değişmedi. Zaten tüzüğünüzde belirtmişsiniz ne yapacağınızı onun için o çerçevede kalmaya çalıştık. O yüzden kuruluş amacıyla ilgili olsun farklı bir alana gitme durumumuz olmadı. Örnek olsun diye söylüyorum biz ilk kurulduğumuzda eğitim faaliyetlerini çok yoğun bir şekilde yapacağız, halkın eğitimi çocuklarımızın eğitimi, İslam'ı referans alarak bunları yapacağız demiştik. Biz o günden bu güne mesela yasak olmasına rağmen yaz kursları düzenledik. Mesela hatırlayın 12 yaşından küçük çocukların Kur'an kursuna gitmesi, yaz kursuna gitmeleri yasaklanmıştı bir ara. Biz Allah'u-âlem 2005 ya da 2006 da yaz kursu yapıyoruz diye binamıza polisler baskın

yaptılar. Biz yönetim kurulu olarak 5 kişi o zamanın ismiyle DGM de yargılandık. Küçük çocuklara Kur'an öğretmekten dolayı ama biz bundan hiç gocunmadık, hiç çekinmedik. Bunu bir şeref vesilesi saydık. Sonra para cezası da aldık biz. Ama geride durmadık o gün bugündür faaliyetlerimiz devam ediyor. O zamanda ne yaptıysak bugünde yapıyoruz. Yaz kursunu şu an hala yapıyoruz eğitim faaliyeti açısından hiçbir değişim olmadı.

Kendinize yakın bulduğunuz dernekler vakıflar var mı? Sürekli iletişim halinde olduğunuz hangileridir?

Var ama maddi anlamda bir destek değil; ama ümmetin ortak sorunları olduğu zaman biz özellikle diyoruz ki bir protesto eylemi yapacaksak, bir tel'in mitingi yapacaksak sadece Heda-Der adına değil de; bir başka dernek, birden fazla dernekle yapalım ki yani ümmet olduğumuzu İslam Müslümanlarının içerisinde bir parça olduğumuzu, ümmetin bir parçası olduğumuzu gösterelim diye biz sürekli bunu söyledik. Biz hiçbir zaman kendi başımıza bir şey yapmadık, yapmaya çalışmadık. Belki yaptığımız bir kaç şey olmuştur; ama büyük çapta yaptığımız şeyleri hep ortak yapalım istedik. Bu manada dayanışmalarımız oldu. Örneğin Anadolu Gençlik'le yaptık bu manada daha öncesinde sivil toplum kuruluşu diye adlandırdığımız vakıflarla, derneklerle ortak yaptığımız faaliyetler oldu. Sorunu çözme anlamında ya da sorunu ortaya koyma anlamında hem fikirsek hiçbir vakfa hiçbir derneğe üye olmadan ortak hareket edebildik. Böyle bir ön yargımız olmadı. Aynı şeyi savunuyorsak aynı yerden bakıyorsak bunun tel'in edilmesi bunun protesto edilmesi gerekiyorsa a derneği b derneği hiç fark etmez onları da davet ettik. Ya da onların davetine icabet ettik. Dolayısıyla amaç aynıysa kimle olduğu fark etmiyor. Bu konuda hiç takıntımız olmadı.

Derneğinizin devlet kurumlarıyla ilgili ilişkileri nasıldır?

Biz şu ana kadar bu kurumlarla bir problem yaşamadık. Niye olmadı? Yaptığımız işi düzgün yapmaya çalışıyoruz. İlegal olan her şeyi dernek tüzüğüyle bir karara bağlayarak yapmak zorundasınız. Dolayısıyla hiçbir sıkıntı yaşamadık. Bir şey yapacaksak gittik, iznimizi aldık ve yaptık. Kudüs mitingleri olsun, Resul'e

Sadakat Mitingleri olsun, başörtüsü eylemleri olsun, fotoğraf sergileri olsun hep böyle yaptık. Zaten şehrin göbeğinde yaptığımız için mutlaka bir iznimiz olmak zorunda. Sonra bunu yapmak içinde izin almayı çok sıkıntılı bir şey saymadık. Tamam devlet elbette ki gelecek, kontrol edecek, bakacak, izin verecek çünkü yasal çalışıyorsunuz. Bu manada bir sıkıntımız olmadı

Hangi şehirde şube ve temsilcilikleriniz var?

Adana'da şubemiz ve Rize'de temsilciliğimiz var. Konya merkezli bir dernek zaten üyelerimizin çoğunluğu da Konyalı.

Şube ve temsilciliğinizle, merkez arasında bağlantı var mı?

Elbette onların yapmış olduğu faaliyetlerden bizim haberimiz var. Yoksa nasıl kontrol edeceksiniz?

Kurum olarak neden sosyal medya kullanımında aktif değilsiniz? Toplumun her anına nüfuz eden böyle bir gerçeklik varken, siz neden bu durumu dernek için kullanmıyorsunuz?

Sosyal medyadaki yaşanan sıkıntıları, yapılan şeyleri görünce sosyal medyayla ilişkilerimizi hep belirli bir noktada tuttuk. Şimdi sosyal medyada muhataplarınızı tanımak çok zor. Yani size kim yorum yapıyor, kimin adıyla, bu belli değil. Gerçekten o adam mı yaptı veya bir başkası mı yapıyor bu manada çok sıkıntı yaşıyoruz. Bir de siz derneksiniz, dernek faaliyeti gösteriyorsunuz. Elbette ki sizi beğenenler olur beğenmeyenler olur. Sizi destekleyenler olur desteklemeyenler olur bu da çok olumsuz yansıyor. Diyelim ki bir şey paylaşıyorsunuz sizi sevmeyen birisi bir yorum yaptığı zaman, sizi çok seven biriside başka bir yorum yapıyor. Bu artık sosyal medya üzerinden acayip bir kavgaya dönüşüyor. Siz buna müdahil olamıyorsunuz engelleyemiyorsunuz.

Ashnda bunu engellemenin çeşitli yolları var kişiyi grubunuzdan atabiliyor ya da sizi bulmasını engelliyorsunuz ama hangi birini atacaksınız hakikaten çok sıkıntılı kendi sosyal hesaplarımızda bile bunları yaşıyoruz. Bu yüzden çok fazla kullanmıyoruz.

Derneğinizi tanıtmak için sizin için en iyi araç nedir sosyal medya dışında?

Biz derneği tanıtmak için en iyi aracın yine kendimiz olduğunu düşünüyoruz. Çünkü biz kendimizi, kendimiz gibi tanıtıyoruz. Sosyal medya bizi kendimiz gibi tanıtıyor. Ben bununla ilgili bir örnek vereyim yani nasıl manipüle ettiklerini anlatacağım. Resule sadakat mitingine Konya’da yaklaşık 20 bin kişi katıldı. Bu mitingde Kur’an okunurken gazeteci bir bayan sanırım Doğan Haber Ajansı’ndan bir bayandı. Sakız çiğniyormuş. Biz platformun üzerindeydik o da ön tarafa oturdu kalabalığı çekiyorlar. Birkaç tane uyarı oldu duyduğumuz kadarıyla o da dikkate almadı sanırım çakmak atanlar oldu falan bir olaylar oldu. Ondan sonrada ulusal medyada bizim “başı açık muhabirimizi linç etmeye kalktılar” diye başlık atıldı. Allah’tan polis kameraları olayı çok net bir şekilde çekmiş. Polis kameralarında niye uyarıldığını, nasıl karşılık verdiğini polis çok net bir şekilde gördüğü için dediler ki sizlik bir şey yok. Sonra bu ulusal medyada da böyle çıkınca Gazeteciler Cemiyeti Başkanı bizi aradı “ya ben o muhabiri buldum, yaptığı terbiyesizlikten dolayı sizden özür dileyecek” dedi. “Buraya kadar gelerseniz hem sizi barıştıralım hem de biz açıklamada bulunalım. Konya’mızın adı bu manada kirlenmesin”. Peki dedik biz gittik. Gazeteciler cemiyetinde oturuyoruz o zaman Mevlana’nın arkasında bir yerlerdeydi. Cemiyet Başkanı beş on dakikaya kadar gazetecinin geleceğini söyledi. Biz çay içerken bir telefon daha geldi. Oradan bayan diyor ki ben gelmiyorum. Fatih Altaylı o zaman onların Genel Yayın Yönetmeniydi. “Sakın gidip o şeriatçılardan özür dileme biz tükürdüğümüzü yalamayız” demiş. Gazeteciler cemiyeti Başkanı’nın konuşurken rengi attı kızmaya başladı. Telefonu kapattı dedi ki “ya bu şerefsizlerle yola çıkılmaz” dedi. Çıkalım dedi bunların yalan söylediklerini bunların insanları kandırdıklarını çıkalım söyleyelim dedi. Basın toplantısı yaptık birlikte. Anlatabiliyor muyum? Yani böyle bir sıkıntı meydana geliyor. O yüzden biz kendimizi kendimiz tanıtalım. Kontrol edebildiğimiz şekilde tanıtalım. Kontrol edemediğimiz şekilde tanıtık mıydı iş çok farklı yerlere gidiyor. İnsanlar sizi sizden değil de başkalarından duymaya başladı mı artık onun yanına iki üç daha katıyorlar, ya sizi olmadığınız yerde gösteriyorlar; ya da olduğunuz yerin çok daha yukarısında bir yerde gösteriyorlar. İkisi de doğru değil bizce. Önünü alamıyorsunuz. Bizim

meşhur olmak gibi popüler olmak gibi bir sıkıntımızda yok. Böyle bir derdimizde hiç olmadı. **Popülerlikten ziyade, derneğin daha fazla kişiye ulaşabilmesi, görüşebilmesi, kendini anlatabilmesi için gerekli olduğunu düşünüyorum. Sonuçta bu derneği kurarken sınırlı sayıda kişiye ulaşmayı düşünmemişsinizdir.** Elbette ulaşabileceğimiz herkese ulaşalım istedik fakat sosyal medyayı bu manada yinede biz kullanmak istemiyoruz. Sakıncalarını, sıkıntılarını faydalarından daha çok gördüğümüz için kullanmak istemiyoruz. Meşguliyeti çok fazla insanlar artık sosyal medyayla birlikte âlim oldular. Çok iyi birer yorumcu oldular. Çok iyi birer aktivist oldular. Ama altı üstü bağlar gazeli kimsenin bir şey yaptığı yok. Yani bugün sosyal medyayla vakit geçiren insanlar oturup kitap okusalardı kültür seviyemiz bunun on katı olurdu. **Ama insanlarda buna ilgi gösteriyor ilgi gösterdiği için bu devam ediyor.** Çok cazip tabi ama biz böyle düşünmedik. Özellikle derneğin tanıtılmasının böyle gündemde tutulmasını hiç düşünmedik.

Biraz da güncel olayları değerlendirecek olursak mesela mevcut siyasi iktidara siz nasıl bakıyor musunuz? Ona herhangi bir yakınlık hissediyor musunuz?

Biz Türkiye'deki siyasi iktidarı ismi ne olursa olsun, siyasi sistemi çok fazla kabullenmiyoruz. Çünkü biz dini referans alan bir kurumuz dolayısıyla mevcut hükümete siyasi olarak ya da yapılan işler olarak bir yakınlığımız olmadı, olmazda. Siyasilerle bir ilişkimiz, siyasetle bir ilgimiz olamaz.

Türkiye'ye baktığımızda dindarlığı gelişme ya da gerileme açısından hangi noktada görüyorsunuz?

Ben 96-97'den beri eğitim sisteminin içerisindeyim. Türkiye'deki eskiyle yeniye karşılaştığımız zaman Türkiye'deki dindarların çok daha azaldığını, dini düşüncenin hayata hâkim olmasını isteyenlerin gittikçe azaldığını düşünüyorum. Dindarlık artık insanların gündeminden çıktı. Artık dindarlıktan bahsetmiyor insanlar, artık muhafazakârlıktan bahsediyor. Hâlbuki bu iki kavram birbirinden çok çok farklı şeyler. Yani muhafazakârlık dediğiniz zaman inancı olan fakat bunu yaşamayan, hayatında bunun belirtileri olmayan bir anlayış; ama dindar dediğiniz

zaman, kelimenin tam anlamıyla söylüyorum dinine düşkün, dinini hayatına hâkim kılan, o uğurda yaşamaya çalışan, onu ilkesel olarak benimsemiş insanlardan bahsediyoruz. Türkiye’de bu oran hızla düşüyor.

Siz dernek olarak buna nasıl müdahale ediyorsunuz?

Zaten derneğimizin kuruluş amacı da buydu. İnsanların gündeminden dini, İslam’ı, Allah’ı İslam’ın yaşanabilirliğini hiç gündemden düşürmeyelim diye, gündemde tutalım diye böyle bir girişimde bulunmuştuk. Bu uğurda da gücümüzün yettiği kadar çalışıyoruz.

Derneği kurduğunuz zamandan bu yana dindarlık anlamında bir artış gördünüz mü?

Çevremizde çok güzel gelişmeler oldu. Yani insanların bilinçlenmesi insanların olaylara farklı bakmaları insanların daha bilinçli hale gelmesi için elbette ki 2003’te kurulmuş bir derneğin 2017 ye kadar elbette ki katkıları oldu.

FETÖ olayları ile ilgili ne düşünüyorsunuz sizce 15 Temmuz’da yaşananlar bir darbemi? Siz nasıl nitelendiriyorsunuz?

Ben şöyle düşünüyorum; bunu birkaç yerde de söyledim zaten. Ben imam olduğum için cumaları vaaz ediyorum. Fethullah Gülen Hareketi ya da FETÖ ne deniliyorsa. İki şeyi hesaba katmamışlardı, darbe yapmayı hesaba katmışlardı; ama iki şeyi hesaba katmamış; bir Hakk’ı hesaba katmamış, takdiri hesaba katmamış; diğeri halkı hesaba katmamış. Çünkü seksen darbesinde biz çocuktuk sabahtan akşama kadar evden çıkmadığımız günleri hatırlıyorum bakkala dahi gidemiyorduk niye? Sokağa çıkma yasağı vardı. Annemiz babamız hiç bir polis hiç bir jandarma olmadığı halde televizyondan ya da radyodan sokağa çıkma yasağını duymuş çıkamıyorlardı. Gelineen süreçte artık insanlar eski insanlar değil otur dediğiniz zaman oturacak kalk dediğinizde kalkacak yat dediğiniz zaman yatacak insanlar değil. Böyle olunca halk böyle bir tepki verdi.

Bu tepkiyi haklı görüyor musunuz?

Haklı görürüm niye görmeyeyim. Çünkü bence siyasi iktidarı seversiniz sevmezsiniz, beğenirsiniz beğenmezsiniz; ama işleyen bir sistem var ve işleyen sistemi yapılan bir darbeye daha iyi hale getirebilecek kimse yok. O yüzden çok haklı bir gerekçeyle de böyle bir darbe olmadı yani hani seksen darbesine bir sağdan bir soldan öldürüp insanları bir pozisyona sokmak istediler ondan sonrada sanki darbe yapmayı meşru bir hale getirdiler ve darbe yaptılar. Kimsenin de sesi çıkmadı. Ama şimdi öyle değil yani şimdi sağcısı, solcusu, dindarı hepsi karşı çıktı bu manada halkın ortak bir hedefi vardı. Yani tamam iyisiyle kötüsüyle bu devlet bizim. Bu sistemin darbeye daha iyi hale getirileceğini biz düşünmüyoruz deyip tepki gösterdi ben öyle düşünüyorum. Halkın desteği de bu manada oldu. Elbette ki şunu söylüyorlar ya Erdoğan'ın çağrısıyla halk çıktı. Ben örnek diye söyleyeyim Yalova'da bir arkadaşım var diyor ki akşam saat on civarı, on buçuk civarı diyor ben öğrendim. Yalova'da da kimseyi tanımaz memur. Ne yapabilirim diye düşündüm diyor. Bu adam herhangi bir siyasi partiye de üye değil. Dindar bir adam bir arabam var dedim diyor. Arabama bindim, gittim askeriye'nin önüne diyor arabamı park ettim daha askeriye'nin içinde bir hareketlilik yok diyor. Karşı kaldırıma da oturdum diyor. Ne olacak diye düşünüyorum diyor. Şimdi eğer adamlar zırhlı araçlarla çıksalar en kötü benim arabamı ezerler ben bir yirmi yıl daha çalışırım bu arabayı almak için diye düşündüm diyor devlet memuru çünkü. Yani olan bana olur diyor. Sonra benim oraya arabamı koyduğumu gören olunca bir kaç kişi daha geldi oralara koydular. Daha sonra meydana çıkın çağrılarında sonra insanlar çıkmaya başladılar diyor. Yani bu adam hiçbir siyasal bağı olmadığı halde yapabileceği tek şey olarak bunu görüyor bu şekilde tepki verdiğini anlatıyor.

Halk meydana devlet için mi çıkmış oldu sizce?

Halk düzenin bozulmasını istemedi. Bunun sağcısı da böyle solcusu da böyle, İslamcısı da böyle, hepsi böyle. Bu manada insanlar bu düzenin bozulmasına başkaldırmış oldular. Biz bu düzenimizi bozdurmamız iyi ya da kötü dediler benim şahsi görüşüm böyle.

Peki, bu Reis'in yanındayız onu bırakmayız tarzında söylemler için ne düşünüyorsunuz?

Ben onu çok sağlıklı bulmuyorum Şöyle ki 15 Temmuz olaylarından sonra yapılan mitinglerden de şunu gördük; o gün akşam saklananların ertesi gün kahraman ilan edildiklerini gördük. O yüzden o tarz sözleri bir siyasi şov olarak görüyorum.

Peki, o gün vefat edenlerin şehit olarak nitelendirilmeleri, bu şahadet bakışını siz bir imam olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şimdi insanların ne niyetle oraya çıktıklarını bilmiyoruz. Yani bugün şehitlik kavramını öyle altüst ettiler öyle bozdular ki trafik şehitlerimiz var artık. Adam belki sarhoş olduğu İçin kaza yaptı; ama trafik şehidi oldu. Şimdi o yüzden insanların niyetlerini bilmeden, ne amaçla çıktıklarını bilmeden, bunların durumları hakkında bir şeyler söylemek doğru değil ben doğru bulmuyorum.

Bu konulardan bahsedilirken şehit oldukları ile ilgili programlar yapılıyor hayatları canlandırılıyor “biz ölmeye gidiyoruz duygusuyla çıktıklarından bahsediliyor. Meydana çıkınca ölebilme durumunu kestirmiş olmaları mümkün mü sizce?

Şimdi hiçbirimiz o gün olacakları tahmin etmiyorduk dolayısıyla adam oraya ne amaçla çıktı şu arkadaşları bir göreyim veya ne yapıyorlar diye mi çıktı bunu bilmedikten sonra bizim böyle bir yargıda bulunmamız doğru değil. Tek tek bilmek lazım yani şimdi kime şehit diyeceğiz. Biz olaylarda dini referans aldığımız için olaylara böyle bakmak zorundayız. Peygamberimiz(a.s) zamanında onun ordusunda savaşan sahabelerden bir tanesi çıkıyor bir sürü adam öldürüyor. Sonunda kendisinde ölüyor. Şehitler arasında onu da getiriyorlar Allah Resulü diyor ki onu ayırın o şehit değil diyorlar ki ya ResulAllah bu adamda bizle çarpıştı. Bu adamda şu kadar adam öldürdü. Bu kadar yara aldı ve ondan sonra öldü falan diyince o çıkarken ne kadar iyi savaşıyor desinler diye çıktı diyor. Ganimet için çıkmıştı yola diyor. Yani biz bilemeyiz ki böylede çıkmış olabilir insanlarda olabilir. Gerçekten vatan elden gitmesin diye çıkmış insanlarda olabilir. Toptancı bir zihniyetle hepsini şehit ilan

etmek ben çok yakinen hayatlarını araştırmadığım için, bilmediğim için bir şey demiyorum. İnsanlar ne der ne demez onu bilemem.

Son olarak bu konuştuklarımız dışında dernekle ilgili söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Ağırlıklı olarak dini referans alarak eğitim veren bir kurumuz. Toplumun her kesimine dini en sağlıklı bir şekilde gütürmeyi hedefledik gütürüyoruz da yediden yetmişe herkesle bu manada bir çalışmamız mevcut. Bu manada derneğin kuruluş amaçlarını gerçekteştirdiğimizi ya da gerçekteştirmek üzere olduğumuzu düşünüyorum. Gidişattan memnunuz, pişman olduğumuz hiçbir faaliyetimiz yok. 2003'ten 2009'a kadar çok yoğun bir dönem geçirdik biz özellikle benim başkanlığım döneminde çok yoğunduk. İşte basın açıklamaları, başörtüsü eylemleri Kudüs mitingleri, Çeçenistan mitingleri, Afganistan, Irak, Suriye Filistin, yani aklınıza ne gelirse çok yoğunduk, çok yoğun olmamıza rağmen ya niye yaptık dediğimiz bir şeyimiz olmadı çok şükür.

Kendinizi bu anlamda geliştiriyor musunuz daha iyi olmak adına?

Biz derneği kurduğumuzda yaş ortalaması 25 civarında olan bir ekiptik. Herkes genç delikanlı, hayata çok büyük umutlarla bakan bir anlayışımız vardı. şimdi hepimiz orta yaşlara geldik. Elbette ki hem kişisel olarak kendimiz geliştik, hem de yaptığımız faaliyetleri de geliştirdik. Daha sağlıklı daha iyi bir zemine oturttuk diye düşünüyorum.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sivil toplum kavramı, topluma yararlı hizmetler yapabilmek amacıyla, devlet otoritesi dışında örgütlenebilen, gönüllü olarak kurulmuş birliktelikleri temsil etmesi açısından önemli bir kavramdır. Kavramın içeriği hep tartışıla gelmiştir ve toplumda farklı tezahürleri var olmuştur. Farklı anlayışları, eylemleri, sonuçları içinde bulunduran sivil toplum örgütlerinin işleyişi, topluma dönen yüzü ve onda bıraktığı etkileri çok önemlidir. Çünkü bu kuruluşlar toplumun nabzını tutar ve aynı zamanda bunu belirleyici bir rol üstlenir. Dolayısıyla topluma toplum için katkıda bulunması temel amacdır. Bu bağlamda tüm sivil toplum kuruluşları incelenmeye değerdir. Biz genel olarak sivil toplum nasıl anlaşılıyor ve bugüne kadar Türkiye’de sivil toplum gelişmeleri hangi düzeyde gerçekleşmiş; özel olarak da dini amaçlar taşıyan, faaliyetlerini bu çizgide devam ettiren ve bu anlamda din sosyolojisine katkısı olacağını düşündüğümüz HEDA-DER’deki sivil toplum anlayışı ve toplumu etkileyen yönleri yapılan görüşmelerle ortaya koymaya çalıştık. Öncelikle genel olarak derneğin temel özelliklerinden başlıklar halinde bahsedip, daha sonra mülakatlardan çıkarmış olduğumuz sonuçları değerlendireceğiz.

Derneğin Genel Özellikleri

-Derneğin Fiziki Yapısı

Genel olarak sivil toplum kuruluşlarının aktif olarak yer aldığı ve çalışma alanları olan binalarının, amaçlarını gerçekleştirebilmesi için fiziki yapıları büyük önem arz etmektedir. Dernek, fiziki yapısı itibariyle bina ve yerleşim alanı olarak faaliyetlerine uygun bir ortama sahiptir. Eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için dernekte sınıf, seminer ve konferans salonları mevcuttur. Binanın mülkiyetinin yakın dostları üzerine olması ve dernek üyelerine tevdi edilmesi bu konuda sıkıntı çekmelerini engellemektedir. Dolayısıyla hem kendi binalarında hem de kültürel etkileşimi, dayanışmayı bayanlar arasında da sağlamak için açmış oldukları, faaliyetleri bayanlar için olan ve bayanların yürüttüğü, Hüveyda Kültür Merkezi’nde

aktivitelerini ve her türlü hizmetlerini gerçekleştirebilmektedirler. Zaman zaman sosyo kültürel aktivitelerinde seminerlerinde, konferanslarında katkı olması amacıyla, dışardan eğitim ve kültür seviyesi olarak uygun olan kişilerle bağlantı kurup, onların sunum yapması sağlanmakta ve tefsir, siyer, hadis gibi dersleri ve toplumsal ahlaki konu alan bilgileri vermek içinde bu yönetime başvurumaktadırlar.

-Derneğin Yönetim Biçimi

Dernek, yönetim hususunda kendi kanaatlerince hem eğitim düzeyi hem de yaşayış biçimi olarak; yöneticilik formasyonunu elinde bulunduran, dolayısıyla yetkin olan kişiler tarafından yönetilmesine dikkat etmektedir. Bu konuda zaten tek referansı bu işi yapacak olanın dini bir yeterlilik ve uzmanlığa ulaşmış olmasıdır. Bunun yanı sıra yönetimdeki kişilerin, derneğin genel düşünce yapısına aykırı bir düşünce tarzı içerisinde olmaması ve bu minvalde faaliyetler üretebilecek ve gerçekleştirebilecek olması oldukça önemlidir. Dernekte yönetim değişikliği tercih edilmemektedir. Hastalık, memuriyet gibi geçerli sebepler olduğu zaman değişiklik yapılmaktadır. Sonuç olarak yönetim bakımından bir yeniliğe, yenileşmeye ihtiyaç duymadıklarını söyleyebilmek mümkündür.

-Derneğin Üye Profili

Sivil toplum kuruluşlarında üye olgusu oldukça önemlidir. Üyeler ile olan iletişim kurumun devamını sağlar. Kurumun sunduğu hizmeti daha iyi hale getirebilmek için, derneğin işleyişinin devamı için aktif olan üye sayısının artırılması gerekir. Bunu sağlamanın çeşitli yolları vardır. Örneğin üyelerin cazip karşılayacağı bir takım çalışmalar yapılabilir. Üyelere iş kurma, yatırım yapma becerisine dayalı eğitimler verilebilir. Aile içi ve kişisel anlamda sorunlarına çözümler üretilebilir. Toplumla bütünleşebilmesi asosyallikten kurtulabilmesi sağlanabilir. Bu ve bunun gibi birçok faaliyetle üyelerin kuruma katılımı sağlanır. Bunun yanı sıra kurumda var olan üyelere yönelik yönetimle ilgili, halkla ilişkiler, proje üretebilme ve hazırlayabilme ile ilgili eğitimler verilmesi çok önemlidir. Üyelere ufuk açıcı, vizyon kazanabilmelerini sağlayıcı, dayanışma ruhunu arttırıcı faaliyetlerde bulunulması gereklidir.

Derneğin üye profiline ve kurumla olan iletişimlerine baktığımız zaman, üyelerinin dostluk bağlarıyla birbirine bağlanmış, yıllardır birbirini tanıyan ve dolayısıyla kurmuş olduğu ilişkilerden de anlaşılacağı üzere aynı düşünce sistemine sahip olan gönüllü kişilerden oluştuğunu görmekteyiz. Üyelerin genel olarak mesleki durumları esnafıktır. Kurum, genel olarak topluma hizmet veriyor ancak bu hizmeti üyelerinin yardımı ve öncü olması sayesinde gerçekleştiriyor. Üyeler düzenli aralıklarla derneğe aidat veriyor bu aidatlar ve yine üyelerin yapmış oldukları bağışlar, yardımlar derneğin temel gelir kaynaklarını oluşturuyor. Bu anlamda faaliyetlerini gerçekleştirmek için gerekli olan finansman desteğini üyelere ve dostlarından sağlamaktadırlar; ancak zaman zaman her kurumun yaşadığı gibi mali sıkıntılarda yaşayabilmektedirler. Sonuç olarak üyeler hem mali anlamda destek vererek, hem de yapılan faaliyetlere katılarak derneği ayakta tutan bir işlev üstlenmektedir.

-Faaliyet Kaydı

Dernekte yapılan her türlü etkinliğin kaydının tutulması, ileride o faaliyetle ilgili kapsamlı bilgiye ulaşmak ve benzer faaliyetlerde bulunurken gerekli bilgi alımını sağlamak için oldukça önemlidir. Bu bilgilerin bir düzen içerisinde arşivlenmesi gerekmektedir. Dernekte bu anlamda üye bilgileri başta olmak üzere resmi olarak Dernekler Masası'nın talep ettiği her türlü bilgi kayıt altına alınmakta, arşivlenmekte dolayısıyla kurumsal hafızaya önem verilmektedir. Ancak dernekte faaliyetler yoğun olarak devam ettiği için, zaman bulamaktan kaynaklı, yapılan her işin zaptının tutulması mümkün olmamaktadır. Bu durumun önlenmesi için gerekli eleman istihdamının yapılması gerekmektedir.

-Derneğin Yayın Faaliyetleri

Dernek; aylık broşür, dergi, bülten, proje kitabı/kitapçığı vb. şekillerde yayın faaliyetleri yapmamaktadır. İlk kurulduğu yıllarda kitapçık, küçük dini hikâye kitapları türünde ürünlerin ve farklı dillerde Kur'an-ı Kerim dağıtımını yapmışlardır. Ancak daha sonra bu tür faaliyetlere devam etmemişlerdir.

-Dernek ve Bilişim Teknolojisi

Web sayfası, bir kurumun, özellikle bir sivil toplum kuruluşunun tanıtımında, bireylerin ve kuruluşların; dolayısıyla toplumun dikkat ve ilgisini çekebilmesinde önemli bir rol oynar. Bu tarz bir destek; kurumu tanıtmasının yanı sıra yapılan faaliyetlerle ilgili bilgi verir, kurumun etkinlikleri ve yapacakları ile ilgili duyuru yapabildiğini sağlar. Diğer kuruluşlarla özellikle paydaş ve akranlarıyla iletişim kurmasını kolaylaştırır. Kuruma yeni üyelerin girişini sağlar, üyelerle iletişim halinde olabilmek, onlara gerekli mesajları verebilmek, projeler üretip bunları halka sunabilmek imkânı sağlar, az bir maliyet gerektiren ve bu şekilde büyük kitlelere ulaşımı sağlayabilen bir platformdur. Derneğin bu anlamda bir web sayfası mevcuttur. İçerisinde derneğin tanıtımından yapılan faaliyetlere kadar doyurucu nitelikte bilgiler vardır; ancak aktif olarak kullanılmamaktadır ve güncellenmemektedir. Bu anlamda site içi bilgiler bir düzene oturtulmamıştır. Derneğin bir Youtube kanalı da vardır. 110 kişi bu kanala abone olmuştur ve toplamda 11 tane video bulunmaktadır.

Sosyal medya kullanımı da aktif değildir. Şu an sosyal medyada dâhil her türlü bilişim araçlarından kaçınılmaktadır. Hâlbuki bilişim teknolojisi kuruluşların dünyaya açılımını sağlayabilmekte, gelişen, değişen ve küreselleşen dünyayı yakalayabilme ve ona entegre olabilmeyi kolaylaştırmaktadır. Ki ulaşmak istediğiniz hedef kitlenin çoğunluğunun bu gerçeklik içerisinde yer alıyor olması önem derecesini artırmaktadır. Dernek, bu tür araçları belli bir süreden sonra kullanmamıştır. Dernek, tanıtımını bu yollarla yapmayı gerekli görmemektedir. Bu tarz bir tanıtımın faydasından çok zararını yaşadıklarını söylemektedirler ve bunun için iletişimi yüz yüze, karşılıklı insan ilişkileriyle yapmaktadırlar. Böyle daha gerçekçi, sağlıklı ve kalıcı iletişim kurabildiklerine inanmaktadırlar.

Kuruluş Amacı ve Heda-der

Dinin, günümüzde hala bireylerin yaşayış biçimleri üzerinde etkilerinin olup olmadığı, varlığını devam ettirip ettirmediği tartışma konusudur. Bu tarz tartışmalar genellikle modernizm üzerinden yapılmaktadır. Nitekim modernite ile birlikte genel anlamda “din çözülüp yok olma sürecine mi girdi; yoksa yok olmaktan ziyade daha

mı güçlendi ya da moderniteyle bir ilişki içerisine girip karşılıklı etkileşime bağlı olarak var olmaya, yenilenmeye, değişmeye mi başlıyor; yoksa bir farklılığa gitmeden, özünden hiçbir şey kaybetmeden hâkimiyetini devam mı ettiriyor?” bu konularda farklı kuramlar üretilmektedir.

Modernizmin insanoğluna sunduğu yenilikler ile bir takım başarılar elde etmiş gibi görünse de aslında başarısız kaldığı bazı noktalar da vardır. Örneğin modernizm kendisi ile birlikte insanların karşı karşıya kaldıkları bir takım sıkıntılarının sebeplerini açıklayamamaktadır. Örneğin, insan neden acı çekiyor? Neden bazı insanlar maddi sıkıntı çekerken, bazıları zenginlik içerisinde yaşıyor? İnsanı mutlu kılabilen hedefler nelerdir? Yaşamımız sona erdiği zaman nereye varacağız? Gibi sorular modernizmde karşılık bulamayan sorulardır. İnsanlar bu sorulara cevap bulabilmek adına modernizmle birlikte kapitalizm, komünizm, faşizm gibi ideolojik fikirleri din yerine koymaya çalışmış ve bu fikirlerin dinin konumunu ihlal edebileceğine dair inanç geliştirmiştir. Hâlbuki insanlar dinden ayrılmıyorlar sadece bir dinden başka bir dine geçiyorlar dolayısıyla din olgusu var olmaya devam edecektir ve din duygusu hiçbir zaman ölmeyecektir. Çünkü din insana ezeli ve ebedi değerler sunmaktadır (Akgül, 2002:95-98). Dolayısıyla din adına kurulmuş bütün oluşumlar incelenmeye değerdir. İnsanların varlığını anlamlandırma çabası devam ettikçe bu anlamın takip edilmesine imkân verdiklerinden dolayı din kurumları önemlidir. Toplumumuzda dini içerikli bir sürü dernek ve kuruluş vardır. Bizim araştırmamız Konya’da bulunan Heda-Der ve onun din algısına yapmış olduğu ve yapacağı etkilerdir.

Dernek; Türkiye’deki dini hayatı değerlendiren ve genel olarak dinden bir kopuş olduğunu, toplumsal ahlakın çöküntüye uğradığını dile getiren ve bu durumun ancak İslam dininin gerekleriyle düzelebileceğini topluma aşlamak, kabul ettirebilmek, dini emirleri bir hayat düsturu haline getirebilmelerini sağlamak amacıyla, özelde birey, genelde toplum eğitimini temele almış bir kurumdur.

Ana misyonları, toplumdaki dini anlayış ve yaşayışı daha iyi hale getirebilmek, İslami anlayışın sadece vicdan üzerinde kalmayıp, kişilerin sosyo kültürel, ekonomik, her türlü yaşayış biçimine müdahale edebilmesini sağlamak,

Müslümanlar arasındaki bağları kuvvetlendirmek ve birbirlerine olan müsamaha duygularını geliştirmek ve nihayetinde şeriatı hâkim kılmaktır.

Şeriatı getirme gayesi, derneğin kurucuları tarafından açık bir şekilde dile getirilmektedir. Bu hassasiyeti taşıyan ve bu uğurda fayda sağlayabilecek olan kişilerle birleşip derneği kurma kararı almışlar ve bunu 2003 yılında gerçekleştirmişlerdir.

Kurucu üyeler, toplumu ıslah etme ile kastettiklerinin, insanların Allah'ın diniyle tanışmalarını sağlamak olduğunu ileri sürmektedirler. Bu noktada her ne kadar Müslüman olsa da İslam dininden bihaber bir toplum profili zihnimize canlanıyor. Nitekim üyelere bu durumu doğrulayarak; Müslümanların, genelde ülkemizde, özelde ise Konya'da, dini nasıl yaşamaları gerektiğini bilmediklerini, dine karşı olmaları gereken mesafeyi koruyamadıklarını, yaşantılarında dinin hâkim olmadığını söylemektedirler. Bu anlamda dindarlık konusuna da değinip, kişilerin muhafazakârlık kavramını daha çok benimsediklerini ve zaten dindarlığın etkisinin azaldığı konusunda hemfikirler. Onlara göre muhafazakârlık inancı olup bunu yaşamayan, dindar ise; dine düşkün olup onun hayatına hâkim kılmaya çalışan anlamındadır. Bu sayı onlara göre günümüzde gittikçe düşmektedir. Dolayısıyla bu durumun ancak Şer'i hükümlerin hayata geçirilmesi ile olacağı kanaatindedir. Her şey üzerinde sadece Allah'ın hâkimiyetinin olması gerektiğini düşünüyorlar. Tabii Allah'ın hâkimiyeti zaten varlıklar üzerindedir. Ancak burada kastedilen, İslam dininin temelini oluşturan tüm emir ve yasakların yürürlüğe konduğu, yerine getirildiği bir ortamdır.

Şeriatın gelmesinin şu an bulunduğumuz ortamda pek mümkün olmadığını ancak, buna öncü olduklarını dile getirmektedirler. Her ne kadar şeriatın gelmeme olasılığı yüksek olsa bile bu gayeden şaşmayacaklarını ve kendileri pratikte bu amacı gerçekleştiremeseler bile bu temel hedefleridir. Bunu arzulanabilecek, bu uğurda savaşılabilecek, bu zihni algıyı, düşünceyi her daim canlı tutabilecek, âdeta Şeriat neferleri yetiştirmekte temel stratejileridir. Yani temel hedefleri bu çerçevede yeni bir insan tipi oluşturmak. Derneğin, böylece selefi bir din anlayışına yakın olduklarını görmekteyiz.

Açıkçası amaçlarını gerçekleştirebilmek için belli bir kitleye eğitim verme dışında bir projeleri şu an bulunmuyor. Yani toplumu ıslah etme noktasında eğitimden farklı bir metodolojiye sahip değiller. Herkese ulaşma fikrinden ziyade sadece ulaşabildiği kadarını yeterli görüyor. Hâlbuki amaçları doğrultusunda bir metot geliştirebilmeliler. Şeriatî hakim kılmak bir hedef; ama bunu nasıl yapacaksınız? Örneğin, öyle bir metot olmalı ki hem dini ilimleri, hem fen ilimlerini kapsamalı ve bu düzeyde bir eğitim olmalı ya da farklı bir yöntem geliştirilmeli. Yoksa hedef kitle sınırlı olunca yapılan faaliyetlerde bu noktada sınırlandırılıyor ve haliyle amaç sadece sözden ibaret durumuna geliyor. Yani sadece düşünce bazında insanlar üzerinde etkili olmayı tercih ediyorlar.

Heda-Der ve Eğitim

Derneğin en önemli ve yoğun çalışma alanı eğitimidir. Ancak dernek aslında Eğitim kavramını eleştirmektedir. Halbuki derneğin isminin açılımı Halk Eğitim Dayanışma ve Araştırma Derneği'dir. Kavramın kendisiyle ilgili birtakım olumsuz düşünceler taşımalarına rağmen bu ismi kendilerine seçmeleri, dini bir karakter taşıdıklarını belirttikleri halde, tüzüklerinde amaçlarına yönelik herhangi bir dini ifadeye rastlanmıyor olması kendileri ile ilgili çelişkilerin olduğunun göstergesidir.

Derneğe göre eğitim, insanoğlu için gereksizdir. Çünkü insan eğitilmez. Bir hayvan mesabesinde değildir. Bu yüzden eğitime ihtiyacı yoktur. Sadece insan, tamamıyla kendini Rabbine yöneltmesi, O'nun öğretmenliği dışında herhangi bir öğreticiyi kabul etmemesi yönünde eğitilmelidir. Bu yüzden sloganlarının “insana dair ne varsa” şeklinde olduğunu ve bu anlamın bir insan inşa etmeyi ifade ettiğini dile getirmektedirler.

Günümüz eğitim sistemini de bu anlamda eleştirmektedirler. Pozitivist, rasyonalist bir eğitimi öngören sistemin, insanlar için fayda sağlamayacağı kanaatindedirler. Hatta onlara göre bu eğitim sisteminde kişilere tıpkı Pavlov'un köpekleri gibi reflekse dayalı bir öğretim biçimi dayatılmaktadır. İnsanlar alışılmış bir takım fikir ve hareketleri tekrar edip duracak ve buna refleks gösterecek denekler gibi görülmektedir. Bu yüzden bu eğitim sistemi insanlık için tamamen bir tehlike

arz eder çünkü genel bir ifadeyle insanı İslamiyet'ten uzaklaştırmaktan başka bir rolü yoktur. Hatta “zorunlu eğitim” ifadesinin yanlış olduğu kanaatindedir. Eğitim onlara göre kendiliğinden oluşan bir istekle gerçekleştirilmeli, zorunlu olmamalı. Çünkü herkes okul eğitimi almak istemeyebilir. Bir sanat öğrenmek isteyebilir. Buna zorunlu bir eğitim dayatılarak engel olunmamalıdır. Bu yüzden mevcut eğitim sistemini değiştirmek istiyorlar.

Derneğin önerdiği eğitim tarzı; insanların Rableriyle, kitapları olan Kur'an-ı Kerim'le tanıştırılmasını temel alan, sadece Allah'ın hâkimiyetini arzu edip başka bir şeye kulluk etmekten alıkoyacak bir eğitim sistemidir. Temel hedef, kişilerin nefsi olarak tezkiye olmasını sağlamaktır. Dolayısıyla bireylere Tanrılık hissi verebilecek her türlü kişisel gelişimden uzak durmaları gerektiği konusunda bilgiler vermektedirler. Bu anlamda kurum olarak kişisel gelişim, bilgisayar, yabancı dil, iletişim becerisi, rehberlik, yöneticilik, proje hazırlama, insan kaynakları gibi kendilerini geliştirebilmek adına bir eğitim alıp almadıkları konusunda yaptığımız görüşmelerde; bu tarz kişisel beceri ve başarıyı arttırıcı gelişimlerin kişiyi olduğu noktadan aslında hiç olmadığı ve olamayacağı bir noktaya; tanrılık vasfı kazanma hırsına getirdiğine inanmaktadırlar.

Bireyin tefekkür halinde bir yaşam sürmesi için teşvik etmektir. Bunun için başta Kur'an ilimleri olmak üzere birçok ilmi, yarı modern diye nitelendirdikleri- ki modern öğretim biçimlerine tamamıyla karşılar-bir öğretim biçimiyle, yarı modern bir medresede eğitim verdiklerini ifade etmektedirler. Tabi buradaki yarı modern ifadesi muğlak bir ifadedir ve tam olarak neyi kastettiği anlaşılmamaktadır.

Derneğin eğitimde hedef kitlesi genel olarak insan olan herkes; ama özelde eğitim çağındaki, özellikle lise eğitimi almamış gençler üzerine yoğunlaşmaktadır. Yani bu kitle tamamen kuruluş amacıyla doğru orantılıdır. Bu konuda belirlemiş oldukları program doğrultusunda, dini içerikli dersler vermekte ve bunun yanı sıra üyelerine, öğrencilerine ve halktan katılmak isteyenlere yönelik; seminer, konferans ve panel türü eğitimlere devam etmektedirler. Böylece dinin toplumsal yaşayışa hâkim kılınması amacıyla bilgilendirici ve yönlendirici hizmetlerde bulunmakta, üyelerini bilinçlendirip,

sosyokültürel anlamda dini rehberlik hizmetleri sunmaktadırlar. Sonuç olarak, İnsan dönüştürmeye dayalı bir eğitim sistemini öngörmektedirler.

Heda-Der'in ve Siyaset, Devlet Kurumlarına Bakışı

Sivil toplum kuruluşları, toplumsal sorunları çözümlerken, kamu kurumlarıyla da iletişim halinde olmalıdırlar. Bu iletişim, kurumun işini kolaylaştırır, bu anlamda karşılıklı bir güven bunalımı yaşamadan iş ve anlayış birliği içerisinde olmak gerekmektedir. Tabii bu durum sivil toplumun varlığıyla çelişecek nitelikte olmamalıdır; yani STK'ların devlet kurumunun hâkimiyeti altında olmaması gerekliliğini ortadan kaldırmaz. Sadece kurumun hedef ve sorunları üzerine eğilme noktasında kamu kurum ve kuruluşlarının hatta özel kuruluşların dahi katkısı olmaktadır. Bu anlamda dernek, devlet kurumlarıyla gerek duyduğu oranda iletişime geçmektedir. Genelde resmi prosedürü yerine getirmek amacıyla ilişki kurmaktadır. Devlet içerikli plan ve projelerde bulunmaktan kaçınmaktadır. Bu anlamda herhangi bir siyasi eğilim içerisinde olmamayı tercih edip, etkinliklerini bu yönde gerçekleştirmektedirler. Bunun sebebi olarak ta devletin yönetim biçiminin, derneğin amaçlarıyla örtüşmediğini, devletin dini bir yapılanmadan ziyade din dışı bir nitelik taşıdığına inanmaktadırlar. Hatta dini yaşayıştan kopuşun bir simgesi haline geldiğini düşünmektedirler.

Devlet onlara göre toplumdaki dini hassasiyetlerin etkisini yitirmesine sebep olarak başat konumdadır. Dini çöküntünün tek kaynağı devlet ve onun Cumhuriyetten bu yana yapageldiği reformlardır. Batılılaşma, modernleşme gibi nedenlerle yapılan yenilikler ve uygulanan yönetim biçimleri dindarlığın çözümlenmesine ve toplumsal yaşamdaki tezahürlerinin yok olmasına sebep olmuştur. Devlet onlara göre laik, pozitivist/rasyonalist, batı kaynaklı bir anlayışa sahiptir. Bu anlamda devletin masum olmadığı kanaatindedirler. Ve devlet projelerinin de aynı amacı taşıdığı endişesiyle bu projelere destek veremeyeceklerini, “devlet ve devlet kurumlarının ne uçağı ne pilotu oluruz” şeklinde keskin çizgiler ifade eden söylemlerle belirtmişlerdir. Halbuki devleti bu batılılaşma çizgisinden kurtarabilmek adına bir proje geliştirebilirler. Yani bu kendi tabirleriyle batılılaşma çılgınlığının önüne geçmek hatta bu konuda pilotluk yapmayı tercih edebilirler! Ama öyle ki

devlet adına hizmet etmeyi kendi varlıkları ile çelişecek bir durum olarak görmektedirler. Bu yüzden siyasi hiçbir düşünce tarzını benimsemiyorlar. Bu anlamda genel olarak oy da kullanmıyorlar. Kendilerini herhangi bir siyasi partiye yakın hissetmiyorlar. Çünkü hepsinin isteği daha öncede belirttiğimiz gibi seküler bir Türkiye'dir. Dolayısıyla devletin Milli Eğitim Müdürlüğü, Belediye, Sağlık Müdürlüğü, Tarım Müdürlüğü, Kaymakamlık, Valilik, Üniversite vb. hatta Diyanet kurumlarıyla dahi iletişim kurmaktan kaçınmaktadırlar. Hepsinin devlete hizmet ediyor olması temel sebeplerindedir

Zaten nihai olarak şeriatla hükmetmeyen bir devletin desteklenmesi onlara göre caiz değildir hatta haramdır. Türkiye'de şeriatı getirebilecek herhangi bir siyasi partinin de olmadığı kanaatindedirler. Hatta şeriatın bu şekilde oy vermeye dayalı bir demokratik sistemle gelemeyeceğini söylemektedirler. Meşruiyeti demokratik sistemin, seçimle bir yerlere gelmenin sağlamayacağı kanaatindedirler. Bunun ancak demokrasi dışı yollarla olabileceğini, daha açık bir dille bir devrimle olabileceğini düşünmektedirler. Nitekim örnek olarak Peygamberimiz (sav)'i ve Humeyni'yi vermektedirler. Bu durum bizi sahip oldukları düşüncenin kaynağının, Humeynici bir anlayışın izlerini taşıdığı, ona dayandığı sonucuna götürmektedir. Zaten anladığımız kadarıyla Türkiye'yi adeta bir Darül harp gibi görüyorlar ve ümmetçilik ideolojisine bu anlamda daha yakınlar.

Heda-Der' de Sivil Toplum Kavramı ve Sivil Toplum Kuruluşları

Dernek, sivil toplum kavramını ilk ortaya çıkış sebebi ile değerlendirerek, benimsemediklerini ve bu yüzden kendilerini bir Sivil toplum Örgütü olarak görmediklerini söylemektedirler.

Kavramı hem siyasi hem de dini açıdan değerlendirmektedirler. Siyasi açıdan sivil toplumun, tamamıyla devlete bağımlı, devlet projelerini destekleyici bir görev üstlenen, devletin kendi politikalarını halka benimsetmek amacı ile kullanılan bir araç olarak görmektedirler. Aslında bu konuda haklılık payları vardır. Çünkü günümüzdeki sivil toplum örgütleri birbirleriyle iletişim halinde olmaktan çok devletle işbirliği içerisinde olma çabasındadır. Bu durum devlet ile toplum arasındaki

demokratik ilişkiyi zedelemektedir. Sivil toplumun devletten bağımsız, özerk bir kimlik oluşturmasını engellemektedir. Aynı zamanda sivil toplum bu şekilde devleti kontrol edebilme, eleştirebilme mekanizmasını geliştiremez. Hal böyle olunca sivil toplum özüyle çelişmek zorunda kalır. Diğer taraftan devletin denetim mekanizması da oldukça güçlüdür. Bu esnetilmediği sürece sivil toplum unsurları kendilerini çok rahat hissedemeyecekler ve arzu edilen demokratik anlamda bir gelişmeyi de sağlayamayacaklardır. Bu yüzden devletin sivil toplum üzerine etkisi asgari düzeye indirilmelidir (Onbaşı, 2005:75). Bu zamana kadar sivil toplumun ne olduğu ve nerde durması gerektiği ile ilgili yapılan tartışmalarda buna benzer sonuçlar çıkarılmıştır. Yani sivil toplumun ya devlet dışı, ya da devletin bir ön ayağı görevini üstlenmiş bağımlı bir kurum olduğuna dair farklı fikirler üretilmiştir. Bir başka düşünce de sivil toplumun hem devletle iç içe hem de karşı bir konumda olabileceğidir.

Dernek dini açıdan da sivil toplumu Batının dayattığı bir kavram olarak görür ve Müslümanlıkla örtüşmediğini ve Müslümanlar arasında kabul görmemesi gerektiğini düşünmektedir. Kendilerini bu yüzden bir Sivil toplum Kuruluşu olarak nitelendirmezler. Bu noktada konuyla ilgili bazı akademisyenlerin yaptığı çalışmalardan örnek verecek olursak, Türkiye’de Ali Yaşar Sarıbay İslami grupların bir Sivil Toplum Örgütü olup olamayacağı konusunda görüşler aktarmıştır. Ona göre; “Sivil toplumun demokrasiyle örtüşmesini zorlayabilecek İslami kültürel faktörler vardır. Sivil toplumu değerlendirirken kurumların varlığından ziyade belirli davranış ve değer kodlarının şekil verdiği bir kültürel zeminin varlığını yadsımamak gerekir. Bu kodlara göre bir “öteki” kavramı vardır ve sorgulanabilir bir otorite vardır. İslamiyet’te ise ümmet fikri’ her türlü farklılaşmanın üstünde olup, hem toplumsal sınıfları hem de ulusları etnik ve kabilesel bölünmeleri reddeder. Bölünme İslam’da sosyolojik bir veri olarak değil günah olarak algılanır. Bu yüzden İslam’ın dışında olan kâfir olarak nitelendirilir ki bu açılarından anlamlı bir veridir. Ayrıca birliğe (tevhid) verilen önem zaman içinde siyasal bir anlam kazanmış ve “hükümdarın eşsiz, yüksek ve mutlak iktidarı şeklinde algılanmaya başlamıştır.” Ki bununda her türlü üstün bir “dış irade”yi yadsıyan demokrasi ve sivil topluma aykırı olduğu aşikârdır.” (Onbaşı, 2005:84-85). Bunun yanı sıra Sarıbay, Müslümanlar arasında özellikle, Arap dünyası ve ülkemizde sivil toplum ve demokrasi ile İslam’ın

uyumlaştırılma çabaları olduğunu da söyler. Bu görüşü savunanların demokrasi, sivil toplum, insan hakları gibi kavramların İslami ilkelerle bir uyum içerisinde olduğunu iddia ettiklerini söylemektedir (Onbaşı, 2005: 86).

Sonuç olarak, Batının dayattığı bir kavramın içerisinde olmak derneği rahatsız etmektedir. Çünkü bu dini bir çerçevede tanımlanmalarını engellemektedir. Ama kendilerini bir cemaat, cemiyet olarak tanımladıklarında bu durum onların dini referans aldıklarını tescilliyor. Diğer taraftan STK'lar içerisinde her türlü oluşumun var olması -PKK dernekleri solcu dernekleri vb.- ve aynı kefede tutuluyor olmaları onların bu kavramı benimsemesine bir engel teşkil ediyor.

Dernek, kurum olarak başka il ve ilçelerdeki akran sivil toplum örgütleriyle iletişime geçmektedir. Zaman zaman ortak projelerde birlikte hareket edebilmektedirler. Tabi bunu sadece düşünce bazında yakınlık duydukları STK'lar ile gerçekleştirmektedirler.

Halk derneğin faaliyetlerine karşı duyarlıdır. Dernek halkın bu konuda ilgisinin, faaliyetlerine, etkinliklerine vermiş oldukları tepki ve katılım oranları doğrultusunda yeterli olduğunu düşünmektedir. Dernek, Konya içerisinde ve gerektiği zaman başka il ve ilçelerde toplumsal mobilizasyonu sağlayabilmekte ve bölge insanının dikkatini çekebilmektedir. Toplumsal sorunları algılama şekli ve düşünsel temelde halka bütünleşebildiklerini düşünmektedirler.

Sonuç olarak, incelemiş olduğumuz bu dernek, kendilerini sadece resmiyette sivil toplum kuruluşu olarak adlandırıldıklarını ancak İslami literatürde böyle bir kavramın bulunmadığını dile getirmektedirler. İslami literatürde bu kavram yok ancak evrensel manada bir sivil toplum kuruluşunu temsil etmektedirler.

Derneğin kendisini bir STK olarak görmemeleri, onların amaçlarını gerçekleştirebilmek için bu kavrama ihtiyaçları olduğu gerçeğini değiştirmez. Çünkü Sivil Toplum Kuruluşlarından biri olarak nitelendirilmeleri, onlara savundukları şeyi resmi boyutta gerçekleştirebilmeleri için bir ortam sunabilmektedir. Kendilerini amaçları yönünden bir davetçi, bir cemaat, bir mücahit olarak nitelendiriyorlar. Hâlbuki cemaat kavramı zaten bir sivil toplumu ifade etmektedir.

Sonuç olarak, dernek, kanun önünde bir Sivil Toplum Örgütüdür ve kanunların kendilerine tanıdığı tüm haklardan, kanunların elastikiyetinden mümkün olduğunca yararlanmaktadırlar.

Derneğin düşünce yapısında bir takım çelişkilerin olması ve amaçları doğrultusunda, belirlenmiş uzun vadeli herhangi bir yöntemlerinin bulunmaması, daha fazla kitleye ulaşmak için çaba sarfetmiyor oluşları ve sınırlı bir çevrede, sınırlı sayıda kişiyle bu işi yürütüyor olmaları, idealist bir şekilde örgütlenmediklerini ortaya çıkarmaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, Şaban (2010), Sivil Toplum Kurumu Olarak Türkiye’de Derneklerin Profili, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Sakarya
- Akatay, Ayten ve Serhat Harman (2017), Sivil Toplum Kuruluşları, 4, Bursa: Ekin Yayınları
- Akgül, Mehmet (2002), Türkiye’de Din Ve Değişim Bir Erol Güngör Çözümlemesi, 1, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Akgündüz, Ahmet ve Said Öztürk (1999), Bilinmeyen Osmanlı, 1, İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları
- Aliefendioğlu, Yılmaz (1999), “Siyasal Partiler ve Sivil Toplum Örgütleri”, Anayasa Yargısı Dergisi, 16, 95-115
- Althusser, Louis, (2014), İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, 6, İstanbul: İthaki Yayınları
- Aslan Seyfettin (2010), Türkiye’de Sivil Toplum” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9, 31, 260-283
- Aslan, Mehmet ve Gazanfer Kaya (2004), “1980 Sonrası Türkiye’de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 5, 1, 213-223
- Bertlek, Seydi (2011), Eğitim Amaçlı Derneklerin İşlevselliği (Kırıkkale ve Çorum İl Örnekleri), Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Kırıkkale
- Bilge, Muhittin, (2009), Türk Modernleşmesi ve Sivil Toplum, 1, Ankara: Binyıl Yayınları

- Çağırğan, Senar (2006), Derneklerin Hak ve Fiil Ehliyeti, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İzmir
- Çaha Ömer (1994), Osmanlı'da Sivil Toplum, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi, 49, 3, 79-99
- Çaha, Ömer (2003), Aşkın Devletten Sivil Topluma 2, İstanbul: Gendaş Kültür Yayınları
- Çaha, Ömer ve diğerleri, (2013), www.serka.gov.tr/store/file/common/60fadba6fbce97b0c07f562f41137f3.pdf, 12.03.2015
- Erkan, Erol (2012), "Bir Sivil Toplum Kuruluşu Olarak Din Dernekleri", *Bilimname*, XXII, 9, 1, 241-250
- Eser, Mithat (2009), "Hz. Peygamber'in Zulmü Engelleme Amaçlı Hılfu'l-Fudul'a Katılması", *C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi XIII/*, 311-329
- İçduygu, Ahmet ve diğerleri, (2011), Türkiye'de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası CIVICUS Uluslar arası Sivil Toplum Endeksi Projesi (STEP) Türkiye Ülke Raporu II, www.tusev.org.tr/usrfiles/files/step2011_web_son.pdf, (19.07.2017).
- Keyman, Fuat (2004), "Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları Ve Türkiye", İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim Ve Araştırma Birimi, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları, 4, 1-20
- Keyman, Fuat (2004), "Türkiye'de ve Avrupa'da Sivil Toplum", İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim Ve Araştırma Birimi, Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları, 3, 1-34
- Kodal, Tahir (2014), "Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 18, 52, Sayı: ?, 295-3145

- Mardin, Şerif (1990), Türkiye’de Toplum ve Siyaset, 1, İstanbul: İletişim Yayıncılık
- Onbaşı, Funda Gençoğlu (2011), “Halkevleri ve Ülkü Dergisi: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycülük Tartışmaları”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 20, 3, 69-88
- Onbaşı, Funda, (2005), Sivil Toplum, 1, İstanbul: Leyla ve Mecnun Yayınları
- Önal, Bengü (1999), Sivil Toplum Örgütleri ve Bir Sivil Toplum Örgütü Örneği Mehir Vakfı, Konya: Mehir Vakfı Yayınları
- Öner, Şerif (2001), “Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 10, 2, 51-67
- Özbek, Nadir (2007), Savaş ve Toplumsal Mobilizasyon: II. Meşrutiyet Döneminde Sivil Toplum ve Kamusal Alan, http://www.obaarsiv.com/pdf/NadirOzbek_NB.pdf, (04.08.2017).
- Özcan, Yetkin (2010), “Kamusal/Özel Alan Tartışmaları”, Genç Hukukçular Hukuk Okumaları Birikimler Dergisi, 1, 199-213
- Özçelik, Şeyda (2010), Türk Ocakları ve Eğitim Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Adana
- Özdemir, Yavuz ve Elif Aktaş (2011), “Halk Evleri (1932’den 1951’e), A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED), 45, 235-262
- Özkiraz, Ahmet ve M. Nazan Arslanel (2015), “Türkiye’de 1945-1960 Döneminde Sivil Toplum Örgütlerinin Varlığı Meselesi”, GOSOS, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10, 1, 100-120

- Öztürk, Emine, (2016), “Milli Türk Talebe Birliğinde Değişen Milliyetçilik Anlayışı ve Anti Komünizm (1965- 1971)”, SDÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25, 103- 126
- Şahin, Levent ve Mustafa Öztürk (2008), “Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye’deki Durumu”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 60, 54, 3-29
- Talas, Mustafa (2011), “Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi”, TÜBAR (Türklük Bilimi Araştırmaları), Cilt: 10, Sayı: 29, 387-401
- Tunç, Hasan ve Hasret Aktaş (1998), “Batıda ve Türkiye’de Sivil Toplum (Gelişim Süreci)”, Liberal Düşünce Dergisi, 72-89
- Turhan, Aydın (2008), Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Dernekler ve Vakıflar Hukuku, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Çanakkale
- Yelken, Ramazan (2005), “Kamusal Alan Kim(ler)in Alanı?”, Sivil Bir Kamusal Alan İçinde, Derleme, 85-96
- Yıldırım, Murat (2003), “Sivil Toplum Ve Devlet”, C.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi, 27, 2, 226-242
- Yıldırım, Yılmaz (2017), Osmanlı Modernleşmesi Ve Sivil Toplum, 1, İstanbul: Tezkire Yayınları

İnternet Adresleri

- http://www.obarsiv.com/pdf/NadirOzbek_NB.pdf, (Erişim Tarihi: 27.07.2017).
- <http://www.sivilakademi.com/sivil-toplum-nedir/> (Erişim Tarihi: 27.07.2017).
- <http://www.ttso.org.tr/dosyalar/odalar-ne-is-yapar.pdf> (Erişim Tarihi: 27.07.2017).
- <http://www.turkocakları.org.tr/turk-ocagi-tarihi/turk-ocaklarinin-kisa-tarihcesi-3496>, (Erişim Tarihi: 27.07.2017).
- <https://www.dernekler.gov.tr/tr/Mevzuat/kanun/4721-Sayili-Turk-Medeni-Kanunu.aspx>, (Erişim Tarihi: 27.07.2017).

EKLER

Ek-1: HEDA-DER'in Tüzüğü

- 1 -

HALK EĞİTİM, DAYANIŞMA VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

DERNEĞİN ADI:

Madde 1 - Derneğin adı HALK EĞİTİM, DAYANIŞMA VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ'dir. Kısa adı HEDA-DER'dir.

DERNEĞİN MERKEZ VE ŞUBELERİ:

Madde 2 - Derneğin genel merkezi Konya'dır. Dernek uygun gördüğü illerde ve ilçelerde şubeler açabilir.

DERNEĞİN AMACI :

Madde 3 -

1 - İnsanlığın dil, ırk ayrımı gözetmeksizin birlik, beraberliğini sağlamak, kültürel ve sosyal açıdan geliştirmek, aralarında sosyal dayanışmayı ve yardımlaşmayı tesis etmek, kültür mirasımızın korunmasını sağlamak ve geliştirmek.

2 - Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahilinde Yüksek öğretim Kurumlarında öğrenim gören lisans ve lisans üstü öğrencilerin eğitim ve öğretim imkanlarının zenginleştirilmesine katkıda bulunmak, örgün eğitim yanında yaygın eğitime yönelik çalışmalara kültür düzeyinin gelişmesine katkıda bulunmak, düşünce ve eğitim alanında öğrencileri, Anayasa, yasa, yönetmelik, genelge gibi kanuni düzenlemeler ile uluslar arası sözleşmelerde tanınmış hakları konusunda bilgilendirmek, hukuki ve kanuni sınırlar içinde hakların kullanılmasına yardımcı olmak, öğrenciler arasında yardım ve dayanışmayı güçlendirmek, yurt çapında kültür, eğitim ve düşüncenin gelişmesine katkıda bulunmak, bu alanda karşılaşılan güçlüklerin aşılması için bilgilendirme ve yönlendirme çalışmaları yapmak, eğitim ve öğretim konusunda kamu oyunu bilgilendirmek eğitim ve öğretimin gelişmesi için kültürel sosyal ve sportif faaliyetler yapmak,

3 - Öğretim imkanlarından mahrum veya kısıtlı imkanlara sahip öğrencilere maddi yardımlarda bulunmak, Yüksek öğretim öğrencileri arasında barış ve hoşgörünün gerçekleşmesi ve yaygınlaşmasına çalışmak, düşünce ve eğitim alanında hizmet veren aydınların, öğretmen ve öğretim görevlerinin haklarını yasalar çerçevesinde korumak, onlara gerektiğinde hukuki yardımlarda bulunmak, yurt içinde ve yurt dışında geziler tertip etmek.

4- Yaşlı, düşkün, ihtiyaç sahibi kimseleri tesbit etmek, barınmalarını sağlamak, sokakta kalmış kimsesiz çocuklara ve gençlere sahip çıkmak bunların ihtiyaçlarını gidermek. Eğitim öğretim, meslek edindirme sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerde bulunmak, sağlık problemlerinin giderilmesi için çalışmalar yapmak, gerekirse sağlık kuruluşlarında veya gönüllü sağlık ekipleri oluşturup evlerinde tedavi yoluna gitmek.

DERNEĞİN FAALİYETLERİ:

Madde 4 - Dernek amacına ulaşabilmek için aşağıdaki faaliyetleri yapar.

1 - Dernek amacı doğrultusunda seminer, konferans panel, açikoturum, sempozyum, ödüllü/ödülsüz yarışmalar ve benzeri düzenler. Sergiler açar, spor, izcilik, turizm faaliyetlerinde bulunur, film, video tiyatro ve benzeri etkinliklerde bulunur.

2 - Konusunda ihtisas sahibi olan kişilere, her türlü ilmi, dini, tarihi, sosyal, kültürel, fiili ve hukuki engellerin kaldırılması için görüş bildirir, ilmi araştırmalar, anketler, kamu oyu yoklamaları, telifler, tercüme yapar. Bu çalışmaların sonuçlarını basılı-sesli-görüntülü yayınlar halinde neşrettirir.

3 - Amaçları doğrultusunda her türlü hizmeti sunabilmek için eğitsel, tıbbi, istişari ve bunun gibi birimleri kurar ve işletir bu faaliyetler için gerekli olan uzman ve personeli istihdam eder ve yetiştirir.

4 - Yüksek öğretimin bilimsel açıdan yurt çapında gelişmesine yönelik seminer konferans panel ve sempozyumlar düzenler. Bu doğrultuda yapılacak ilmi inceleme, araştırma ve rapor tanzim eder. Yapılacak araştırmalara fikri ve maddi destek sağlar.

5 - Türkiye'de kültür, eğitim ve düşünce alanında yapılan her türlü ilmi çalışmaya destek verir. Bu konuya ilişkin olarak kurslar açar, eğitim programları ile seminer, konferans ve sempozyumlar düzenler.

6 - Okul öncesi döneme ait eğitim ve sosyal faaliyetler verir.

7 - İlköğretim düzeyindeki öğrencilere bir üst eğitim kurumuna hazırlık ve eğitimi destekleme kursları ve sosyal çalışmalar yapar.

8 - Üniversiteye hazırlık aşamasında olan lise öğrencilerine, yükseköğretimde seçecekleri alan ile ilgili olarak yönlendirme ve yardımcı olma amacıyla çalışmalar yapar. Bunun için kurs seminer düzenler. Araştırma raporları tanzim eder.

9 - Kalifiye eleman yetiştirmek için mesleki eğitim kursları düzenler.

10 - Kadınlar ve kadınlar hakları ile ilgili komisyonlar oluşturup gerekli gördüğü tüm çalışmaları yapar.

11 - Ekolojik dengenin korunması ve çevre sağlığı ile ilgili gerekli gördüğü faaliyetleri yapar.

12 - Cenaze ile ilgili hizmetleri verir.

13 - Derneğin amaçları ve faaliyetleri yönünden aynı ve nakdi yardımları kabul eder. Bu yardımları kuruluş gayesine uygun olarak sarf eder.

14 - Dernek faaliyetleri için taşınmaz, taşınmaz mal edinir. Taşınmaz mallarda dernek merkez ve şubelerinin faaliyetlerini gerçekleştirir.

A. N. V. Mehmet Talat Akar M. A. Akar

- 2 -

- 15 - Yüksek öğretim öğrencileri içinde sınırlı imkanlara sahip öğrenciler için yurtlar açar.
- 16 - Sosyal ve kültürel faaliyetler için lokal açar ve işletir.
- 17 - Yüksek öğretim öğrencileri için, eğitim ve eğlence amaçlı kültürel etkinlikler yapar, geceler ve eğlence programları düzenler.
- 18 - Yaptığı çalışmalar konusunda üyelerini ve kamuoyunu bilgilendirir. Bu doğrultuda basın açıklamaları ve basın toplantıları düzenler.
- 19 - Amaçları doğrultusunda sesli, görüntülü, basılı, süreli ve süresiz yayınlar yapar.
- 20 - Yüksek öğretim kurumlarında, eğitim ve öğretime, öğrencilere ve düşünce hürriyetine ve aydınlara yönelik hak ihlallerine karşı yasal çerçevede bilgilendirme çalışmaları yapar, bu hususta süreli ve süresiz yayınlar ile basın toplantıları ve basın açıklamaları yapar. Öğretim elemanları, öğretmen ve diğer görevlilere yönelik hak ihlallerine karşı da duyarlı olur. Yasal çerçevede bu ihlallerin önlenmesine çalışır.
- 21 - Amaçları doğrultusunda, aynı amaçlı dernekler ve sivil toplum örgütleri ile ortak çalışmalar yapar.
- 22 - Derneğin amaçları doğrultusunda, dernekler kanunu ve diğer kanunlarda belirtilen sınırlar çerçevesinde sair faaliyetlerde bulunur.
- 23 - Derneğin amacına uygun çalışmalarda bulunur ve bu çalışmaları kolaylaştırmak için gerektiğinde komisyonlar kurar.
- 24 - Dernek hizmetlerini gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyduğu binaları ve gayri menkulleri satın alır, kiralayabilir, taşınır ve taşınmaz mallar üzerinde her türlü hak talebinde bulunur. Bunlar üzerine haklar koyabilir. İşletir, gerekirse inşaat yapar ve yaptırabilir.
- 25 - Dernek amaçlarını gerçekleştirmesinde kullanmak üzere otomobil, kamyon, minibüs, otobüs, kamyonet gibi her türlü vasıtalandan faydalanır. Bu vasıtaları kiralar, satın alır, satar ve ticaretini yapar.
- 26 - Yaşlı ilerlemiş, dışlanmış, hasta, kimsesizlerin bakımı, barınması için düşkünler evi ve huzur evi kurabilir. dışarıda kalmış, horlanmış, kimsesiz kadınların çocuklarıyla birlikte barınabilecekleri sığınma evleri kurabilir.
- 27 - İhtiyaç sahibi kimselerin el becerisi olan oya, dantel, çiçek, nakış, boyama gibi el işleri yaptırarak bütçelerine katkıda bulunmak maksadıyla, derneğin kuracağı veya ortak olacağı işletmeler aracılığıyla yaptıkları ürünlerin ticaretini yapar ve onlara yardımcı olur.
- 28 - Dışarıda kalmış, yardıma muhtaç ve okumak için gelmiş gençlerimize gelecekte birer potansiyel suçlu olmamaları, yarınlara güvenle bakabilmeleri için meslek edindirme (Bilgisayar, Marangozluk, Demircilik, Muhasebe, yabancı dil ve benzeri) kurslar açabilir. Bu kursları işletebilir, kiralar veya kiraya verebilir. Bu gençlerin barınmaları için de yurtlar kurar ve işletir.
- 29 - Dernek amaçlarını gerçekleştirebilmek için yönetim kurulunca tayin edilecek iki kişiyi görevlendirerek, işletmeler kurar, kurulu ve kurulacak gerçek ve tüzel kişiliklere ortak olur.

ÜYELİK, ÜYELİĞE GİRME, ÜYELİĞİN SONA ERMESİ, ÜYELİK HAKLARI, ÜYELİĞE BAŞVURU:

Madde 5 – Dernekler kanununun ön gördüğü konuları taşıyan ve derneğin amaç ve ilkelerini benimsemiş ve bu amaç doğrultusunda çalışmayı kabul etmiş herkes derneğe üye olmak için başvurabilir.

ÜYELİĞE KABUL:

Madde 6 –

A) Asil Üyelik:

Derneğe üye olmak isteyenler, Merkezin bulunduğu yerde merkeze, şube bulunan yerlerde şubelere, bulunmayan yerlerde yakın şubeye veya merkeze başvurur. Üye giriş bildirimini doldurur. Fiili ehliyetine sahip gerçek ve tüzel kişiler derneğe üye olabilir.

Merkez veya şube yönetim kurulları otuz gün içinde başvuruları karara bağlar. Başvuru sahibine yazı ile bildirir. Üyelik başvurusu hiçbir gerekçe gösterilmeden reddedilebilir. Şubeler, üyeliğe kabul edilenleri her ay sonunda Merkez Yönetim Kurulu'na bildirir. Merkez şubeye üye olanların tamamı, sair il ve ilçelerdeki şube üyelerinden her 15 kişiyi temsilen bir kişi Merkez genel kuruluna katılma hakkına sahiptir. Şubeler bu kişileri kendileri belirler.

B) Fahri Üyelik:

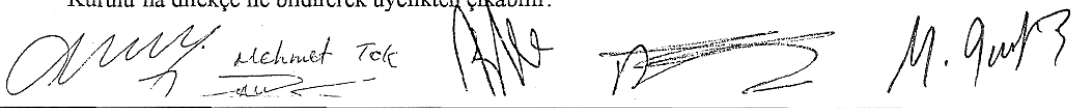
Sadece bir şeref payesi olup, çalışma ve yardımlarıyla insanlığa büyük hizmeti geçenlere Yönetim Kurulu tarafından verilen bir ünvandır. Fahri üyelik içinde asil üyelikte aranan şartlar aranır. Genel Kurula katılıp dilek ve temennilerde bulunabilir, fakat seçme ve seçilme hakları yoktur.

ÜYELİK HAK VE GÖREVLERİ:

Madde 7 – Merkez şubeye üye olanların tamamı, sair il ve ilçelerdeki şube üyelerinden her 15 kişiyi temsilen bir kişi, Merkez Genel Kurulu'na katılma hakkına sahiptir. Şubeler bu kişileri kendileri belirler. Üyelik aidatı genel kurulca belirtilir.

ÜYELİKTEN ÇIKMA:

Madde 8 – Her üye ayrılmak istediğini yazılı olarak 6 ay önceden bulunduğu şube veya Merkez Yönetim Kurulu'na dilekçe ile bildirerek üyelikten çıkabilir.

- 3 -

ÜYELİKTE ÇIKARMA:

Madde 9 – Üyelerden derneğin itibarını zedeleyecek, maddi ve manevi çıkarlarını tehlikeye düşürecek, derneğin amacı maddesindeki muhteva ile bağdaşmayan, aykırı hareket etmekte ısrar edenler ile dernek amacının ve çalışma şeklinin gerekli kıldığı ciddiyetle hareket etmeyenler Yönetim Kurulu'na üyelikten çıkartılır. İlgili üye bu karara Genel Kurul nezdinde girişimde bulunabilir. Genel Kurul kararı kesindir.

ÜYELİKTE ÇIKARILMA NEDENLERİ:

Madde 10 –

- a-) Bir tam yıl üyelik aidatını ödemeeme,
- b-) Dernek amacına aykırı söz ve davranışta bulunmak,
- c-) Dernek çalışmalarını her ne şekilde olursa olsun ağır biçimde aksatmak.
- D) Amaca uygun faaliyetlere ve genel kurula mazeretsiz katılmamak.

ÜYELİĞİN DÜŞMESİ:

Madde 11 –

- a-) Üyenin ölmesi,
 - b-) İstifa etmesi,
 - c-) Medeni hakları kullanma ehliyetini kaybetmesi,
 - d-) Üyelğe ilişkin yasal engellerin doğması veya üyelğe ilişkin yasal şartların kaybedilmesi,
 - e-) Üyelik aidatının yazılı bildirimle rağmen 30 gün içinde ödenmemesi,
- Ölüm dışındaki sebeplere binaen verilecek düşme kararı üyeye bildirilir.

DERNEĞİN GELİRLERİ:

Madde 12 – Dernek yukarıda ifade edilen amaçlarına ulaşabilmek için:

- a) Üyelerden düzenli olarak aidat toplar.
- b) Özel ve tüzel kişilerden her türlü ayni ve nakdi bağışlar kabul eder.
- c) Amacına uygun gelir getirmek maksadıyla yatırımlarda bulunur.
- d) Dernekçe yapılan yayımlar, tertiplenen günler, yarışmalar, konferans ve seminer gibi faaliyetlerden gelir elde eder.

DERNEĞİN ORGANLARI:

Madde 13 –

- a) Genel Kurul
- b) Yönetim Kurulu
- c) Denetim Kurulu
- d) Haysiyet Divanı

DERNEK GENEL KURULU :

Madde 14 –

Derneğin en yetkili, en yüksek karar organıdır, (Merkez şubeye ait üyeler ile, sair şubelerden her 15 kişi adına bir temsilcinin katılımı ile oluşur) Dernek tüzüğünün değiştirilmesi, varlığının devamı veya feshi konularında karar vermek Genel Kurula aittir.

Genel Kurul tüzük hükümleri çerçevesinde Yönetim Kurulunun faaliyetlerine yön verir.

Yönetim ve denetleme kurullarını ve Haysiyet Divanını seçimle atar. Faaliyetlerini denetler.

Gereğinde azleder veya ibraz eder. Bütçeyi görüşür aynen veya değiştirerek kabul eder.

Derneğe gerekli taşınır ve taşınmaz malların alınması, bağışlanması, satılması veya devredilmesi konularında Yönetim Kurulu'na yetki verir.

Derneğin bir başka dernek veya federasyona katılmasına veya ayrılmasına karar verir.

GENEL KURULUN TOPLANMA ZAMANI VE ŞEKLİ:

Madde 15 –

- a-) Genel Kurul iki yılda bir defa Mayıs ayı içinde Yönetim Kurulunun çağrısı ile toplanır.
- b-) Yönetim Kurulunun veya denetleme kurulunun gerekli gördüğü haller ile üye tam sayısının 1/5'inin yazılı isteği ile ve Yönetim Kurulunun çağrısı ile olağanüstü toplanır.
- c-) Dernek organları iki yıllığına seçilir

GENEL KURULA ÇAĞRI USULÜ:

Madde 16 –

Yönetim Kurulu, dernek tüzüğüne göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel Kurula katılacak üyeler en az 15 gün önceden günü, saati, yeri ve gündemi mahalli bir gazetede ilan edilmek suretiyle toplantıya çağrılır. Bu çağrıda, çoğunluk sağlanamaması sebebiyle toplantı yapılamaz ise ikinci toplantının hangi gün yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı günü ile ikinci toplantı günü arasında bırakılacak zaman bir haftadan az olamaz. Toplantının yapılacağı gün, saat, yer ve toplantı gündemi toplantı gününden en az 15 gün önce mahalli mülki amirine yazı ile bildirilir. Bu yazıyı toplantıya katılacak üyeleri gösteren liste de eklenir.

Toplantı bir başka sebeple geri bırakılırsa, bu durum, geri bırakma sebepleri ile birlikte, toplantı ilanının yapıldığı gazeteyle ikinci bir ilan verilerek üyelere duyurulur. İkinci toplantının geri bırakılması

Mehmet Tok *M. Arslan*

- 4 -

tarihinden en geç iki ay içinde yapılması zorunludur. Üyeler ikinci toplantıya birinci fıkrada belirtilen esaslara göre yeniden çağrılır. Ve toplantı yine aynı esaslar dairesinde mahalli mülki amirine duyurulur.

Genel Kurul toplantısı bir defadan fazla geri bırakılmaz.

GENEL KURUL TOPLANTI YERİ :

Madde 17 – Genel Kurul toplantıları, Dernek Genel Merkezinin bulunduğu ilde yapılır.

GENEL KURUL TOPLANTI YETER SAYISI:

Madde 18 – Genel Kurul, katılma hakkı bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yarıdan bir fazla çoğunluk sağlanmazsa, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak katılan üye sayısı yönetim ve denetleme kurullarının üye tam sayısının iki katından az olamaz.

GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILIŞ USULÜ:

Madde 19 – Genel Kurula katılacak üyeler, Yönetim Kurulu'nca düzenlenen listedeki adları karşısına imza koyarak toplantı yerine gelirler.

Salt çoğunluk sağlanmış ise veya ikinci toplantıda 18. Madde de belirtilen nisabı sağlanmış ise, durum bir tutanak ile tespit edilir. Toplantı Yönetim Kurulu Başkanı veya tayin edeceği bir kişi tarafından açılır. Hükümet Komiseri'nin gelmemesi toplantıyı ertelemez.

Açılıştan sonra toplantıya yönetmek üzere bir Başkan, Başkan vekili ile katip seçilir.

Toplantının yönetimi Genel Kurul Başkanı'na aittir. Katipler toplantı tutanağı düzenler ve Başkan ile birlikte imzalar. Toplantı sonunda tutanak ve belgeler Yönetim Kurulu'na verilir.

TOPLANTIDA GÖRÜŞÜLECEK KONULAR :

Madde 20 – Genel Kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak toplantıda hazır bulunan üyelerin onda biri tarafından görüşülmesi istenen konuların gündeme alınması zorunludur.

GENEL KURULDA OY VERME :

Madde 21 – Genel kurula ancak 6. Maddenin A bendinde gösterilen üyeler ve Şube temsilcileri katılabilir ve oy kullanabilirler. Tüzük değişikliği ve fesih dışındaki kararlar katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Eşitlik halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Dernek organlarının seçimi gizli oy ve açık tasnif esasına göre yapılır.

GENEL KURUL GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 22 –

- Dernek organlarından Genel Yönetim Kurulu, Dernek kurulunu ve Haysiyet divanını seçer.
- Dernek tüzüğünü değiştirmek,
- Dernek genel kurulunca seçilen organların dönem içerisindeki raporlarını, bilanço, gelir ve gider cetvellerini incelemek, bunları görüşerek ibra etmek, gelecek dönem çalışmalarını için tekliflerde bulunmak,
- Yönetim kurulunca hazırlanacak bütçeyi görüşüp aynen veya değiştirerek kabul etmek,
- Bir sonraki dönem içerisinde yapılacak yeni çalışma konularını tesbit etmek,
- Dernek gerekli taşınmaz ve taşınır malların satın alınması, satılması ipotek edilmesi, veya ipoteğin çözülmesi, bağışlanması veya devredilmesi gibi iktisadi ve iltizamı hususlarda yönetim kuruluna yetki vermek,
- Derneğin federasyona katılmasına veya ayrılmasına karar vermek,
- Dernekten çıkarılan üyelerin itirazlarını incelemek ve karara bağlamak,
- Derneğin feshedilmesine karar vermek,
- Dernekler kanununun ve diğer ilgili mevzuatın genel kurulca yapılmasını öngördüğü görevleri yerine getirmek.

YÖNETİM KURULU:

Madde 23 – Yönetim Kurulu, Genel Kurulca ve gizli oyla seçilecek 5 asil ve 5 yedek üyeden oluşur. Asil üyelerden boşalma olduğu takdirde yedek üyelerden çağrılması zorunludur. Yönetim Kurulu yedeklerle de tamamlanamaz ise, Genel Kurul toplantıya çağrılarak eksik Yönetim Kurulu üyeleri ve yedek üyelerin seçimi yapılır.

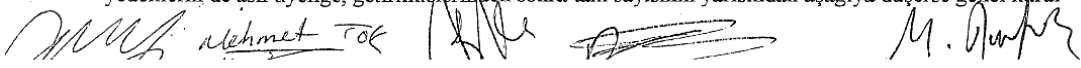
YÖNETİM KURULU GÖREV BÖLÜMÜ :

Madde 24 – Genel yönetim kurulu, ilk toplantısında kendi üyeleri arasından bir yönetim kurulu başkanı, bir yönetim kurulu başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir muhasip seçer.

YÖNETİM KURULUNUN TOPLANMASI :

Madde 25 – Yönetim kurulu, ayda bir olağan ve ayrıca genel yönetim kurul başkanı ya da genel yönetim kurulu

Üyelerinden en az ikisinin çağrısı üzerine olağanüstü olarak toplanır. Yönetim kurul istişari mahiyette olmak üzere mutaden 6 ayda bir, başkanın talebi ile de ihtiyacen şube başkanları ile toplanır. Toplantılara başkan, başkan olmadığı zaman başkan yardımcısı vekalet eder. Özürsüz olarak üst üste 3 veya herhalde bir dönem içerisinde 5 kez toplantıya katılmayan üye görevden çekilmiş sayılır. Asil üyelikler boşalırsa, yedek üyelerin asil üyeliğe, aldıkları oy sırası ile getirilmeleri zorunludur. Yönetim kurulu üye sayısı yedeklerin de asil üyeliğe, getirilmelerinden sonra tam sayısının yarısından aşağıya düşerse genel kurul

- 5 -

mevcut yönetim kurulu üyeleri veya denetleme kurulu tarafından bir ay içerisinde toplantıya çağırılır. Çağrının yapılmaması halinde, dernek üyelerinden birinin başvurması üzerine mahallin Sulh Hukuk Hakimisi duruşma yaparak dernek üyeleri arasında seçeceği üç kişiyi bir ay içerisinde genel kurul toplamakla görevlendirir.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ :

MADDE 26-Genel Yönetim Kurulu:

- a-Derneğin amacının gerektirdiği çalışmalarını yapmak, kararları almak ve bunları uygulamak
- b-Derneğin bütçesini uygulamak, yeni bütçeyi tasarlamak ve kayıtlarını yürütmek,
- c-Derneğin genel kurulunu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırarak,
- d-Genel kurul toplantılarının gündemini hazırlamak,
- e-Derneğin şubelerini açılışına karar vermek, şube kurucularına yetki vermek, derneğin amaç ve ilkeleri ile bağdaşmayacak tarzda faaliyet gösteren ve dernek genel merkezinden farklı tavır ortaya koyan şubeleri fesh etmek.
- f- Derneğin çalışmalarına ilişkin genel kurulda alınan kararları yürütmek,
- g- Gerekli gördüğü konularda ve alanlarda komisyonlar, kurullar kurmak veya kaldırmak.
- h- Dernek işlerini yürütmek üzere, dernek üyelerinden bir veya birkaçına görev ve yetki vermek.
- i-Derneğin iç işlerine ve özellikle kuracağı komisyon ve kurulların işleyişine ilişkin iç yönetmelikler hazırlamak ve yürürlüğü koymak,
- j- Dernek adına dava açmaya karar ve yetki vermek, açılacak davada husumete ehil olmak,
- k- Kanunlardan, tüzüklerden, hazırlanacak iç yönetmeliklerden ve genel kurul kararından doğan her türlü çalışmalarını yapmak.

YÖNETİM KURULU BAŞKANI:

Madde 27- Yönetim kurulu Başkanı, yönetim kurulu adına derneği temsil eder. Yönetim kuruluna başkanlık eder. Gerekliğinde Yönetim Kurulu'nun kararı üzerine yazılı veya sözlü olarak demec verir. Genel kurulca yapılan seçimi izleyen 7 gün içinde dernek genel yönetim kurulu başkanı tarafından yönetim ve denetleme kurullarına seçilen asil ve yedek üyelerin ad ve soyadları, baba adları, doğum yeri ve tarihleri, meslekleri ve ikametgahlarını, mahallin en büyük mülki amirliğine bildirir.

BAŞKAN YARDIMCILARI:

Madde 28- Yönetim Kurulu Başkan yardımcıları, Yönetim Kurulu Başkanının verdiği görevleri yapar. Yönetim Kurulu başkanının yokluğunda ona vekalet ederek, her türlü görevi yapar ve yetkileri kullanırlar.

GENEL SEKRETER:

Madde 29- Sekreter derneğin bütün yönetimle ilgili yazışma işlerini yürütür.

DENETLEME KURULU:

Madde 30 – Denetleme Kurulu 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. Denetleme kurulu için önerilen veya aday olan üyelerden, aldıkları oy sayısına göre asil, ondan sonra gelenler 3 kişi yedek üye seçilmiş olur. Denetleme kuruluna üyelerin arasından bir başkan seçilir. Denetleme kurulu 6 ayda bir toplanır. Toplantılara denetleme kurulu başkanı başkanlık eder. Toplantılara üst üste iki defa veya her halde toplam bir dönem içerisinde üç defa gelmeyen asil üyenin görevi sona erer. Üyeliği düşen asil üyenin yerine, aldığı oy sırasına göre yedek üyeler asil üyeliğe yükseltilir.

DENETLEME KURULUNUN GÖREVLERİ :

Madde 31 – Denetleme kurulu aşağıdaki görevleri yapar.

- a-) Derneğin hesaplarını ve bununla ilgili işlemlerini en az 6 ayda bir denetlemek, eksik veya yanlış hususları yönetim kuruluna bildirmek,
- b-) Dönem içindeki dernek hesapları ve faaliyetleriyle, genel dilek ve temennileri ve yeni döneme ait bütçe hakkındaki görüşlerini bir raporla genel kurula sunmak,
- c-) Gerekli hallerde genel kurulu toplantıya çağırarak,
- d-) Dernek genel yönetim kurulunun mali işlerde ilgili toplantılarını oy hakkı olmaksızın katılmak,
- e-) Tüzükte gösterilen diğer görevleri yapmak.

HAYSİYET DİVANI KURUŞ VE GÖREVLERİ

Madde 32 – Haysiyet divanı 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşur. Haysiyet divanı üyeleri genel kurul tarafından gizli oyla seçilir. Adaylar aldıkları oylara göre sıralanır. İlk üç kişi asil, ondan sonra gelen 3 kişi yedek üye seçilmiş olurlar. Eşitlik halinde kura sistemi uygulanır.

Haysiyet divanı kendisine gönderilen üyelerin durumunu inceler ve karara bağlar,

Haysiyet divanı her türlü disiplin cezasını vermeye yetkilidir.

DİSİPLİN CEZALARI :

Madde 33 – Haysiyet divanı dernek üyeleri hakkında aşağıdaki yazılı olan disiplin cezalarını vermeye yetkilidir.

- a-) Uyarma,
- b-) Kınama,
- c-) Geçici çıkarına,

- 6 -

d-) Üyelikten çıkarma.

ŞUBELERİN KURULUŞU :

Madde 34 – Yönetim Kurulu gerekli gördüğü yerlerde şube açabilir. Dernek Yönetim Kurulu'nca yetkili kılınan en az üç kişi tarafından şubelerin açılacağı yerin bağlı bulunduğu en büyük mülki amirine yazı ile başvurulur. Bu yazıda kurucuların adları, soyadları, baba adları, doğum yeri ve tarihleri, ikametgahları ve uyruğu ile şube merkez adresinin bildirilmesi ve dernek tüzüğünden iki örnek ile yetkili belgelerin eklenmesi şarttır.

ŞUBELERİN ORGANLARI :

Madde 35 – Şubelerin organları Şube Genel Kurulu, Şube Yönetim Kurulu ve Şube denetleme kurulundan ibarettir.

GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 36 – Şube genel kurulu:

Şube Genel Kurulu, şubeye kayıtlı tüm üyelere oluşur. Şube Genel Kurulları olağan genel kurul toplantısını, Dernek Genel Kurulu toplantısından en az 1 ay önce bitirmek zorundadır.

Şube Genel Kurulu, Şube Yönetim Kurulu ve Şube denetleme kurulunu ve Merkez genel kurul delegelerini seçer. Seçim gizli oy açık tasnifle yapılır oy sayısına göre asil ve yedek üyeler belirlenir.

ŞUBE YÖNETİM KURULU :

Madde 37 – Şube Yönetim Kuruluna, şube genel kurulu tarafından 5 asil ve 5 yedek üye seçilir. Şube Yönetim Kurulu kendi arasında bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir sayman seçer. Genel Kurul ve Yönetim Kurulu'nca açılan şubeler, en geç 6 ay içinde kendi genel kurullarını toplar. Şube yönetim kurulu, üyelere en az üçü tarafından olağan üstü toplantıya çağrılabilir. Şube yönetim kurulları en az ayda bir toplanır. Dernek şubeleri dernek genel kurulunda şube başkanı, sekreter ve saymanla birlikte her 15 kişi için bir kişinin katılımı ile temsil edilirler. Şube yönetim Kurulları tüm çalışmalarını tüzük genel kurul ve yönetim kurullarına uygun olarak yürütür.

OYLAMA:

Madde 38 – Tüzükte başka hüküm bulunmadığı hallerde derneğin bütün organları salt çoğunlukla toplanır. Kararlar katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu alır.

DEFTERLER VE KAYITLARI:

Madde 39 – Derneğin Yönetim Kurulu aşağıdaki defteri noterden tasdik ettirerek tutar.

a-) İşletme Hesabı Esasına tabi olması halinde;

- İşletme Hesabı Defteri
- Envanter Defteri
- Karar Defteri
- Üye Kayıt Defteri

b-) Bilanço Hesabı esasına tabi olması halinde;

- Yevmiye Defteri
- Büyük Defter
- Envanter Defteri
- Karar Defteri
- Üye Kayıt Defteri

c-) Bu defterlere ek olarak;

- Demirbaş defteri
- Gelen Giden Evrak Kayıt Defteri

- Alındı Belgesi Kayıt Defteri tutmakla yükümlüdür ve bu defterlerin noterden tasdikli olması zorunludur.

BORÇ YÜKLEYEN İŞLEMLER :

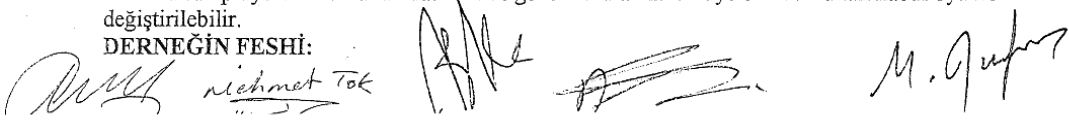
Madde 40 – Derneğe borç yükleyen tüm işlemler ile limiti genel kurulca belirlenen miktarı aşan tüm harcamalarda dernek yönetim kurulu başkanı veya başkan yardımcısı ile birlikte genel muhasibin imzalarının bulunması zorunludur. Genel kurulca belirlenen kısmını aşmayan harcamalar yönetim kurulu başkanı, başkan yardımcısı veya muhasibin tek imzasıyla yapılabilir.

Madde 41 – Dernek gelirleri alındı belgeleriyle toplanır ve giderleri harcama belgeleriyle yapılır. Bu belgelerin saklanması süreleri 5 yıldır. Dernek paraları dernek adına bir bankada açılacak hesapta saklanır. Derneğin kasasında bulundurulacak para günün koşullarına bağlı olarak En yüksek Devlet Memuru Maaş artış kat sayısına göre artış yapılır. Aidatlar şubelerce toplanır. Toplanan aidatların %25'i en geç müteakip ayın 15.ne kadar genel merkeze gönderilir.

DERNEK TÜZÜĞÜNÜN DEĞİŞTİRİLMESİ :

Madde 42 – Yönetim kurulunun veya kayıtlı üyelerin 2/3'ünün yazılı isteği ile genel kurula katılma hakkına sahip üyelerin 2/3'ünün katılımı ve genel kurula katılan üyelerin 2/3'ünün kabul oyu ile değiştirilebilir.

DERNEĞİN FESHİ:

 Neçmet Tok *A. K.* *M. G.*

- 7 -

Madde 43 – Derneğin feshine Demek Genel Kurulu karar verir. İlk toplantıda genel kurula katılmak hakkı olan üyelerin en az 2/3'sinin toplantıya katılması şarttır. Bu suretle çoğunluk elde edilemezse, ikinci kez toplanmak üzere çağrı yapılır. Bu çağrı üzerine toplanacak üyeler, sayıları ne olursa olsun fesih konusunu görüşebilir. Fesih hakkında kararlar hazır bulunan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile alınır.

FESİH SONUNDA MALLARIN TASFİYESİ :

Madde 44 – Derneğin feshine karar veren Genel kurul, uygun göreceği bir yere devredebilir.

Derneğin feshi 5 gün içinde mahallin en büyük mülki amirine bildirilir.

TÜZÜKTE YAZILI OLMAYAN HALLER :

Madde 45 – Bu tüzükte belirtilmeyen konularda Dernekler Kanununa ve ilgili diğer mevzuata göre hareket edilir.

KURUCU ÜYELER :

Madde 46 –

Sıra No	ADI SOYADI	BABA-ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	VATANTAŞLIK NUMARASI	NUFUSA KAY.OLD.YER (İL İLÇE KÖY)	TABİYETİ	CİNSİYETİ	MESLEĞİ	ÖĞRENİM DURUMU	ADRESİ
1	Mehmet Tok	İsmail Daimi	Konya 29.03.1972	16172548486	Konya Meram / Fahrurisa	T.C.	ERKEK	Serbest	İlkokul	Fahrurisa Mh. Çaybaşı Cd. No : 63 Meram / Konya
2	Adem Yıldız	Kemal Emine	Konya 22.10.1973	26416888766	Konya Ahırılı / Akkise	T.C.	ERKEK	Serbest	Lise	Yayıpınar Süleymaniye Mh Söğütalan Sk. No:2 Konya
3	Musa Yılmaz	Ahmet Ayşe	Konya 10.01.1968	59995074480	Konya Güneysınır / Aydoğmuş	T.C.	ERKEK	Serbest	Üniversite	M.Akif Mh. Özalp St. 63 Blok Kat2/8 Selçuklu Konya
4	Bilal Karadağ	Hasan Hawana	Konya 19.06.1964	56074223548	Konya Seydişehir / Mesudiye	T.C.	ERKEK	Serbest	Üniversite	Işıklar Mh. Kaygusuzbaba Sk. No:12 Selçuklu Konya
5	Mehmet Karakoca	Ali Emine	Konya 07.01.1973	23366313928	Konya Seydişehir / Yaylacık	T.C.	ERKEK	Serbest	Lise	Ahmetfakih Mh. Valide Sk. Nakipoğlu St B Blok 6/4 Karatay Konya
6	Mevlüt Gündoğdu	Mustafa Teslime	Konya 25.07.1969	10562722128	Konya Güneysınır / Aydoğmuş	T.C.	ERKEK	Serbest	İlkokul	Erenköy Mh. Eğitim St. No:12 Konya
7	Nuh Sel	Ali Ülvi Hürü	Konya 20.09.1970	11843687570	Konya Karatay / Taşrakaraaslandede	T.C.	ERKEK	Serbest	İlkokul	Yayıpınar Mh. Ilgazdağı Sk. No : 27 Meram Konya

Dernek tüzüğünün 46 asıl maddeden ibarettir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

Başkan
Adem Yıldız

Başkan Yardımcısı
Bilal Karadağ

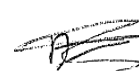
Sekreter
Mehmet Tok

Muhasip Üye
Mevlüt Gündoğdu

Üye
Nuh Sel

Ek-2: HEDA-DER'in Yapmış Olduğu Fotoğraf Sergilerinden Örnek Fotoğraflar

Amerikan Emperyalizmi ve Irak İşgali Konulu Fotoğraf Sergisi

Başörtüsü Buluşmaları Fotoğraf Sergisi

Kudüs Özgür Olsun Diye Yürüyüşü Fotoğrafları

Ek-3: HEDA-DER'le İlgili Gazete Manşetlerinden Örnekler

Heda-Der, Gazeteci Aliye Çetinkaya'dan şikayetçi oldu

Konya'da geçtiğimiz gün yapılan "Resul'e Sadakat Yürüyüşü"nü organize eden Halk Eğitim Dayanışma Derneği (Heda-Der), yürüyüş öncesinde saldırıya uğradığı iddiasıyla şikayette bulunan gazeteci Aliye Çetinkaya'dan şikayetçi oldu.

Konya Gazeteciler Cemiyeti'nde basın toplantısı düzenleyen Heda-Der yöneticileri ve Başkan Adem Yıldız, Danimarka basınında Peygamber efendimize hakaret edilen karikatürlerin yayınlanmasını protesto amaçlı "Resul'e Sadakat Yürüyüşü" tertipleediklerini belirterek, "Kuran-ı Kerim okunmasıyla mitinge başladık. Bu sırada şikayetçi olduğumuz gazeteci Aliye Çetinkaya otobüsün üzerindeydi. Otobüsün üzerinden ayaklarını sallıyor ve sakız çiğniyordu. Kuran-ı Kerim okunmasının ardından izlemeye gelen bazı vatandaşlar Aliye Çetinkaya'ya Kur'an-ı Kerim okunurken saygısız davrandığı gerekçesiyle tepki gösterdi. Miting organizesinde görevli şahıslar topluluğu teskin edici konuşmalar yaptı. Bu arada Aliye Çetinkaya'dan da gerginliğe sebep olmamasını ve ayaklarını toplayıp mitingi izlemeye öyle devam etmesini rica etti. Aliye Çetinkaya, 'Ben görev yapıyorum, görevimi yapmama kimse engel olamaz' şeklinde gerginliği artırmaya devam etti. Burada mitinge katılanlardan kimliğini tespit edemediğimiz bir kişi Aliye Çetinkaya'ya ayakkabısını fırlatmış, ayakkabı dernek görevlimize isabet etmiştir. Daha sonra da Aliye hanım diğer gazeteci arkadaşlarının da ısrarıyla otobüsten inip miting alanını terk etti" dedi.

Heda-Der yöneticilerinden Musa Yılmaz ise, konunun farklı mecralara çekilmek istendiğini söyleyerek, "Olayın kamuoyuna yansıtıldığı gibi Aliye

Çetinkaya'nın başı açık olmasıyla hiçbir ilgisi yoktur. Yaşananlar yaşam biçimi tartışmasına döndürülmek istenmektedir. Mitinge katılanlar arasında da başı açık bayanlar vardır. Mitingin amacı Peygamber efendimize yönelik saldırıyı kınamaktır" şeklinde konuştu.

Heda-Der Yönetim Kurulu adına Başkan Adem Yıldız, görüntüleri izledikten sonra, Çetinkaya hakkında 2991 sayılı yasanın 30. maddesi uyarınca "Mitingin huzur ve sükununu bozmak" suçundan takibat yapılmasını isteyen bir dilekçeyle şikayetçi olduklarını söyledi.

Kaynak: Heda-Der, Gazeteci Aliye Çetinkayadan şikayetçi oldu <http://www.konyahaber.com/heda-der,-gazeteci-aliye-cetinkayadan-sikayetci-oldu-10794h.htm>

Konya'da HEDA-DER tarafından şehadet ayı münasebetiyle düzenlenen Şehadet ve şahitlik programında, şehit ve şehadet kavramları anlatılarak şehitlerin hayatından kesitler sunuldu.

Konya'da Şehadet ve Şahitlik programı

15.02.2014 - 16:20

KONYA - HEDA-DER (Halk Eğitim Dayanışma ve Araştırma Derneği) tarafından Mevlana Kültür Merkezinde Şehadet ayı münasebetiyle Şehadet ve şahitlik programı düzenlendi. Sunuculuğunu Abdurrahman Akcan'ın yaptığı program Mevlut Şahin'in Kuran-ı Kerim tilavetiyle başladı.

Programda konuşan HEDA-DER Yönetim Kurulu Üyesi Ersoy Kağnıcıoğlu, "Allah'a hamdolsun bugün Afgan ve Çeçen dağlarında ya da büyük sahranın kum deryasında, Filistin'de ve Şam'ın beton blokları arasında onların anlamadıkları; anlayamadıkları fedakârlık ve cefakârlık hikâyeleri kulakları çınlatmaktadır.

Ümmetin yiğit evlatlarının çağdaş müstekbirlerin ve onların yerli tetikçilerinin bilimsel; rasyonel; entelektüel hokkabazlıklarını ellerinin tersiyle iterek hayatlarının baharında; sonbaharında canlarından geçerek haykırdıkları gerçekliğin bütün insanlık âlemince duyulması ve çağrılarının İslam toplumunda yankı bulması için bu sese ses vermek boynumuzun bir borcudur." dedi.

Kağnıcıoğlu'nun konuşmasından sonra Şehidlerle ilgili sinevizyon gösterimi gerçekleşirken katılımcıların gözyaşlarına hâkim olamadıkları görüldü. Sinevizyonda görüntüleri çıkan şehidlerin isimleri tek tek anons edilirken tüm katılımcılar bir ağızdan burada diye haykırdı.

Daha sonra sahneye davet edilen ilahi sanatçısı Erdoğan Akın, Marmara Gemisi'nde katledilen yakın arkadaşı Cengiz Akyüz için yazdığı besteyi ve şehidler üzerine yazdığı besteleri seslendirdi.

İlahi dinletisinin ardından Konuşmasını yapmak üzere Mehmet Şahin kürsüye davet edildi. Şahin, şehid ve şehadet kavramlarını açıkladıktan sonra sürekli beraber olduğu Şehid Metin Yüksel, Selami Yurdan ve şehid olan diğer dava arkadaşlarının hayatlarından ve fedakârlıklarından bahsetti.

Şahin'in konuşmasından sonra kendisine verilen plaketin ardında program sona erdi. (İlyas Yavuz - İLKHA).

KAYNAK: <http://www.ilkehaberajansi.com.tr/haber/konyada-sehadet-ve-sahitlik-programi.html>

Ek-4: Konya İnanç Özgürlüğü Platformunun Basın Açıklamalarından Örnekler

İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ PLATFORMU 1.HAFTA BASIN AÇIKLAMASI

Başörtülüyüz. Başörtüsü inancımızın gereği. Ne pahasına olursa olsun başörtüsü takmaya ve başörtüsü takmanın özgürlüğü için mücadeleye devam edeceğiz.

Başörtüsüne el uzatanlar, başörtüsüne dil uzatanlar, başörtüsünü yasaklamaya çalışanlar- yasaklayanlar, başörtüsü yasağını kaldırmak için söz verip mücadele vermeyenler bilsinler ki; başörtüsü mücadelesi hiç bitmeyecektir. Ve kazananlar direnenler olacak, kaybedenler yasakçılar olacaktır.

Her türlü düşünceye özgürlük tanınmaya çalışılan günlerden geçiyoruz. Her türlü inanca özgürlük isteyen yetkilileri dinliyoruz. En uçuk kıyafetlerin sergilendiği ekranları izliyoruz. Ama konu başörtüsüne özgürlük olunca karşımıza buz gibi yüzler çıkıyor, ses anlamaz taş duvarlar dikiliyor.

Başörtümüze özgürlük isterken, başkalarına verilen özgürlükleri referans almıyoruz. Başörtümüzün meşruiyetini başka insanların sapkın tercihlerine gösterilen hoşgörüyü dayandırmıyoruz. Başörtüsüne özgürlük talebimizin kaynağı İslami kimliğimiz, başörtüsünün meşruiyetinin kaynağı Kur'an'dır. Kur'an a dayanan bir emri kaldırmaya kimin gücü yetebilir? Er geç Kur'an'ın emrine boyun eğilecek, er geç başörtüsü özgürlüğüne kavuşacaktır. Buna inancımız tamdır.

İdarede bulunanlar halkın başörtüsü konusundaki taleplerini dikkate alıp gereğini yaparlarsa hem kendileri hem Türkiye kazanır. Aksi halde şimdilerde hiç hatırlanmayan önceki yasakçılar gibi onlarda gider ama halk, ama biz yine var olmaya devam ederiz.

İnsan haklarının, eğitim haklarının önündeki tüm engellerle birlikte başörtüsü takma özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması bir zorunluluktur. Bu zorunluluğu yetkililere bir kez daha hatırlatıyor, icraat bekliyor, derhal çözüm istiyoruz.

Bu vesile ile yoluna canımızı vermekten çekinmeyeceğimiz sevgili Peygamberimize yapılan hakaret ve saldırıları şiddetle kınıyoruz. Keza, yüce İslam Dininin direği olan namaz ibadetine yönelik çirkin saldırı ve yayınları da şiddetle kınıyoruz. Bu saldırıları yapanları yanlışlarından derhal vazgeçmeye çağırıyoruz.

Her hafta Cumartesi günü saat 12.00 de bu meydanda toplanıp

Çözüm taleplerimizi tekrarlayacak, inancımıza yönelik davranışlara tepkimizi dile getireceğiz. Hak ve özgürlüklerden yana olan herkesi bekliyor, mübarek Ramazan ayının tüm insanlığa bereket getirmesini temenni ediyoruz.

İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ PLATFORMU

KONYA İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ PLATFORMU 243. HAFTA

BASIN AÇIKLAMASI

Rahman, Rahim, Allah'ın adıyla

Her kim izzet istiyorsa bilsin ki izzet tamamıyla Allah'ındır, ona hoş kelimeler yükselir onu da ameli sâlih yükseltir, kötülükler kuranlara gelince onlara şiddetli bir azâb vardır ve onların tuzakları hep tarumar olur.

(Fatır Suresi 10. Ayet).

Sevgili dostlar değerli basın mensupları;

İslam Allah'ın dinidir. Müslümanlarda bu dine inanan ve hayatlarını bu dine göre şekillendiren insanlardır. Din tamamlanmış ve kemale erdirilmiştir. Herhangi bir eksikliği nakisası ve kusuru da yoktur. Başka bir dinden başka bir inanç dan veya başka bir ideolojiden etkilenmesi veya alacağı bir şeyin olması düşünülemez. Herhangi bir inanç veya ideoloji ile de adı bir arada anılamaz. Müslümanlarında başka bir adla birlikte anılmaya ihtiyaçları yoktur. Başka adlarla anılmak Müslümanlara bir izzet ve şeref getirmediği gibi eziklik ve zilletle anılmaktan başka fayda da sağlamaz.

Allah'ın aziz dini İslam her hangi bir ideolojinin hizmetine sunulamaz. İslâmî kapitalizm diye bir ucube anlayışı nasıl reddediyorsak benzeri tüm ucube anlayışları da öylece reddediyoruz. İslam kapitalizmi, İslam sosyalizmi, İslam demokrasisi, İslam liberalizmi hepsi cahili olmakla aynı kategoride ele alınmalıdır. İslam'ın bunların hiçbirine ihtiyacı olmadığı gibi İslam bunların hizmetine de sunulamaz.

Kapitalist yaşam biçimine sahip Müslüman anlayışına tepki göstermek makul ve gerekli bir tavidir. Kuran'ın dünyevileşme diye ifade ettiği vasfın içerisine giren ahireti öteleyen bu yaşam biçimini tabi ki reddetmek zorundayız. Fakat kapitalizme karşı oluşumuz bizi sosyalizmin ve solun kucığına da itmemelidir. İki cahiliyenin birine karşı çıkmak diğerini kabul etmeyi veya desteklemeyi gerekli kılmaz. Biz Müslümanlar olarak kendimizi ifade edecek tüm anlayış ve birikime sahibiz. Başkalarının anlayışlarına, yaşam biçimine ve söylemlerine ihtiyacımız da yoktur.

Despotizme ve sömürüye karşı çıkışımız bizi ne sosyalist, ne demokrat nede liberal yapmaz. Biz bütün baskılara sadece Müslüman kimliğimizle karşı çıkıyor ve bu kimliğimizle izzetli olduğumuza inanıyoruz.

Ve izzeti Allah'ın Resulünün ve müminlerin yanından başka hiçbir yerde de aramayacağız. Başkalarının şiarlarını yükseltmeyecek onların cahiliyeye bulanmış hak arayışlarının yanında da olmayacağız.

1 Mayıs işçi festivallerine Müslümanlardan bir grubun katılması sadece kendi düşünce ve inançlarını ifade eder. Ne buraya katılmayanları -bu katılmayışları- ve bu anlayışa sahip olmayanları emperyalizm yanlısı kılar ne de katılmayanların

emperyalizme karşı olmadığını ortaya çıkarır.

1 Mayısla ve kökeni cahiliye olan herhangi bir bayrama katılmayacağız. Ve onların şiarlarıyla İslam'ın şiarlarını -lafızlarda aynı olsalar bile sebep ve saik itibarı ile farklarından dolayı- birlikte yükseltmeyeceğiz.

Sadece emperyalizme ve kapitalizme değil zulmün her türlüsüne karşı çıkışımızın sebep ve Saiklerini dinimizden almaktayız. Başka bir itici güce de ihtiyaç duymuyoruz ve duymayacağız.

Arap baharı diye adlandırılan sosyal vakıanın İslam dünyasına yönelik yeni baskı ve zulümlere evrilmesi ve İslam dünyasında yeni işgallerin sebebi olarak sunulmasından endişe etmekteyiz. Suriye'de İslami olmayan adaleti gerçekleştirmeyecek ve halkların mazlumiyetini gidermeyecek her çözüm anlayışına karşıyız. Emperyalist batının ve onların işbirlikçilerinin çözüm önerilerinin mevcut zulümden daha büyük zulümler getireceğinin tedirginliği içerisindeyiz.

Zalim işgalci İsrail zindanlarında ki kardeşlerimizin zulmün sona ermesi ve insanca yaşamak için 17 Nisan'da başlattıkları "onurumuzla yaşayacağız" sloganıyla devam ettirdikleri açlık grevlerini destekliyor ve bu sebeple zalim işgalci İsrail'i bir daha tel'in ediyor onların nevi şahsında tüm zalimleri de yeniden tel'in ediyoruz. Kardeşlerimize sabrı cemil diliyor, direnişlerinin zaferle sonuçlanması ve biran önce özgür olmaları için dua ediyoruz. Kardeşlerimizin yanındayız ve direnişin zafere götüreceğini biliyoruz.

İzzetin aziz kaynağının Aziz olan olduğu kimseye zulmedilmeyen ve zulme sessiz kalınmayan tevhit ve adalet üzere kurulu yepyeni bir Dünya'da buluşmak üzere hepimizi 244. Hafta'da aynı yer ve saatte buluşmak üzere hepimizi Allah'a emanet ediyoruz.

KONYA İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ PLATFORMU

14 Cemaziyel Ahir

5 Mayıs 2012

KONYA İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ PLATFORMU 482.HAFTA BASIN AÇIKLAMASI

Rahman, Rahim, Allah'ın adıyla;

Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar. De ki: "Allah'ın yolu asıl doğru yoldur." Sana gelen ilimden sonra, onların arzu ve keyiflerine uyacak olursan, bilmiş ol ki, Allah'tan sana ne bir dost, ne bir yardımcı vardır. Bakara : 120

Sevgili dostlar, değerli basın mensupları; Yüzyılı aşkın bir zamandır devam eden güzel adet ve geleneklerimiz den uzaklaşma süreci, hayatımızın her devresinde ıslahı zor yaralar açmış ve açmaya devam etmektedir. Münevverlerimiz İslam

ümmetinin bu savruluşunun sebebi olarak taklitçiliği ve İslam'ın temel değerlerinin hafife alınmasını göstermektedirler. Kadınlarımızın ve kızlarımızın eğitimlerine önem verilmesini söyleyen her söylem onları sokağa çıkarmak, modern kölelik sistemi içerisinde yerlerini alıp sömürü çarkının devam etmesini amaçlamaktadır.

Annelerimiz, halalarımız, teyzelerimiz, gelinlerimiz, kızlarımız, erkek tahakkümüne karşı başkaldırmaya çağırılırken, bu çağrı babalarına eşlerine karşı olup, patronlarına, işyerlerinde üstlerine karşı itaatkâr, anlayışlı olarak eğitilmektedir. Toplumun anneleri olan kadınlar Allah'ın kendilerine verdiği ve onlar için sekine kıldığı evlerine sahip çıkmalı. Allah'ın şu ayetini tekrar hatırlamalı. “ Allah'ın, kiminizi kiminize üstün kılmaya vesile yaptığı şeyleri (haset ederek) arzu edip durmayın. Erkeklerle kazandıklarından bir pay vardır. Kadınlara da kazandıklarından bir pay vardır. Allah'tan, onun lütfunu isteyin. Şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilendir.”

Eğitim sisteminde meydana gelen değişiklikler ve bunlardan 28 Şubat döneminde yapılan 8 yıllık zorunlu eğitim toplumumuzun mütedeyyinlerinin itirazıyla karşı karşıya kalmışken, sonradan bu süre on iki yıla çıkarılmış ve istenilen kalite elde edilemediği gibi daha büyük problemlerle karşı karşıya kanılmıştır. Bu gün ise okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmek istenmekte, bu günlerde restleştikleri batının bütün eğitim sistemi ve değerlerini Müslüman haklımıza dayatmak istemektedirler.

Anne şefkatine merhametine muhtaç yavrular, buradan kopararak eğitim sisteminin çarklarına şekillendirmek üzere teslim edilmek isteniyor. Anneler babalar size en çok ihtiyaçlarının olduğu zamanda çocuklarınızı yâd ellerin merhametine anlayışına terk etmenin bedeli ağır olacaktır. Bunu yapan toplumlar çocuklarının merhametine ihtiyaçları olduğunda asla onları yanlarında bulamayan yalnız, mutsuz, terk edilmiş yaşlılarla doludur.

Müslüman halkımızı okul öncesi eğitimin sonuçları hakkında uyanık olmaya, iş işten geçmeden yöneticilerini bundan vazgeçmeye çağırmaya davet ediyoruz

Tarihin bir ibret levhası olduğu sonu kan ve zulümle bitecek heyecanların bulunmadığı tevhit ve adalet üzere kurulu bir dünyada yaşama umudu ile hepinizi 483. Haftada aynı yer ve saatte buluşmak üzere Allah'a emanet ederiz.

KONYA İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ PLATFORMU

3 rebiyülevvel 1438 (3.12.2016).

Ek-5: Dernek Kurucularından Musa Kazım Yılmaz'ın Bir Makalesi

MEŞRUIYETİN KAYNAĞI SEÇİMLER(Mİ)DİR?(!).

Kültürler ve tarih kendi efsanelerini ürettiği gibi siyasal ideolojilerde efsaneler üretiyor. Ve bu efsanelere felsefik temeller, dayanaklar buluyor. Dinlerin tartışılmaz değerlerinin olduğu gibi ideolojilerde kendileri için tartışılmaz değerler oluşturuyor. Bu değerleri kendi dönemlerinin sosyal, siyasal yapı taşları üzerine inşa ederken geçmiş değerlerden ve kutsal metinlerden de deliller iktibas etmeyi de ihmal etmiyor. Böylelikle bu efsanevi fikirlere ilahi menşeler bulup korunmuşluk elbisesi de giydiriyor. Bundan sonra bu değerler üzerinde konuşmak bu değerleri fikir alanında tartışmaya açmak dahi yasaklanabiliyor. Öyle tabular oluşturuluyor ki binlerce yıllık toplumsal örften kaynaklanan ilahi değerlerin dahi yıkmakta, kaldırmakta zorlandığı tabulardan daha dokunulmaz olabiliyor. Dokunan, dokunmaya kalkışan şiddetli zılgıtlar yiyip toplum dışı haline dönüştürülüyor.

Siyasal yapıların kendi siyaset felsefelerini sağlama almak adına ürettikleri modern siyaset algısı şu şekilde vazgeçilmez değerler siyasetin nasları haline gelmiş sloganlar üretmektedirler. 'Seçim ile gelen iktidar meşrudur'. 'Toplumsal ve siyasal meşruiyetin kaynağı seçimdir'. 'Seçim ile gelen ancak seçim ile gitmelidir'. 'Seçim ile gelen yöneticiye iktidarda kalma süresi içerisinde itaat etmek gerekir'. 'Seçilmiş hükümete karşı ancak oy kullanarak mücadele edilir'. Bu zikrettiklerimiz ve benzerleri Modern zamanların en efsanevi cümlelerindedir. Genel kabul görmüşler, birer tabuya dönüşmüşlerdir. Demokrasi ideolojisinin tartışılmaz bir ideolojik yapıya bürünmesi için değişik söylevler kullanılmış, gerçeklikleri tartışılabilen önermeler tam bir istikra(tüme varım yolu ile elde edilmiş bağlayıcı hüküm) gibi kabul edilmiştir. Gerçekliği olmayan bu istikralar toplumun siyasal belleğinin merkezini oluşturması istenmektedir. Bunlar hakikat ifade etmezler. İndi kaziyelerden (önergelerden) ibarettirler. Doğrulukları veya yanlışlıkları bir nassa bağlı değildir. Derin tefekkür edildiğinde mevcut iktidarları korumaya yönelik bir ideolojik dayatmalardır. Bu modern yalanlar ve klişeleşmiş önermeler halkları uyuşturmak için kullanılan afyon cümlelerdir. İdeolojik narkozlar toplum zihnini bir esaret altına alır ve bu esaret ancak hür düşünce ile sonlanır. Akıllara pranga vurmak isteyenler onları bu tür sloganlar ile narkozlarlar. Bu sloganların çokça kullanılması ve tekrarları narkozdan kurtulmak isteyenlerin içine düşeceği kazılmış çukurlar gibidirler...

Tamamlanan Mısır ve Suriye seçimleri yukarıda işaret ettiğimiz tabuları ya birer birer yıkacak, ya da bu tabulara istisnalar getirecek niteliktedir. Mısır'ın seçim ile gelmiş diktatörü Hüsnü Mübarek halk ayaklanması sonrasında yapılan bir seçimle iktidardan indirilmiş, Muhammed Mursi seçim ile iktidara gelmiştir. Daha sonrasında Mursi'de askeri bir darbe ile iktidardan indirilmiş, Darbeyi yapan General Sisi Mursi'yi devirdikten sonra seçime gitmiş ve seçime katılanların yüzde 97'sinin oyunu alarak Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Mübarek döneminde seçimlere halkın yüzde 40'ı, Mursi'nin seçiminde yüzde 54'ü, general Sisi'nin seçilmesinde yüzde 30'u iştirak etmiştir. Mübarek'in Mursi'nin ve Sisi'nin normal seçmen yüzdesi dikkate alındığında aldıkları oyun birbirinden çok farklı olmadığı gözlemlenir. Bu tarafların birbirleri hakkında 'seçime hile karıştırıldı' iddiaları dikkate alınmaksızın yapılan bir değerlendirmedir. Bu iddialar dikkate alınırca her seçimde böyle iddialar olacağından dolayı zaten seçimlere değil haddizatında seçimlerin bil fiil kendisine gölge düşmüş olur. Suriye seçimleri de bir iç savaş, beş milyon mülteci dökülen yüzbinlerce kan üzerine yapılmışken katılım ve alınan oy değerlendirildiğinde Mısır'dan çok farklı olmadığı gözlemlenir. Cezayir, Fas, Tunus ve Afganistan seçimleri de üç aşağı beş yukarı böyledir.

Şimdi soruyoruz meşruiyetler halkın seçimlere katılımı ile mi, seçimde katılanların verdiği oy ile mi yoksa seçimlerin yapıldığı ortam ile veya benzeri durumlar ile mi alakalıdır? Meşruiyetleri ne ile tespit edeceğiz. Bu kabullerin hangisi meşruiyete bir dayanak oluşturacak? Seçim sonuçları tek başına meşruiyetin kaynağı ise seçimin ortamının, şartlarının, seçilecek olan şeylerin hiçbir önemi yok ise Sisi'de Esed'de, Karzai'de, Maliki ve benzerleri de meşru birer yöneticimidir? Meşruiyet seçime katılan tarafların kabulüne göre mi belirlenir? Mısırda Selefi Nur Partisi'nin General Sisi'yi seçimle gelmiş olmasından dolayı 'meşru' sayması onun meşruiyetin kaynaklığı açısından yeterli midir? Afganistan'da Ruslara karşı savaş veren grupların Karzai yönetimini seçim ile gelmiş olmasından dolayı meşru görmesi onu meşru kılar mı?

İslam dünyasında hal böyle iken diğer coğrafyalarda da durum çok farklı değildir. Kırım'daki seçim sonuçları, Putin'in Rusya'da seçilmiş bir devlet başkanı olması, Obama'nın Amerika'da, Peres'in İsrail'de demokratik seçimler ile iktidarda bulunmaları onların devletlerini ve yönetimlerini meşru kılar mı?

Ülkemizde de seçimin seçilecek şeyler arasında sınırlama getirmiş olması seçilmiş iktidarları meşru kılar mı? Bundan önceki hükümetlerinde seçimle gelmiş olmaları onları meşru mu kılmıştı? İnsanlar sınırları belirlenmiş tercih imkânları daraltılmış bir seçimde kullanacakları oylar ile meşru bir hükümet belirlemiş olurlar mı?

Seçim ile iktidara gelmemiş her yönetim gayrı meşru mudur? Bu yönetimlerin ilkeleri ve bu ilkelerine bağlı kalışları ilkelerin dayandığı kaynakları önemli değil mi? Miras yolu ile iktidara gelen Süleyman (a.s) atama ile iktidarda bulunan Yusuf (a.s) ve bunların hiçbirine benzemeyen bir davet yöntemi ile yönetime gelen Muhammed (s.a.v)'in yönetimlerinin meşruiyeti hakkında tereddüdümüz mü oluşacak?

Meşru, Meşruiyet ve benzeri kavramlar üzerinde düşünürken ve konuşurken daha itinalı olmak zorundayız. Bu itinamızın vacibiyeti bu kavramların dine ait olmaları, ilahi menşeli olmalarından dolayıdır. Sadece kuru bir siyaset içermezler, inancımızı ve akidemizi de etkilerler.

“İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allâh, peygamberleri, müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi; onlarla beraber, anlaşmazlığa düştükleri konularda insanlar arasında hükmetmek üzere, içinde gerçekleri taşıyan Kitabı indirdi. Kendilerine Kitap verilmiş olanlar, kendilerine açık deliller geldikten sonra, sırf aralarındaki kıskançlıktan ötürü o(Kitap hakkı)nda anlaşmazlığa düştü(ler). Bunun üzerine Allâh, kendi izniyle inananları, onların üzerinde ayrılığa düştükleri gerçeğe iletti. Allâh, dilediğini doğru yola iletir” (Bakara Suresi 213. Ayet).

Rahmet ve merhamet ile...

ÖZGEÇMİŞ

1986'da Konya'da doğan Safiye Sümeyra Karsandıözü, evli ve 2 çocuk annesidir. 2007'de Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu ve Özel Sınav Dergisi Dershanelerinde Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı olarak görev aldı. 2009'da Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu Öğretmenliği Bölümü'nden formasyon aldı ve Sınav Dershanesindeki görevinden ayrıldı. 2011'de tekrar Özel Sınav Dergisi Dershanelerinde Rehber Öğretmen olarak görev aldı ve 2012'de görevinden ayrıldı. 2011'de aynı zamanda Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Fakültesi'nde tezli yüksek lisansa başladı halen devam etmektedir.